

Ministarstvo
finansija

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

Br: 05-02-430/25-36993/2

Podgorica, 27.10.2025. godine

Za: MINISTARSTVO TURIZMA, IV proleterske brigade 19, Podgorica

gospođi, mr Simonidi Kordić, ministarki

Predmet: Mišljenje na Predlog zakona o turizmu i ugostiteljstvu

Veza: Vaš akt broj: Vaš akt br. 01-330/25-51/58 od 22.10.2025. godine i dopunjeni zahtjev br.01-330/25-51/59 od 24.10.2025

Poštovana gospođo Kordić,

Povodom *Predloga zakona o turizmu i ugostiteljstvu*, Ministarstvo finansija daje sledeće:

MIŠLJENJE

Uvidom u tekst Predloga zakona i Izvještaj o analizi uticaja propisa, sa aspekta uticaja na poslovni ambijent, ukazujemo da se predmetnim Zakonom, između ostalog, propisuje jasna diverzifikacija turističkih agencija, shodno vrsti usluga koju pružaju, a u odnosu na to propisan je i iznos jemstva, ili drugog oblika obezbjeđenja korisnika usluga, koje su agencije dužne da obezbijede.

Naime, turističke agencije sa A licencom (organizator putovanja za odlazni i dolazni turizam) dužne su da obezbijede iznos jemstva u visini od 50.000,00 eura, dok su turističke agencije sa B licencom (organizator putovanja za dolazni turizam), turističke agencije sa C licencom (organizator putovanja za odlazni turizam) i agencije sa D licencom (sub-agent) dužne da obezbijede iznos jemstva u visini od 30.000,00 eura.

U Izvještaju o analizi uticaja propisa pojašnjeno je da je visina jemstva utvrđena zavisno od vrste djelatnosti koju turistička agencija obavlja, obima prometa, nivoa rizika i značaja zaštite putnika, pri čemu je uzeto u obzir da turističke agencije koje se bave odlaznim i dolaznim turizmom obavljaju najstroženije i najrizičnije poslove jer istovremeno organizuju dolazak stranih turista u Crnu Goru i putovanja domaćih turista u inostranstvo. Turističke agencije koje se bave jednom vrstom turizma imaju uži obim djelatnosti i manji rizik, dok agencije koje organizuju putovanja isključivo u zemlji imaju najmanji obim obaveza i manju izloženost riziku. Dodatno, u objašnjenju se navodi da su iznosi jemstva utvrđeni kao rezultat procjene rizika i konsultacija sa turističkim agencijama. Takođe, u Izvještaju se navodi da je obaveza obezbjeđivanja jemstva propisana važećim zakonskim rješenjem, što podrazumijeva da je turistička agencija, organizator putovanja, dužna da obezbijedi sredstvo obezbjeđenja (jemstvo, polisa osiguranja ili neopoziva bankarska garancija), naplativo na prvi poziv i bez prigovora, ili novčani depozit na posebnom računu kod poslovne banke, a da se ovi troškovi u praksi kreću u rasponu od 450,00 eura do 1.500,00 eura i ne predstavljaju naročito opterećenje za turističke agencije.

Pored navedenog, troškovi turističke agencije odnose se i na uplatu administrativne takse u visini od 2,00 eura, što je propisano i u važećem zakonu.

Predlogom zakona propisuje se i da oglašavanje i reklamiranje turističkih ili ugostiteljskih usluga mogu vršiti samo subjekti kojima je izdata licenca, odnosno odobrenje za obavljanje djelatnosti u turizmu i ugostiteljstvu, u skladu sa odobrenim uslugama i u skladu sa propisom kojim se uređuje zaštita prava potrošača.

Navedena izmjena objašnjava se potrebom za podsticanjem osjećaja sigurnosti potrošača i jačanjem povjerenja u turistički sektor.

U vezi sa tekstom Predloga zakona cijenimo napore resornog ministarstva u dijelu unapređenja politike u sektoru turizma, a istovremeno ukazujemo da ako su svi novi zahtjevi za turističku privredu usmjereni jačanju konkurentske pozicije Crne Gore u ovom sektoru i u skladu sa najboljom praksom turističkih zemalja, Ministarstvo finansija nema primjedbi na predložene odredbe.

Uvidom u dostavljeni materijal, utvrđeno je da se vrši usklađivanje propisa sa zakonodavstvom Evropske unije, odnosno prenošenje Direktive (EU) 2015/2302, koja je potrošačkog karaktera – što znači da je zaštita potrošača stavljena u prvi plan.

Nadalje, predlogom zakona nastaviće se kontinuitet razvoja turizma kao strateške grane crnogorske privrede, uz obezbjeđivanje principa održivosti i unapređenja postojeće ponude, s ciljem pozicioniranja zemlje kao visokokvalitetne turističke destinacije. Predloženim normama stvoriće se neophodni uslovi za ostvarenje strateških ciljeva, osiguranje kvaliteta pružanja usluga i smanjenje rizika za njihove korisnike. Takođe, biće omogućeno efikasnije sprovođenje zakona i produktivniji rad inspeksijskih organa. Na kraju, ovaj zakonski tekst će doprinijeti normativnom unapređenju sektora turizma i ugostiteljstva, kao ključnih uslužnih djelatnosti, kroz jasnije propise, bolju regulaciju i podizanje kvaliteta u pružanju usluga.

Uvidom u dostavljeni tekst Predloga i Izvještaj o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa, navedeno je da je za implementaciju predmetnog Predloga potrebno obezbijediti sredstva u iznosu od 7.999,00 €. Zakonom o izmjenama Zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, sredstva za ove namjene planirana su kod Ministarstva turizma (organizacioni kod 43501), na aktivnosti Normativni poslovi (programski kod 15 019 006 002), na izdatku 4147 – Konsultantske usluge, projekti i studije.

Imajući u vidu navedeno, Ministarstvo finansija, sa aspekta budžeta, u načelu nema primjedbi na dostavljeni *Predlog zakona o turizmu i ugostiteljstvu*, uz obavezu da se aktivnostii na implementaciji Predloga zakona usklade sa sredstvima opredijeljenim godišnjim zakonom o budžetu države za predmetne namjene.

S poštovanjem,

MINISTAR
Novica Vuković

OBRAZAC

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA	
PREDLAGAČ	MINISTARSTVO TURIZMA
NAZIV PROPISA	PREDLOG ZAKONA O TURIZMU I UGOSTITELJSTVU
1. Definisanje problema • Koje probleme treba da riješi predloženi akt? • Koji su uzroci problema? • Koje su posljedice problema? • Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri? • Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?	
Zakon o turizmu i ugostiteljstvu predstavlja krovni zakon u oblasti turizma i ugostiteljstva i njime se uređuju uslovi za obavljanje turističke i ugostiteljske djelatnosti, i druga pitanja od značaja za turizam i ugostiteljstvo. Ustavni osnov za donošenje Zakona o turizmu i ugostiteljstvu sadržan je u članu 16 tačka 5 Ustava Crne Gore, kojim je propisano da se zakonom u skladu sa Ustavom uređuju pitanja od interesa za Crnu Goru. U primjeni važećeg Zakona o turizmu i ugostiteljstvu ("Sl. list CG", br. 2/18, 4/18, 13/18, 25/19, 76/20, 130/21 i 84/24), uočen je određen broj prepreka za dalji efikasan razvoj turističke djelatnosti, odnosno uočene su nejasnoće koje je bilo neophodno riješiti. Naime, ukazala se potreba da se jasnije iskaže ne samo opštedruštveni interes u ovim oblastima, već i interesi kako pružaoca usluga, tako i korisnika tih usluga/turista. Takođe, intencija je da se ovim zakonom na odgovarajući način iskažu planovi i programi državnih organa koji su usmjereni na podsticanje i razvoj turizma kao strateške grane crnogorske privrede. Shodno navedenom Ministarstvo turizma se prilikom izrade Predloga zakona o turizmu i ugostiteljstvu rukovalo potrebom kvalitetnog normativnog uređivanja turizma i ugostiteljstva kao uslužnih djelatnosti, podložnih promjenama koje nameću interesovanja i zahtjevi korisnika/turista, koji su prirodni ambijent obalnog i planinskog područja Crne Gore prepoznali kao kvalitetnu turističku destinaciju za odmor i rekreaciju. Izradi novog zakona prvenstveno se pristupilo iz razloga što je tokom primjene važećeg Zakona uočeno da isti sadrži određena rješenja koja su u praksi zbog nejasnoća imala nejednaku primjenu, dok su druga proizvodila suvišna i nepotrebna administriranja, na štetu efikasnosti i ekonomičnosti. Namjera Ministarstva turizma jeste da novi zakonski tekst omogući lakše i brže ostvarivanje prava pružalaca turističkih/ugostiteljskih usluga, naročito prilikom dobijanja odobrenja za rad, na koji način će biti eliminisano opterećenje za stranke koje je važeći Zakon nametao kada je u pitanju dostavljanje dokaza neophodnih za izdavanje pomenutih odobrenja. Nadalje, kada je u pitanju usklađenost Predloga Zakona sa zakonodavstvom Evropske unije, prvenstveno se radi o prenošenju Direktive (EU) 2015/2302 Evropskog parlamenta	

i Savjeta od 25.11.2015. godine o putovanjima u paket-aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima i Direktive o uslugama na unutrašnjem tržištu 2006/123/EC od 12.12.2006. godine. Direktiva (EU) 2015/2302 je potrošačkog karaktera - što znači da je zaštita potrošača u prvom planu, i maksimalističkog je karaktera - što znači da se prenosi u izvornom obliku, odnosno da odredbe Predloga Zakona ne mogu da odstupaju od odredaba Direktive, uključujući strože ili manje stroge odredbe kojima bi se osigurao različit nivo zaštite potrošača. Imajući u vidu da je materija na koju se odnosi Direktiva (EU 2015/2302) jednim dijelom uređena i Zakonom o obligacionim odnosima (Ugovor o organizovanju putovanja), u saradnji sa Ministarstvom pravde dogovoren je postupak transponovanja Direktive u crnogorsko zakonodavstvo, i to na način da se ista u cjelosti transponuje u novi Zakon o turizmu i ugostiteljstvu, uz preciziranje odredbe da se na prava putnika i pružaoca turističkih/ugostiteljskih usluga primjenjuju odredbe zakona kojim su uređeni obligacioni odnosi, osim ako zakonom nije drugačije propisano.

Novim zakonom nastaviće se kontinuitet razvoja turizma kao strateške grane razvoja crnogorskog turizma, u smislu što će se zakonskim odredbama prepoznati novi vidovi turističke ponude, a takođe i obezbijediti princip održivosti i unaprjeđenja postojeće ponude u cilju pozicioniranja zemlje kao visokokvalitetne turističke destinacije. Unaprjeđenje zakonodavnog okvira u pogledu prepoznavanja novih i poboljšanja postojećih potencijala turističke ponude Crne Gore doprinijeće njenoj diverzifikaciji, u cilju osiguravanja kvaliteta turističkih usluga, odnosno uvećanja broja noćenja i ostvarenih prihoda. Naime, ovim Predlogom će se, kada su ove usluge u pitanju, precizno definisati ko i pod kojim uslovima može pružati usluge, te će se definisati njihov odgovarajući sadržaj.

Konačno, predloženim normama stvoriće se neophodni uslovi za brže ostvarenje strateškog cilja, osigurati kvalitet pružanja usluga i smanjiti rizik za njihove korisnike, omogućiti efikasniji nadzor nad sprovođenjem zakona i produktivniji rad inspekcijskih organa, što će u krajnjem obezbijediti stabilan i kontinuiran izvor budžetskih prihoda. Dodatno, zakonski tekst će normativno urediti turizam i ugostiteljstvo isključivo kao uslužne djelatnosti i eliminisati nedoumice i pravne dileme u dijelu normi koje upućuju na djelatnosti koje se regulišu i drugim propisima.

2. Ciljevi

- Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?
- Navedi usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.

Ciljevi koji se postižu predloženim propisom su:

- eliminisanje biznis barijera;
- suzbijanje sive ekonomije;
- zaštita potrošača;
- implementacija EU zakonodavstva;
- podjela nadležnosti i
- normativno prepoznavanje novih vidova turističke ponude i unaprjeđenje postojećih.

Navedeni ciljevi su u saglasnosti sa postojećim strategijama i Programom rada Vlade za 2025. godinu. Takođe, transponovano EU zakonodavstvo tj. direktive koja se tiče zaštite potrošača, direktno utiče na Pregovaračka poglavlja 20 i 28 za pristupanje Evropskoj uniji.

3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).
- Obrazložiti preferiranu opciju?

Turizam je jedna od prioritarnih privrednih djelatnosti sa aspekta doprinosa za ukupni privredni razvoj Crne Gore. Korisnici usluga u turističko-ugostiteljskoj djelatnosti, kao potrošači - konzumenti, očekuju da im se usluga pruži u skladu sa propisanim pravilima i da budu adekvatno zaštićeni. Takvu zaštitu u prvom redu dužan je pružiti davalac usluge, zatim nadležni inspektor, i na kraju sudovi.

Zaštita korisnika usluga u turističkoj i ugostiteljskoj djelatnosti nesporno ima javni interes i bitan je segment razvoja funkcionalnog tržišnog privređivanja u ovim djelatnostima. Na taj se način uspostavlja pravna sigurnost za sve korisnike takve usluge, odnosno dodatno se osigurava zaštita njihovih prava. Zakonski okvir zaštite turizma i ugostiteljstva kao oblasti privređivanja sa dinamičnim i brzim promjenama na turističko/ugostiteljskom tržištu (uslovi obavljanja djelatnosti, kvalitet obavljanja djelatnosti, količina, cijena, rokovi i drugi uslovi), je neophodno konstantno dograđivati, u cilju postizanja visokog i primjerenog nivoa zaštite korisnika usluga, uz adekvatno usklađivanje sa pravnom tekovinom Evropske unije. U tu svrhu je i sačinjen ovaj Predlog zakona, koji pored zaštite potrošača/turista, ima za cilj i lakše i brže ostvarivanje prava pružaoca turističkih i ugostiteljskih usluga koji su svoju poslovnu djelatnost i politiku značajnim investicijama orijentisali na pružanje usluga kako u urbanim, tako i ruralnim područjima Crne Gore.

Uzimajući u obzir navedene razloge, Ministarstvo se odlučilo za donošenje zakonskog rješenja, tj izradu novog zakona kojim će unaprijediti i osigurati zaštitu potrošača. Obzirom da je zaštita potrošača sadržana u Direktivi (EU) 2015/2302 Evropskog parlamenta i Savjeta od 25.11.2015. godine o putovanjima u paket-aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima i Direktive o uslugama na unutrašnjem, Ministarstvo se prvenstveno opredijelilo za potpuno prenošenje Direktive u domaće zakonodavstvo, koje ne bi bilo moguće na neki drugi način, osim donošenjem novog zakona, pa s toga se može reći da je postojala obaveza donošenja ovog propisa, budući da Crna Gora teži pristupanju Evropskoj uniji.

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerovatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima)
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti,
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija;
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

Pozitivan uticaj:

- Pojednostavljenje procedure postupka izdavanja rješenja o odobrenju za obavljanje djelatnosti i rješenja o dodjeli kategorije, u cilju lakšeg ostvarivanja prava pružalaca usluga u turističkoj i ugostiteljskoj djelatnosti;
- Digitalizacija procesa rada;
- Eliminisanje nelegalnog poslovanja, odnosno poslovanja suprotno propisima;

- Kvalitetnije uređenje procesa pružanja usluga u turističkoj i ugostiteljskoj djelatnosti;
- Podizanje nivoa zaštite turista i
- Preciziranje nadležnosti relevantnih institucija, odnosno jasna podjela nadležnosti inspekcijskih organa na državnom i lokalnom nivou po pitanju nadzora nad sprovođenjem zakona

Negativan uticaj:

- Nema negativnog uticaja.

Prilikom sačinjavanja teksta ovog zakona, čije se donošenje predlaže, vođeno je računa da se prioriteto uklone biznis barijere i suvišna administriranja. Dodatno, troškovi za građane i privredu u tim postupcima biće svedeni na zakonski minimum, obzirom da se uz zahtjev za izdavanje odobrenja za obavljanje turističke i/ili ugostiteljske djelatnosti prilikom podnošenja zahtjeva dostavlja dokaz o uplati administrativne takse u iznosu od svega 2 Eura, u skladu sa Zakonom o administrativnim taksama ("Službeni list Crne Gore", br. 18/19).

Propisom se podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija. Jedna od značajnijih novina u Predlogu zakona je jasna diverzifikacija turističkih agencija, shodno vrsti usluga koju pružaju, a prepoznata je i turistička agencija za upravljanje destinacijom (DMC).

Istaknutim naučnicima i stručnjacima može se na njihov zahtjev priznati svojstvo počasnog turističkog vodiča iz područja za koje su stručno specijalizovani. Predlogom zakona su definisane turističke usluge na kupalištima, turističke usluge na plovnim objektima u nautičkom turizmu, turističke usluge u kongresnom turizmu, rekreativne i avanturističke aktivnosti, turističke usluge u zdravstvenom turizmu kao i druge turističke usluge. Dalje, zbog ogromnog značaja i težnji kako Ministarstva turizma, tako i Države Crne Gore, da se razvija ruralni turizam, koji obuhvata usluge u seoskom domaćinstvu (agroturizam), aktivnosti u prirodi, ekoturizam, kao i ostale proizvode vezane za ruralno kulturno nasljeđe, nadležnost za izdavanje odobrenja za obavljanje djelatnosti u seoskom domaćinstvu je propisana Ministarstvu turizma.

Prilikom sačinjavanja teksta ovog predloga zakona vodilo se računa da se spriječi oglašavanje onih turističkih i ugostiteljskih subjekata koji nemaju odobrenje, odnosno licencu za rad, što je slučaj i u važećem Zakonu. Prema tome oglašavanje i reklamiranje turističkih ili ugostiteljskih usluga mogu vršiti samo subjekti kojima je izdata licenca, odnosno odobrenje za obavljanje djelatnosti u turizmu i ugostiteljstvu, u skladu sa odobrenim uslugama i u skladu sa propisom kojim se uređuje zaštita prava potrošača. Turističke i ugostiteljske usluge mogu se oglašavati i reklamirati ako su uz oglasnu poruku istaknuti i sljedeći podaci:

- naziv i sjedište, odnosno ime i adresa privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica koji obavlja turističku, odnosno ugostiteljsku djelatnost;
- vrsta turističke, odnosno ugostiteljske djelatnosti;
- adresa turističkog, odnosno ugostiteljskog objekta ili prostora.

Na ovaj način se pruža osjećaj sigurnosti potrošača i povjerenja u turistički sektor.

Kada je riječ o poslovanju u ugostiteljskim objektima, uvedeni su novi oblici poput: degustaonice, zatim posebni objekti ili prostori koji se koriste na komercijalnoj osnovi za održavanje raznih svečanih i drugih skupova (proslave, svadbe), što do sada nije bio slučaj. Važno je napomenuti da je za ovakvo rješenje takođe postojao interes javnog mnjenja i turističke privrede koji su iskazali u toku javne rasprave.

Jedna od značajnijih novina u Predlogu zakona je jasna diverzifikacija turističkih agencija, shodno vrsti usluga koju pružaju, i to na sljedeći način:

Prema vrsti usluga koje pruža, turistička agencija može biti turistička agencija koja pruža usluge:

- iz oblasti odlaznog i dolaznog turizma (organizator putovanja za odlazni i dolazni turizam), koja mora da ima A licencu;
- iz oblasti dolaznog turizma (organizator putovanja za dolazni turizam), koja mora da ima B licencu;
- iz oblasti odlaznog turizma (organizator putovanja za odlazni turizam), koja mora da ima C licencu;
- posrednika (sub-agent), odnosno prodaje paket aranžmana, koja mora da ima D licencu;

Predloženo rješenje, odnosno način razvrstavanja i prepoznavanja turističkih agencija predstavlja većinski stav domaćih turističkih djelatnika, koji su iskazali tokom javne rasprave. Za izdavanje licence turističkoj agenciji ne traže se novi uslovi u odnosu na uslove koji postoje u važećem zakonu, s tim što postoji razlika jedino u visini jemstva.

U zavisnosti od toga koju vrstu usluga pružaju, tj. koju licencu posjeduju, propisan je i iznos jemstva, ili drugog oblika obezbjeđenja korisnika usluga, koje su agencije dužne da obezbijede. Iznos jemstva definisan je na sljedeći način:

- turističke agencije sa A licencom dužne su da obezbijede iznos jemstva u visini od 50.000,00 eura;
- turističke agencije sa B licencom dužne su da obezbijede iznos u visini od 30.000,00 eura;
- turističke agencije sa C licencom dužne su da obezbijede iznos u visini od 30.000,00 eura;
- agencije sa D licencom dužne su da obezbijede iznos u visini od 30.000,00 eura.

Što se tiče samih turističkih agencija, na njih obaveza jemstva neće znatno uticati, obzirom da ne predstavlja novinu u ovom zakonu. Izuzetak je, a samim tim i razlika, što se visina jemstva mijenja. Tako je napravljena razlika u pogledu turističke agencije sa A licencom, koja je dužna da obezbijedi najviši iznos jemstva u visini od 50.000,00 eura, iz razloga što ista može pružati najveći obim usluga, dok za ostale vrste agencija visina iznosi 30.000,00 eura.

Visina jemstva utvrđena je zavisno od vrste djelatnosti koju turistička agencija obavlja, obima prometa, nivoa rizika i značaja zaštite putnika. Pri tom je uzeto u obzir da se turističke agencije razlikuju po vrsti usluga koje pružaju, pa tako turističke agencije koje se bave odlaznim i dolaznim turizmom obavljaju najsloženije i najrizičnije poslove jer istovremeno organizuju dolazak stranih turista u Crnu Goru i putovanja domaćih turista u inostranstvo. Turističke agencije koje se bave jednom vrstom turizma imaju uži obim djelatnosti i manji rizik, dok agencije koje organizuju putovanja isključivo u zemlji imaju najmanji obim obaveza i manju izloženost riziku.

Iznosi su utvrđeni kao rezultat procjene rizika i konsultacija sa turističkom privredom vodeći računa o obimu poslovanja i izloženosti prema korisnicima usluga.

Obaveza sredstava obezbjeđenja se prenosi iz evropskog zakonodavstva, a takođe postoji i u važećem Zakonu, s tim što iznosi najmanje 15.000,00 eura za turističku agenciju - organizatora putovanja i najmanje 7.000,00 eura za turističku agenciju - posrednika. Važeće rješenje nije bilo dobro postavljeno iz razloga što turistička agencija posrednik može da obavlja širok spektar usluga koje obavlja organizator putovanja, pa je ovakvo rješenje bilo podložno zloupotrebama, na način što bi posrednik obavljao usluge organizatora putovanja sa znatno niže položenim jemstvom.

Sredstvo obezbjeđenja je predviđeno i u uporednom zakonodavstvu, što možemo vidjeti na primjerima Hrvatske i Slovenije. U Hrvatskoj visina jemstva nije fiksna, već zavisi od vrste usluga koje agencije pruža (organizator putovanja i posrednik), broja putnika i vrste aranžmana. U Sloveniji se jemstvo određuje prema vrsti djelatnosti (organizator ili prodavač), broju aranžmana i putnika i trajanju i vrijednosti putovanja. Pored navedenog, u ovim državama utvrđen je i minimalni iznos jemstva koje su agencije dužne položiti prilikom registracije.

Tabelarni prikaz sredstava obezbjeđenja u uporednoj praksi:

Važeći Zakon o turizmu i ugostiteljstvu	Predlog Zakona o turizmu i ugostiteljstvu	Republika Hrvatska (minimalni iznosi)	Republika Slovenija (minimalni iznosi)
Organizator putovanja: 15.000,00 eura;	TA sa A licencom: 50.000,00 eura	Organizator putovanja: 200.000,00 kuna/ 26.500,00 eura	Organizator putovanja: 50.000,00 eura
Posrednik 7.000,00 eura;	TA sa B licencom: 30.000,00 eura	Manje agencije koje organizuju putovanja u zemlji 100.000,00 kuna/ 13.250 eura	Agencije koje organizuju putovanja u zemlji: 25.000 eura
	TA sa C licencom: 30.000,00 eura		
	TA sa D licencom: 30.000,00 eura		

(Izvor: Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja evidencije pružatelja usluga putovanja u paket-aranžmanu i Pravilnik o licenciranju turističkih agencija);

Jemstvo predstavlja garanciju za izvršenje obaveza prema putnicima i služi kao obeštećenje u slučaju da agencija ne ispuni ugovorene obaveze. Na ovaj način se povećava povjerenje potrošača – konzumenata u turistički sektor, kao i pravna sigurnost. Sama obaveza ne pogađa građane, štaviše, propisivanjem sredstava obezbjeđenja, unaprijeđuje se položaj putnika, a korisnik jemstva je putnik – građanin. Pored navedenog, u Predlogu Zakona predviđeno je i jemstvo za slučaj štete i jemstvo za slučaj insolventnosti turističke agencije.

Troškove koje bi imala turistička agencija prilikom podnošenja zahtjeva za izdavanje licence odnose se na uplatu administrativne takse u visini od 2,00 Eura i troškove obezbjeđenja jemstva, što je slučaj i u važećem zakonu. Dakle, turistička agencija organizator putovanja dužna je da obezbijedi sredstvo obezbjeđenja (jemstvo, polisa

osiguranja ili neopoziva bankarska garancija za dobro izvršenje usluga naplativa na prvi poziv i bez prigovora ili novčani depozit na posebnom računu kod poslovne banke. Ovi troškovi u praksi se kreću u rasponu od 450,00 eura do 1.500,00 eura i ne predstavljaju naročito opterećenje za turističke agencije.

S tim u vezi, licencu za obavljanje djelatnosti turističke agencije izdaje Ministarstvo na osnovu podnijetog zahtjeva privrednog društva, drugog pravnog lica i preduzetnika, ako: je upisano u CRPS za obavljanje djelatnosti putničkih agencija kao pretežne djelatnosti; ima u svojini ili pravo korišćenja odgovarajućeg poslovnog prostora; je odredio zaposleno lice koje vrši poslove poslovođe turističke agencije; ima sredstva obezbjeđenja (jemstva) izdata u skladu zakonom.

.Među ostalim vrstama agencija ne postoji razlika u visini jemstva iz razloga da bi se na taj način spriječila zloupotreba. Naime, agencija će sama izabrati koje će usluge pružati i tako se registrovati, s tim da neće imati opciju da izabere djelatnost agencije sa najnižom visinom sredstva obezbjeđenja, a da pruža usluge koje može pružati i turistička agencija sa A licencom, za koju je jemstvo znatno više.

U članu 37 Predloga zakona propisano je da organizator putovanja može da poveća ugovorenu cijenu samo ako je ugovorom utvrđena mogućnost povećanja cijene. Takođe, u istom članu je propisano i pravo putnika na sniženje cijene, pod uslovom da je ugovorom utvrđen način izračunavanja korekcija cijene i ako je povećanje cijene posljedica promjene cijene prevoza putnika koje proizilaze iz troškova goriva ili drugih izvora energije, visine poreza ili naknada za usluge putovanja obuhvaćene ugovorom koje određuju treća lica koja nijesu direktno uključena u izvršavanje paket-aranžmana, uključujući takse, odnosno naknade za slijetanje, ukrcaj ili iskrcaj u lukama i vazдушnim lukama, ili deviznih kurseva koji su relevantni za paket-aranžman. Važno je naglasiti da u slučaju kada povećanje cijena prelazi 8% ugovorene cijene, organizator ne može jednostrano da izmijeni cijenu. Potreba za ovakvim zakonskom rješenjem ogleda se u boljoj zaštiti potrošača – putnika. Takođe, navedeno zakonsko rješenje je transponovano iz evropskog zakonodavstva.

U članu 57 Predloga Zakona definisani su uslovi i postupak izdavanja legitimacije turističkog vodiča, s tim što će sada Ministarstvo izdavati legitimaciju turističkog vodiča na period od 5 godina. Razlog za ovakvo zakonsko rješenje ogleda se u činjenici da u praksi postoji znatan broj turističkih vodiča koji pružaju usluge bez legitimacije izdate od strane Ministarstva (cca 5000 vodiča). Intencija je da se na ovaj način u periodu od 24 mjeseca, koji je u prelaznim i završnim odredbama predviđen za usklađivanje poslovanja, odnosno podnošenja novog zahtjeva za izdavanje legitimacije, prikupe podaci i sačini evidencija turističkih vodiča koja će najbliže odgovarati stanju na terenu. Za obnavljanje legitimacije ne zahtijevaju se dodatna administrativna niti finansijska opterećenja.

U vezi sa svim navedenim, predviđena rješenja dovešće do olakšane komunikacije građana, turističke privrede i resornog ministarstva, odnosno unapređenje ambijenta u kom će ministarstvo, kao dio javne uprave, biti kvalitetan servis građana i turističke privrede. Naime, jasna i precizna zakonska rješenja, odustvo suvišnog administriranja i biznis barijera, predstavljaju pozitivan ambijent za potencijalne investitore, naročito što je u Predlog Zakona u potpunosti usklađen sa Direktivom (EU) 2015/2302 Evropskog parlamenta i Savjeta od 25.11.2015. godine o putovanjima u paket-aranžmanima i

povezanim putnim aranžmanima, koja se tiče Pregovaračkog poglavlja 20 za pristupanje EU Preduzetništvo i industrijska politika i Pregovaračkog poglavlja 28. Zaštita potrošača i zdravlja.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?;
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti;
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti;
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijedena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?;
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteći finansijske obaveze?;
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?;
- Obrazložiti metodologiju koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda;
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti;
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?;
- Da li su dobijene primjedbe implementirane u tekst propisa? Obrazložiti.

Predlogom Zakona predviđeno je opredjeljenje Države Crne Gore u pogledu kreiranja visokokvalitetnog turističkog proizvoda, što podrazumijeva konstantno unaprjeđenje kvaliteta usluge i oblikovanja turističko-ugostiteljske ponude, ali i ukupne prateće infrastrukture u svrhu pozicioniranja Crne Gore kao konkurentne turističke destinacije. Efekat investicija u sektor turizma i ugostiteljstva odraziće se i na ukupnu ekonomiju, iz razloga što su turizam i ugostiteljstvo posredno povezani i sa ostalim privrednim granama (poljoprivreda, saobraćaj, trgovina, energetika, bankarstvo...), što u krajnjem za rezultat ima smanjenje stope nezaposlenosti i povećanje društvenog proizvoda, odnosno uvećanje budžetskih prihoda, kako na državnom, tako i na lokalnom nivou. Investicija u sektor turizma i ugostiteljstva odraziće se i na rast životnog standarda i potrošnje, te je za sprovođenje ovog propisa neophodno obezbijediti u tom smislu adekvatna finansijska sredstva iz Budžeta. Dodatno normativno uređivanje oblasti turizma i ugostiteljstva u dijelu koji nije propisan zakonom biće preciziran podzakonskim aktima u predstojećem periodu, za šta je, takođe, neophodno obezbijediti sredstva iz Budžeta.

Zbog nedostatka kadrovskog kapaciteta u nadležnom organu očekuje se da će biti potrebno angažovanje stručne podrške na osnovu ugovora o konsultantskim uslugama, što može zatijevati troškove za izradu podzakonskih akata u iznosu od 7,999 Eura, bez PDV-a. Navedena sredstva će se obezbijediti iz opštih prihoda budžeta na:

PROGRAM 15 019 Turistička djelatnost;

Potprogram 15 019 006 Normativni poslovi i upravni postupak;

Aktivnost 15 019 006 002 (SAP A0461) Normativni poslovi;

IZDATAK 414-7 Konsultantske usluge, projekti i studije.

Zakonom o budžetu za 2025. godinu raspoloživo je 3.000,00 eura. U zahtjevu za budžetsku godinu za 2026. godinu zahtijevano je 9.000,00 eura. Plaćanje obavezna po navedenom osnovu će se vršiti tokom 2026. godine, po stupanju zakona na snagu. Tako dobijenim sredstvima obezbijediće se uslovi za unaprjeđenje postojećih i razvijanje novih turističkih proizvoda, promociju Crne Gore kao turističke destinacije, ujednačen regionalni razvoj, smanjenje nezaposlenosti, dalji razvoj malog i srednjeg preduzetništva i u krajnjem podizanje nivoa životnog standarda.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertiza i ako da, kako;
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije);
- Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni, Obrazložiti

U okviru procesa pripreme Predloga Zakona o turizmu i ugostiteljstvu, korišćena je eksterna ekspertiza. Naime, dana 20.12.2024. godine potpisan je ugovor sa eksternim konsultantom, u cilju pružanja konsultantskih usluga u vezi sa izradom inoviranog Nacrta zakona, osim u dijelu u cjelosti transponovane EU Direktive 2015/2023 o putovanjima u paket-aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima.

Ministarstvo je dana 31.12.2024. godine objavilo Javni poziv za predlaganje predstavnika/ce nevladine organizacije u radnom tijelu za izradu Nacrta Zakona o turizmu i ugostiteljstvu kako bi učestvovali u izradi teksta nacrta Zakona, koji je trajao do 10.01.2025. godine, međutim, Ministarstvu nije pristigla nijedna prijava tim povodom.

Dana 12.02.2025. godine Ministarstvo je objavilo Javni poziv organima, organizacijama, udruženjima i pojedincima (zainteresovana javnost) da se uključe u postupak pripreme teksta Nacrta Zakona o turizmu i ugostiteljstvu, koji je trajao 20 dana. U ovoj fazi izrade propisa, pristigao je znatan broj predloga i sugestija, na koji način je omogućeno zainteresovanoj javnosti da svojim predlozima i sugestijama doprinese utvrđivanju teksta nacrta Zakona.

Ministarstvo je pripremilo tekst nacrta Zakona i isti objavilo na e-portal 10.06.2025. godine sa pozivom za Javnu raspravu koja je trajala do 31.07.2025. godine (<https://www.gov.me/clanak/javna-rasprava-o-nacrtu-zakona-o-turizmu-i-ugostiteljstvu>). U toku trajanja javne rasprave, znatan broj predloga i sugestija koje su dostavili učesnici javne rasprave je usvojen i prihvaćen.

U svrhu transparentnosti procesa, odnosno upoznavanja što većeg broja zainteresovanih strana sa radom Ministarstva, kao i radi održavanja dobrog partnerskog odnosa između javnog, privatnog i civilnog sektora, održani su sastanci sa predstavnicima: Sekretarijata za preduzetništvo i investicije Glavnog grada, Privredne komore Crne Gore, Američke privredne komore, privatnih izdavaoca smještaja, Udruženja hotelijera, seoskih domaćinstava i Udruženja TA Crne Gore.

Članovi stručnog tima Ministarstva su konstantno bili dostupni za pojedinačne sastanke sa subjektima koji su iskazali interesovanje, odnosno iznosili konstruktivne predloge u cilju poboljšanja postojećeg zakonskog teksta.

7. Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
- Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

Ne postoje prepreke za implementaciju propisa. Mjere koje će biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi obuhvataju pretežno upravne mjere i inspeksijski nadzor. Uređenje pravnog okvira za odobrenje, licence, legitimacije, kategorizaciju i inspeksijski nadzor turističkih i ugostiteljskih objekata, odnosno lica koja obavljaju navedene djelatnosti.

Važno je naglasiti da je Predlogom Zakona prepoznata digitalizacija. U članu 118 Predloga definisan je Centralni turistički registar, koji je predviđen i važećim Zakonom u koji se upisuju podaci iz licenci, odnosno odobrenja za obavljanje turističke djelatnosti, odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti, rješenja o dodjeli kategorije. Centralni turistički registar vodi Ministarstvo turizma u elektronskoj formi, a podaci iz Centralnog turističkog registra su javni. Upis u Centralni turistički registar je obavezan za sve turističke i ugostiteljske djelatnosti. U zavisnosti od toga koji organ izdaje odobrenje, podatke u CTR unosi ministarstvo, odnosno organ lokalne uprave. Za upis u CTR ne plaća se naknada.

Dalje, u članu 119 propisana je jedinstvena evidencija turističkog prometa, koju evidenciju vode ugostitelji koji pružaju usluge smještaja o: broju turista i njihovoj strukturi i broju ostvarenih noćenja u objektima za pružanje usluga smještaja i plovnim objektima nautičkog turizma.

Predviđena digitalizacija procesa rada dovešće do olakšane komunikacije građana i turističke privrede i resornog ministarstva. Zatim će se građanima i turističkoj privredi, kao i državnim organima i javnim ustanovama omogućiti brže, efikasnije i ekonomičnije upravno postupanje, te lakši i sigurniji pristup informacijama i uslugama. Digitalizacija procesa rada dovešće do sigurne i jednostavne interakcije između građana i turističke privrede i nadležnih organa i značajno će doprinijeti smanjenju troškova.

Naročito je značajno pomenuti da su Predlogom Zakona predviđeno propisivanje uslova obavljanja turističke i ugostiteljske djelatnosti na područjima koja su upisana na Listu svjetske baštine Organizacije Ujedinjenih nacija za obrazovanje, nauku i kulturu (UNESCO), koje će Ministarstvo propisati podzakonskim aktom.

Glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva zasnivanju se na načelima koja su takođe propisana u članu 7 Predloga Zakona. Radi se o sljedećim načelima:

- planiranja i ostvarivanja politike razvoja turizma;
- dostupnog i pristupačnog turizma, uz poštovanje ljudskih prava i zabrane diskriminacije;
- integralnog razvoja turizma i pratećih djelatnosti, kao činilaca ukupnog privrednog i društvenog razvoja, kojim se u skladu sa zakonom obezbjeđuje sprovođenje međusobno usaglašenih planova i programa;
- povećanja efikasnosti i odgovornosti u oblasti korišćenja, upravljanja, zaštite i unapređenja turističkog područja;
- obezbjeđivanja jedinstvenih standarda za pružanje usluga u turizmu, u skladu sa međunarodnim standardima i najboljim praksama;
- zaštite korisnika turističkog proizvoda i pružalaca turističkih usluga;
- očuvanja kvaliteta života lokalne zajednice i nematerijalne baštine;
- regionalne diverzifikacije;
- otpornosti i sigurnosti turističkih destinacija;
- partnerskog odnosa privatnog i javnog sektora i civilnog društva kod planiranja, oblikovanja i plasmana turističkog proizvoda na tržištu;
- obezbjeđivanja jedinstvene, javne i elektronske evidencije registrovanih i evidentiranih podataka iz oblasti turizma i ugostiteljstva i elektronske razmjene podataka u poslovanju;
- podsticanja upotrebe digitalnih tehnologija i inovacija u razvoju, promociji i unapređenju turističke ponude.

Ostali indikatori su: broj registrovanih turističkih i ugostiteljskih objekata, ukupan broj turista, prosječna dužina boravka i zadovoljstvo turista, broj i visina investicija i prihodi od turizma.

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo turizma. Inspekcijski nadzor nad primjenom ovog zakona vrše turistički i komunalni inspektori, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim je uređen postupak inspekcijskog nadzora.

Podgorica, 24.10.2025. godine

MINISTAR
mr Simonida Kordić

**ZAKON
O TURIZMU I UGOSTITELJSTVU**

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuju se uslovi za pružanje usluga turističke i ugostiteljske djelatnosti i druga pitanja od značaja za turizam i ugostiteljstvo.

Definicija turističke djelatnosti

Član 2

(1) Turistička djelatnost je pružanje usluga: turističkih agencija, turističkih vodiča, pratioca, animatora i zastupnika u skladu sa ovim zakonom.

(2) Turističkim uslugama smatraju se i usluge: na kupalištima, plovnim objektima u nautičkom turizmu, koje uključuju sportsko-rekreativne i avanturističke aktivnosti, turističke usluge u zdravstvenom turizmu i usluge iznajmljivanja vozila.

(3) Turista je fizičko lice koje van svog mjesta prebivališta boravi u drugom mjestu najmanje 24 sata ili ostvari najmanje jedno noćenje, a najduže jednu godinu bez prekida, radi odmora, zabave, razonode, sporta i rekreacije, kulture, vjere, ekologije, obavljanja poslovnih komunikacija, učestvovanja u sportskim takmičenjima, kulturnim i umjetničkim manifestacijama, kao i radi putovanja brodom, odnosno drugim plovilom.

(4) Organizovanje putovanja, odnosno izleta, koje za svoje članove, odnosno korisnike organizuju udruženja ili ustanove socijalne i dječije zaštite, ne smatraju se turističkim uslugama u smislu ovog zakona.

Definicija ugostiteljske djelatnosti

Član 3

(1) Ugostiteljska djelatnost je pružanje usluga smještaja, pripremanja i usluživanja hrane, pića i napitaka.

(2) Ugostiteljska djelatnost obuhvata i usluge dostavljanja pripremljene hrane, pića i napitaka korisnicima na drugo mjesto, sa ili bez usluživanja (catering).

Održivi razvoj turizma

Član 4

(1) Održivi razvoj turizma podrazumijeva planiranje, razvoj i pružanje turističkih usluga na način koji dugoročno obezbjeđuje ravnotežu između ekonomskog razvoja, očuvanja prirodnih i kulturnih resursa, kvaliteta života lokalnog stanovništva i zadovoljstva turista, uz poštovanje principa odgovornog korišćenja resursa, zaštite životne sredine, kulturne baštine i socijalne inkluzije.

(2) Održivi razvoj u oblasti turizma i ugostiteljstva obezbjeđuje se odgovarajućim planovima, strategijama, podsticajnim mjerama za cjelokupno područje Crne Gore ili pojedina područja (zone i lokaliteti), vodeći računa o ravnomjernom regionalnom razvoju, u zavisnosti od ambijentalnih, prirodnih, kulturno-istorijskih, geografsko-prostornih i drugih vrijednosti, koje utvrđuju i donose nadležni organi na način i u skladu sa Ustavom Crne Gore i zakonom.

Subjekti koji vrše turističku i ugostiteljsku djelatnost

Član 5

(1) Turističku i ugostiteljsku djelatnost mogu da obavljaju privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici koji ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom.

(2) Fizička lica koja nijesu registrovana kao preduzetnici mogu da pružaju turističke i ugostiteljske usluge pod uslovima propisanim ovim zakonom.

Oglašavanje turističkih i ugostiteljskih usluga

Član 6

(1) Oglašavanje i reklamiranje turističkih ili ugostiteljskih usluga mogu vršiti samo subjekti kojima je izdata licenca, odnosno odobrenje za obavljanje djelatnosti u turizmu i ugostiteljstvu, u skladu sa odobrenim uslugama i u skladu sa propisom kojim se uređuje zaštita prava potrošača.

(2) Oglašavanje i reklamiranje iz stava 1 ovog člana može da se vrši preko elektronskih i štampanih medija, digitalnih platformi, društvenih mreža i putem isticanja oglasa i reklama u izlozima poslovnih prostorija i drugih sredstava komunikacije.

(3) Turističke i ugostiteljske usluge mogu se oglašavati i reklamirati ako su uz oglasnu poruku istaknuti i sljedeći podaci:

- naziv i sjedište, odnosno ime i adresa privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica koji obavlja turističku, odnosno ugostiteljsku djelatnost;
- vrsta turističke, odnosno ugostiteljske djelatnosti;
- adresa turističkog, odnosno ugostiteljskog objekta ili prostora.

Načela

Član 7

Obavljanje turističke i ugostiteljske djelatnosti zasniva se na načelima:

- planiranja i ostvarivanja politike razvoja turizma;
- dostupnog i pristupačnog turizma, uz poštovanje ljudskih prava i zabrane diskriminacije;
- integralnog razvoja turizma i pratećih djelatnosti, kao činilaca ukupnog privrednog i društvenog razvoja, kojim se u skladu sa zakonom obezbjeđuje sprovođenje međusobno usaglašenih planova i programa;
- povećanja efikasnosti i odgovornosti u oblasti korišćenja, upravljanja, zaštite i unapređenja turističkog područja;
- obezbjeđivanja jedinstvenih standarda za pružanje usluga u turizmu, u skladu sa međunarodnim standardima i najboljim praksama;
- zaštite korisnika turističkog proizvoda i pružalaca turističkih usluga;
- očuvanja kvaliteta života lokalne zajednice i nematerijalne baštine;
- regionalne diverzifikacije;
- otpornosti i sigurnosti turističkih destinacija;
- partnerskog odnosa privatnog i javnog sektora i civilnog društva kod planiranja, oblikovanja i plasmana turističkog proizvoda na tržištu;
- obezbjeđivanja jedinstvene, javne i elektronske evidencije registrovanih i evidentiranih podataka iz oblasti turizma i ugostiteljstva i elektronske razmjene podataka u poslovanju;
- podsticanja upotrebe digitalnih tehnologija i inovacija u razvoju, promociji i unapređenju turističke ponude.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 8

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Značenje izraza

Član 9

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

1) **degustaonica** je objekt ili funkcionalni dio objekta ili prostora u okviru vinarije ili seoskog domaćinstva u kojem se gostima pripremaju i uslužuju vina i/ili voćna vina i/ili proizvodi od vina i/ili voćnih vina i/ili ostala alkoholna i bezalkoholna pića i/ili naresci i/ili drugi poljoprivredni proizvodi (suhomesnati proizvodi, sirevi, masline i slično) i/ili namazi, pretežno iz sopstvene proizvodnje;

2) **difuzni smještaj** predstavlja organizovani oblik ugostiteljske djelatnosti pružanja usluga smještaja, pripremanja i usluživanja hrane, pića i napitaka u funkcionalnoj i teritorijalnoj cjelini, pri čemu su smještajne jedinice prostorno raspoređene u više odvojenih objekata unutar iste turističke destinacije (najčešće u okviru starog grada, u ruralnim sredinama ili sličnim ambijentalno značajnim lokalitetima), dok su recepcija i upravljanje centralizovani i objedinjeni pod jednim upravljačem;

3) **glamping** podrazumijeva luksuzno kampovanje i odnosi se na objekte koji pružaju prirodni doživljaj kampovanja, sa uslovima i komforom koji su uobičajeni za hotele ili apartmane;

4) **hotel** je poslovni objekat u kojem se obavlja ugostiteljska djelatnost pružanja usluga smještaja, pripremanja i usluživanja hrane, pića i napitaka, sa recepcijom, holom, restoranom sa kuhinjom i smještajnim jedinicama;

5) **hotelski operator** je pravno lice pod čijim brendom posluje ugostiteljski objekat;

6) **izlet** je kombinacija najmanje dvije pojedinačne usluge koja se sastoje od prevoza ili drugih turističkih i ugostiteljskih usluga, a traje manje od 24 sata i ne uključuje noćenje, a koju turistička agencija nudi na prodaju i prodaje po unaprijed utvrđenoj cijeni;

7) **izletnik** je fizičko lice koje van svog mjesta stalnog boravka provede u nekom drugom mjestu manje od 24 sata, ne uključujući noćenje, odnosno smještaj;

8) **izletnička grupa** je organizovana grupa turista odnosno izletnika za koju je organizovan izlet po unaprijed utvrđenom programu turističke agencije;

9) **jedinstvena funkcionalna cjelina** je uređen i opremljen prostor koji ispunjava uslove za pružanje ugostiteljskih usluga u skladu sa ovim zakonom;

10) **jednostavna ugostiteljska usluga** je isporuka jednostavnih jela, bezalkoholnih pića i napitaka koje se mogu pružati i van ugostiteljskog objekta;

11) **kamp** je ugostiteljski objekat od najmanje deset smještajnih jedinica u kojem se gostima pružaju usluge: kampovanja (smještaja na uređenom prostoru na otvorenom - na kamp mjestu i/ili kamp parceli), smještaja u kućicama u kampu, bungalovima, druge usluge u funkciji turističke potrošnje, mogućnost bavljenja sportom ili drugim oblicima rekreacije na otvorenom prostoru u kampu;

12) **klasična hotelska jedinica** je smještajna jedinica u hotelu i hotelu koji posluje po mješovitom modelu poslovanja, koja ispunjava minimalno-tehničke uslove u pogledu opreme i prostora utvrđene ovim zakonom i koja ne može biti predmet prodaje;

13) **korisnik usluge** je fizičko lice, turista, putnik i potrošač koji neposredno koristi turističke i ugostiteljske usluge;

14) **kvalitet usluga** je odgovarajući nivo zadovoljavanja zahtjeva turista, odnosno usklađenosti pružanja usluga sa očekivanjima i zahtjevima turista;

15) **nacionalni restoran** je restoran u kojem se pretežno (najmanje 70% ukupne ponude) pripremaju i uslužuju tradicionalna jela i čiji ambijent oslikava nacionalnu kulturu i istorijsko nasljeđe Crne Gore;

16) **neusklađenost usluga** je neizvršavanje ugovorenih usluga ili nepravilno izvršavanje ugovorenih usluga u skladu sa ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu;

17) **poslovno sjedište** je stalno mjesto poslovanja odakle se upravlja privrednom djelatnošću na neodređeni vremenski period i sa stalnom infrastrukturom;

18) **paket-aranžman** je turističko putovanje koje predstavlja kombinaciju najmanje dvije različite vrste usluga putovanja (prevoz, smještaj, iznajmljivanje motornih vozila i druge usluge u turizmu) za potrebe istog putovanja koje:

- je organizator samostalno ili na zahtjev putnika kombinovao prije nego što je zaključen ugovor o svim uslugama, ili

- se, nezavisno od toga da li su zaključeni posebni ugovori za pojedine usluge putovanja: kupuju na jednom prodajnom mjestu i kombinovane su prije plaćanja po jedinstvenoj cijeni; oglašavaju ili prodaju pod nazivom "paket-aranžman" ili pod sličnim nazivom; kombinuju nakon zaključivanja ugovora kojim se putniku daje pravo da bira između različitih vrsta usluga putovanja; ili se kupuju kod pojedinačnih pružaoca usluga putem povezanih postupaka online rezervisanja kada pružalac usluga sa kojim je zaključen prvi ugovor dostavlja ime putnika, podatke o plaćanju i adresu e-pošte drugom pružaocu usluga, a ugovor sa drugim pružaocem usluga je zaključen najkasnije 24 sata nakon potvrde rezervacije prve usluge putovanja, i ako druge usluge u turizmu čine znatan dio vrijednosti kombinacije i ako su kupljene prije početka pružanja ostalih usluga putovanja;

19) **početak paket-aranžmana** je početak pružanja usluga putovanja uključenih u paket-aranžman;

20) **povezani putni aranžman** su najmanje dvije različite usluge putovanja, koje ne predstavljaju paket-aranžman, kupljene za potrebe istog putovanja, ako organizator, prilikom jedne posjete, odnosno kontakta putnika na jednom prodajnom mjestu omogućiti izbor i posebno plaćanje svake usluge putovanja sa direktnim pružaocem te usluge; ili omogućiti ciljanu kupovinu najmanje jedne dodatne usluge putovanja od drugog pružaoca i ako je ugovor sa drugim pružaocem zaključen najkasnije 24 sata nakon potvrde rezervacije prve usluge putovanja; i ako druge usluge u turizmu čine znatan dio vrijednosti kombinacije i ako su oglašene kao bitna karakteristika kombinacije ili na drugi način predstavljaju bitnu karakteristiku putovanja;

21) **plaža posebne namjene** je uređeno kupalište namijenjeno određenoj grupi lica;

22) **poslovni objekat** je objekat ili dio objekta u kojem se obavlja turistička i/ili ugostiteljska djelatnost;

23) **prebukiranje (over-booking)** je multiplikovanje broja potvrđenih rezervacija za iste usluge smještaja od strane ugostitelja ili turističkih agencija koje ima za posljedicu nepružanje usluge ili njeno nepružanje na ugovoren način;

24) **prodajno mjesto** je turistički, odnosno ugostiteljski nepokretni ili pokretni objekat, internet stranica za maloprodaju ili sličan online sistem za prodaju, uključujući telefonsku službu;

25) **prihvat** podrazumijeva organizaciju i preuzimanje putnika prilikom iskracavanja na autobuskoj ili željezničkoj stanici, aerodromu, odnosno luci;

26) **putnik** je lice koje ima namjeru da zaključi ugovor, ili ima pravo na putovanje na osnovu zaključenog ugovora;

27) **trajni nosač podataka** je svako sredstvo koje putniku ili pružaocu turističkih i/ili ugostiteljskih usluga omogućava čuvanje informacija koje su mu lično upućene i kojima može naknadno pristupiti tokom određenog vremena u svrhe za koje su te informacije namijenjene i koje omogućavaju nepromijenjenu reprodukciju čuvanih informacija;

28) **pružalac usluga** je fizičko ili pravno lice, koje turističke i/ili ugostiteljske usluge pruža i putem drugih lica koji djeluju u njegovo ime ili za njegov račun, u svrhe njegove djelatnosti, koji djeluju kao organizator, posrednik, koji omogućava povezani putni aranžman ili kao pružalac usluge putovanja;

29) **repatrijacija** je povratak putnika na mjesto polazišta ili na drugo mjesto koje su ugovorne strane dogovorile;

30) **turistička vila** je objekat koji može biti u privatnoj svojini i može biti dio turističkog rizorta i koristi sadržaje turističkog rizorta kojima upravlja jedan upravljač;

31) **smještajna jedinica** je soba, apartman, bungalov, kuća za odmor, kamp kućica i drugi objekat koji služi za smještaj gostiju i ispunjava minimalno-tehničke uslove utvrđene ovim zakonom;

32) **stan za iznajmljivanje turistima** je dio građevinske cjeline - zgrade koji se povremeno koristi za iznajmljivanje turistima;

33) **standard** je skup uslova i mjerila u pogledu uređenja i opremljenosti objekta, kvaliteta pružanja usluga i uslova održavanja objekta;

34) **turistička atrakcija** je naročito privlačno obilježje turističke destinacije, prirodnog ili društvenog karaktera u okviru turističkog područja;

35) **turistička infrastruktura** su kupališta, plaže, skijališta, staze za alpsko i nordijsko skijanje i staze za alternativne aktivnosti, žičare, tematski i zabavni parkovi, turistički informativni centri, centri za prihvrat turista i posjetilaca, odmorišta i vidikovci pored puteva, tereni za golf, tenis, vještačke akumulacije za kupališta, bazeni za kupanje, velnes objekti, zabavno rekreativne staze i putevi (trim staze, vidikovci, panoramski putevi, biciklističke, pješačke i staze za motorne sanke), uređene obale rijeka i jezera, objekti za posmatranje prirodnih rijetkosti, objekti za avanturističke aktivnosti;

36) **turistička suprastruktura** su ugostiteljski objekti, galerije, izložbeni, kongresni, objekti nautičkog turizma, otvoreni i zatvoreni objekti za sportsku i zabavnu rekreaciju, kao i drugi objekti koji su u neposrednoj vezi sa ugostiteljskim objektima i objektima sportsko-rekreativnog sadržaja ili sa njima čine jedinstvenu cjelinu;

37) **turistički apartman** je ugostiteljski objekat namijenjen pružanju usluga smještaja turistima, koji se sastoji od dnevnog boravka, jedne ili više soba, kuhinje i kupatila;

38) **turistički proizvod** je skup međuzavisnih elemenata koji se u praksi organizuje kao poseban vrijednosni lanac, a koji čine materijalni proizvodi i usluge, prirodne vrijednosti i kulturna dobra, turističke atrakcije, turistička infrastruktura i turistička suprastruktura;

39) **turističko mjesto** je naseljeno mjesto koje raspolaže prirodnim, kulturnim, istorijskim i drugim znamenitostima od značaja za turizam, komunalnom, saobraćajnom i turističkom infrastrukturu, kao i objektima i drugim sadržajima za smještaj i boravak turista;

40) **turističko područje** je prostorno-funkcionalna cjelina, određena prostorno-planskom dokumentacijom, na kojoj se može formirati integrisana turistička ponuda;

41) **turistički transfer** je usluga koja se pruža određenom putniku (korisniku usluge), a koja se sastoji od pružanja pomoći i prevoza putnika i njegovog prtljaga između mjesta pružanja različitih usluga putovanja, a posebno između putničkih stanica (autobuska, odnosno željeznička stanica i luka kopnenog, pomorskog, riječnog i vazdušnog prevoza) i smještajnih objekata u dolasku i/ili povratku, između smještajnih objekata, odnosno do ili od mjesta pružanja neke druge ugovorene ugostiteljske ili turističke usluge;

42) **ugostiteljski objekat** je funkcionalno povezan, posebno uređen i opremljen prostor, koji ispunjava propisane minimalno-tehničke uslove za pružanje ugostiteljskih usluga, odnosno za obavljanje ugostiteljske djelatnosti;

43) **ugovor o putovanju u paket-aranžmanu** su ugovori koji obuhvataju usluge putovanja uključene u paket-aranžman i povezani putni aranžman;

44) **usluge putovanja** su:

- prevoz putnika,
- smještaj koji nije dio prevoza i ne pruža se u okviru prevoznog sredstva namijenjenog prevozu putnika i nije u svrhe stanovanja,

- iznajmljivanje automobila, drugog motornog vozila sa sopstvenim pogonom i najmanje četiri točka sa brzinom većom od 25 km/h ili motocikala za koje se zahtijeva vozačka dozvola kategorije A (u daljem tekstu: iznajmljivanje motornih vozila),

- druge usluge u turizmu koje ne čine sastavni dio prevoza, smještaja ili iznajmljivanja motornih vozila (ulaznice za koncert, sportski događaj, zabavni park, usluge turističkog vodiča i drugo;

45) **organizovanje putovanja** je pružanje usluge kombinovanja najmanje dvije pojedinačne različite vrste usluga putovanja koje se nude kao paket-aranžman ili izlet;

46) **vanredna okolnost koja se nije mogla izbjeći** je situacija izvan kontrole strane koja se poziva na takvu situaciju i čije posljedice se nijesu mogle izbjeći, čak i da su sve razumne mjere bile preduzete;

47) **wellness centar** je turistički objekat koji pruža usluge medicinskog wellnessa za očuvanje i unapređenje sveukupnog zdravlja i kvaliteta života koji obuhvata primjenu preventivnih, medicinskih i dijagnostičkih postupaka i postupaka medicinske rehabilitacije;

48) **limitator jačine zvuka** je elektronski regulator koji se instalira na uređaju preko kojeg se emituje muzika odnosno muzički program, radi ograničavanja jačine zvuka u, odnosno iz ugostiteljskog objekta do nivoa propisane granične vrijednosti;

49) **pojednostavljeno grupno putovanje** je putovanje koje podrazumijeva olakšanu proceduru koja se odnosi na ulazak, boravak, kretanje i izlazak turističkih grupa stranih turista u Crnoj Gori, u skladu sa važećim propisima.

II. TURISTIČKA DJELATNOST

Subjekti koji obavljaju turističku i ugostiteljsku djelatnost

Član 10

(1) Privredna djelatnost u turizmu i ugostiteljstvu može se obavljati samo na osnovu odobrenja, koje u skladu sa uslovima iz ovog zakona izdaje organ državne uprave nadležan za poslove turizma (u daljem tekstu: Ministarstvo) ili organ lokalne uprave nadležan za poslove turizma.

(2) Odobrenje iz stava 1 ovog člana, nadležni organ izdaje na osnovu zahtjeva ili prijave privrednog društva, drugog pravnog lica, odnosno preduzetnika koji su u Centralnom registru privrednih subjekata (u daljem tekstu: CRPS) registrovani za obavljanje turističke, odnosno ugostiteljske djelatnosti.

(3) Fizička lica koja nijesu registrovana kao preduzetnici, mogu pružati turističke i ugostiteljske usluge pod uslovima propisanim ovim zakonom.

(4) Podatke o izdatim odobrenjima za obavljanje turističke i ugostiteljske djelatnosti nadležni organ koji je izdao odobrenje upisuje po službenoj dužnosti u Centralni turistički registar.

(5) Uslove i način obavljanja turističke i ugostiteljske djelatnosti na područjima koja su upisana na Listu svjetske baštine Organizacije Ujedinjenih nacija za obrazovanje, nauku i kulturu (UNESCO) propisuje Ministarstvo.

Turistička regija

Član 11

(1) Turistička regija je prostorno definisana cjelina sa prepoznatljivim turističkom ponudom, koja obuhvata prirodne, kulturne, istorijske i druge resurse, infrastrukturu i usluge, u kojoj se planira, razvija, upravlja i promovise turizam sa ciljem zadovoljenja potreba turista i unapređenja kvaliteta života lokalnog stanovništva i predstavlja tržišno i turistički valoriziranu prostornu cjelinu.

(2) Turističke regije, lokacije i kategorije objekata u tim regijama propisuje Ministarstvo.

Turistička agencija

Član 12

(1) Turistička agencija posluje na osnovu odobrenja koje izdaje organ državne uprave nadležan za poslove turizma (u daljem tekstu: Ministarstvo).

(2) Poslovanje turističke agencije obavlja se u poslovnici koja se nalazi u mjestu sjedišta agencije, a može se obavljati i van sjedišta u podružnici (izdvojena poslovnica) kao organizacionom dijelu turističke agencije.

(3) Izuzetno od stava 2 ovog člana, poslovanje turističke agencije može da se vrši i putem internet stranica ili sličnog online sistema za prodaju.

Turistička agencija za upravljanje destinacijom

Član 13

(1) Turistička agencija za upravljanje destinacijom (DMC) je turistička agencije koja na teritoriji određene turističke destinacije organizuje, koordinira i realizuje turističke, poslovne i specijalizovane programe i usluge, koristeći lokalne resurse, kapacitete i znanja, radi unapređenja turističke ponude i promocije turističke destinacije.

(2) Za korišćenje oznake za DMC turistička agencija iz stava 1 ovog člana podnosi zahtjev Ministarstvu.

(3) Oznaku za DMC turističku agenciju može da koristi samo turistička agencija kojoj je Ministarstvo odoborilo i dodijelo tu oznaku.

(4) Dodijeljenju oznaku iz stava 3 ovog člana turistička agencija je dužna da istakne u svom nazivu i na vidnom mjestu u svojoj poslovnici, odnosno podružnici.

(5) Sadržaj i obrazac zahtjeva i dokaze koji se dostavljaju uz zahtjev iz stava 2 ovog člana, bliže uslove za sticanje DMC oznake i izgled oznake propisuje Ministarstvo.

Poslovnica i podružnica turističke agencije

Član 14

(1) Turistička agencija za obavljanje djelatnosti u poslovnicu i podružnici mora da ima obezbijeđen odgovarajući poslovni prostor dostupan korisnicima usluga.

(2) Poslovni prostor poslovnice i podružnice turističke agencije može da se nalazi i u objektu privremenog karaktera postavljenom ili izgrađenom za tu namjenu u skladu sa posebnim propisima.

(3) Turistička agencija koja pruža usluge isključivo putem internet stranice ili sličnog online sistema za prodaju, kao i telefonom djelatnost može da obavlja i u stambenom prostoru u kojem lice odgovorno za poslovanje ima prijavljeno prebivalište.

Licenca za obavljanje djelatnosti turističke agencije

Član 15

(1) Licenca za obavljanje djelatnosti turističke agencije izdaje Ministarstvo na osnovu podnijetog zahtjeva privrednog društva, drugog pravnog lica i preduzetnika, ako:

- je upisano u CRPS za obavljanje djelatnosti putničkih agencija kao pretežne djelatnosti;
- ima u svojini ili pravo korišćenja odgovarajućeg poslovnog prostora u skladu sa članom 14 ovog zakona;
- je odredio zaposleno lice koje vrši poslove poslovođe turističke agencije;
- ima sredstva obezbjeđenja (jemstva) izdata u skladu sa ovim zakonom.

(2) Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se sljedeća dokumentacija:

- dokaz o svojini ili pravu korišćenja odgovarajućeg poslovnog prostora;
- dokaz o zaposlenom licu za obavljanje poslova poslovođe turističke agencije (ugovor o radu i dokaz o prijavi za osiguranje - kopija prijave poreskog obveznika);
- dokaz o sredstvima obezbjeđenja (jemstvima) izdatim u skladu sa ovim zakonom.

(3) Licenca iz stava 1 ovog člana može da bude:

- 1) za obavljanje djelatnosti odlaznog i dolaznog turizma – A licenca;
- 2) za obavljanje djelatnosti dolaznog turizma – B licenca;
- 3) za obavljanje djelatnosti odlaznog turizma – C licenca;
- 4) za obavljanje djelatnosti posrednika (sub-agent), odnosno prodaje paket aranžmana organizatora putovanja – D licenca.

(4) Dokaz o upisu u CRPS po službenoj dužnosti pribavlja Ministarstvo.

(5) Licenca se izdaje za svaku poslovnicu i podružnicu turističke agencije.

(6) Pravno dejstvo izdate licence prestaje istekom roka određenog u sredstvu obezbjeđenja do pribavljanja novog sredstva obezbjeđenja.

(7) Podaci o izdatim licencama upisuju se po službenoj dužnosti u Centralni turistički registar.

(8) Bliže uslove u pogledu kadra i opreme, obrazac zahtjeva iz stava 1 ovog člana, kao izgled i obrazac licence za obavljanje djelatnosti turističke agencije propisuje Ministarstvo.

Uslovi za poslovni prostor

Član 16

(1) Poslovni prostor poslovnice i podružnice turističke agencije moraju da ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom.

(2) Uslovi iz stava 1 ovog člana ne primjenjuju se na turističku agenciju koja pruža usluge putem internet stranica, sličnog online sistema za prodaju ili telefonom u stambenom prostoru.

(3) Stambeni prostor iz stava 2 ovog člana mora da ispunjava uslove sigurnosti i zaštite na radu propisane zakonom kojim se uređuje zaštita na radu.

(4) Uslove iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Promjena podataka

Član 17

(1) Turistička agencija dužna je da o svim promjenama podataka na osnovu kojih je izdata licenca obavijesti Ministarstvo u pisanoj formi, u roku od pet dana od dana nastanka promjene.

(2) Promjene podataka iz stava 1 ovog člana upisuju se u Centralni turistički registar.

Usluge turističke agencije

Član 18

Turistička agencija može da pruža sljedeće usluge:

- 1) organizovanje, prodaju i realizaciju paket-aranžmana u zemlji i inostranstvu;
- 2) kupovinu putovanja u povezanom putnom aranžmanu;
- 3) organizovanje izleta, turističkih razgledanja, zabavnih programa, skupova, kongresa, sajmov, manifestacija, sportskih priredbi i drugo;

- 4) posredovanje u prodaji i realizaciji paket-aranžmana;
- 5) posredovanje u prodaji i realizaciji izleta;
- 6) pružanje i posredovanje u pružanju usluga turističkih vodiča, pratilaca i animatora;
- 7) organizovanje prihvata i transfera putnika sopstvenim vozilima ili posredstvom licenciranih prevoznika (turistički transfer);
- 8) prodaju i posredovanje u prodaji karata ili rezervaciji mjesta u prevozu putnika u saobraćaju, kao i posredovanje u pribavljanju viza;
- 9) rezervaciju i prodaju turističkih i ugostiteljskih usluga i drugih usluga u vezi sa putovanjem i boravkom putnika;
- 10) zastupanje domaćih i stranih turističkih agencija u odredištima putovanja;
- 11) posredovanje u izdavanju smještajnih jedinica;
- 12) prihvata i otpremu plovniha objekata u nautičkom turizmu u zemlji i inostranstvu;
- 13) posredovanja u pribavljanju isprava neophodnih za organizovanje i realizaciju usluga u različitim oblicima turizma;
- 14) organizovanje i posredovanje u prodaji usluga drugih oblika turizma;
- 15) iznajmljivanje vozila (rent-a-car);
- 16) rezervaciju, nabavku i prodaju ulaznica za posjete muzejima, sajmovima, nacionalnim i drugim parkovima prirode, kao i drugim organizovanim priredbama i manifestacijama;
- 17) iznajmljivanje ili posredovanje u iznajmljivanju plovniha objekata, putničkih vozila i drugih vozila ili sredstava na motorni pogon ili bez motornog pogona;
- 18) posredovanje u pružanju usluga upravljanja plovnim objektima - nautičara (skipera);
- 19) davanje turističkih informacija i promotivnog materijala;
- 20) posredovanje u zaključivanju ugovora o osiguranju putnika i prtljaga;
- 21) pomoći imaćima odobrenja za pružanje usluga u domaćinstvu ili seoskom domaćinstvu koja se odnosi na prihvata i ispraćaj gostiju, pomoć gostima tokom boravka, obračun pruženih usluga i boravišne takse i vođenje evidencije gostiju (prijava i odjava boravka);
- 22) druge usluge u skladu sa ovim zakonom.

Vrste turističkih agencija i obim usluga

Član 19

(1) Prema vrsti usluga koje pruža, turistička agencija može biti turistička agencija koja pruža usluge:

- 1) iz oblasti odlaznog i dolaznog turizma (organizator putovanja za odlazni i dolazni turizam);
- 2) iz oblasti dolaznog turizma (organizator putovanja za dolazni turizam);
- 3) iz oblasti odlaznog turizma (organizator putovanja za odlazni turizam);
- 4) posrednika (sub-agent), odnosno prodaje paket aranžmana.

(2) Za pružanje usluga iz stava 1 tačka 1 ovog člana turistička agencija mora da ima A licencu.

(3) Za pružanje usluga iz stava 1 tačka 2 ovog člana turistička agencija mora da ima B licencu.

(4) Za pružanje usluga iz stava 1 tačka 3 ovog člana turistička agencija mora da ima C licencu.

(5) Za pružanje usluga iz stava 1 tačka 4 ovog člana turistička agencija mora da ima D licencu.

(6) Turistička agencija iz stava 1 tač. 1, 2 i 3 ovog člana može da pruža usluge iz člana 18 ovog zakona, samostalno ili sa drugim pružaocem turističkih i ugostiteljskih usluga koje neposredno prodaje i realizuje ili nudi na prodaju preko posrednika.

(7) Turistička agencija iz stava 1 tačka 4 ovog člana može da pruža usluge iz člana 18 stav 1 tač. 4 do 20 ovog zakona.

Obaveze turističke agencije

Član 20

(1) Turistička agencija dužna je da:

1) na poslovnici, odnosno podružnici turističke agencije vidno istakne naziv iz odobrenja sa nazivom i oznakom licence turističke agencije;

2) u poslovnici, odnosno podružnici posjeduje i vidno istakne odobrenje i licencu za obavljanje djelatnosti, sredstvo obezbjeđenja, radno vrijeme, uslove, sadržaj i cijenu usluga;

3) u poslovnici, odnosno podružnici uredno vodi evidenciju o prigovorima korisnika, u skladu sa propisom kojim je uređena zaštita potrošača;

4) korisnika usluge upozna da li nastupa u svojstvu organizatora, posrednika ili zastupnika, kao i obimom ovlaštenja;

5) ima program putovanja i uslova putovanja za svaki turistički paket aranžman koji organizuje ili nudi i da putnika u potpunosti informiše u pisanoj formi ili elektronskim putem o svim pojedinostima paket aranžmana, a

licima sa invaliditetom na njihov zahtjev da precizne informacije o prikladnosti putovanja ili odmora u odnosu na njihove potrebe i mogućnosti;

6) prije zaključenja ugovora korskornika usluge (putnika) u potpunosti informiše u pisanoj formi ili elektronskim putem o svojoj odgovornosti, sredstvima obezbjeđenja za slučaj djelimičnog ili potpunog neizvršenja paket aranžmana i zaštite za slučaj nesolventnosti, kao i svim vrstama osiguranja od rizika koji mogu nastati tokom realizacije paket aranžmana;

7) sa korisnikom usluga zaključi ugovor o organizovanju putovanja, u skladu sa zakonom kojim su uređeni obligacioni odnosi;

8) izda potvrdu o putovanju, odnosno kartu, račun ili drugi odgovarajući dokument u elektronskoj ili pisanoj formi kojim se potvrđuje prijem uplate;

9) putniku pruži usluge utvrđene programom putovanja i ugovorom o putovanju;

10) ima program izleta koje organizuje, sa jasnim podacima o cijeni izleta, karakteristikama prevoznog sredstva, mjestu i lokaciji izleta, trajanju izleta i drugim bitnim podacima;

11) kada drugom povjerava izvršavanje usluga iz programa putovanja, odnosno izleta, zaključi ugovore sa tim licima i vodi evidenciju o zaključenim ugovorima sa pratećom dokumentacijom;

12) u svim reklamnim i promotivnim materijalima, kao i poslovnim dokumentima koristi svoj naziv i naziv turističke agencije iz izdatog odobrenja i licence, kao i QR kod, ukoliko ga posjeduje;

13) ima dokaz o sredstvima obezbjeđenja paket aranžmana, odnosno izleta, kao i svim vrstama osiguranja od rizika koji eventualno mogu nastati tokom vremena realizacije paket aranžmana odnosno izleta;

14) ugovore o putovanju, odnosno organizovanju izleta, uredno evidentira na dan zaključenja ugovora.

(2) Turistička agencija u odnosima sa korisnicima usluga postupa sa pažnjom dobrog privrednika.

Izuzete od zaključivanja ugovora o putovanju

Član 21

Ugovor o putovanju ne zaključuje se za:

- izlete;
- paket-aranžmane i povezane putne aranžmane koji obuhvataju period kraći od 24 sata, osim ako je uključeno noćenje;
- paket-aranžmane i povezane putne aranžmane koji se organizuju i nude samo povremeno i na neprofitnoj osnovi, samo ograničenoj grupi putnika bez javnog nuđenja; i
- paket-aranžmane i povezane putne aranžmane kupljene na osnovu opšteg sporazuma za organizovanje poslovnih putovanja između pružaoca turističkih usluga i drugog fizičkog ili pravnog lica koje djeluje u okviru svoje trgovinske, poslovne, zanatske ili profesionalne djelatnosti.

Prava i obaveze turističke agencije organizatora putovanja

Član 22

(1) Turistička agencija organizator putovanja (za odlazni i dolazni turizam, za dolazni turizam, odnosno za odlazni turizam), pored obaveza iz člana 20 ovog zakona, dužna je da sačini program putovanja u pisanoj formi.

(2) Program putovanja turistička agencija iz stava 1 ovog člana dužna je da uruči neposredno putniku ili dostavi elektronskim putem, prije zaključivanja ugovora o putovanju i izdavanja potvrde o putovanju.

(3) Turistički zastupnik koji zastupa stranu turističku agenciju dužan je da program putovanja iz stava 1 ovog člana dostavi toj turističkoj agenciji.

(4) Turistička agencija - organizator putovanja može od putnika da zahtijeva da neposredno svojim potpisom ili elektronskim putem potvrdi prijem programa putovanja, zaključenog ugovora o putovanju i izdate potvrde o putovanju.

(5) U slučajevima organizovanja učeničkih ili studentskih ekskurzija, turistička agencija - organizator putovanja dužna je da uz ugovor, kao sastavni dio ima spisak učenika, odnosno studenata obrazovne ustanove koja traži uslugu organizovanja ekskurzije.

(6) Turistička agencija organizator putovanja prilikom organizovanja ekskurzija za ustanove osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja ili putovanja za djecu i omladinu turistička agencija organizator putovanja dužna je da program putovanja dostavi toj ustanovi, koja će sa programom upoznati i pribaviti saglasnost roditelja odnosno staratelja.

Prava i obaveze turističke agencije posrednik (sub-agenta)

Član 23

(1) Turistička agencija posrednik (sub-agent) može da nudi na prodaju, odnosno prodaje samo paket-aranžmane turističke agencije - organizatora putovanja, sa kojom ima zaključen ugovor o posredovanju.

(2) Turistička agencija posrednik (sub-agent), pored obaveza iz člana 20 ovog zakona, dužna je da sačini program putovanja ili izleta u pisanoj formi.

(3) U slučaju iz stava 1 ovog člana turistička agencija sub-agent, dužna je da u programu putovanja i potvrdi o putovanju, naznači svojstvo u kojem nastupa, broj licence organizatora putovanja i da putniku uruči program putovanja ili izleta, neposredno ili elektronskim putem, istovremeno sa izdavanjem potvrde o putovanju.

(4) Turistička agencija posrednik (sub-agent) može da od putnika zahtijeva da svojim potpisom neposredno ili elektronskim putem potvrdi prijem programa putovanja ili izleta i potvrde o putovanju.

Obezbjedivanje prevoza

Član 24

(1) Ako je programom paket-aranžmana, izleta ili turističkog transfera predviđen prevoz korisnika usluga, turistička agencija može prevoz da obavlja samostalno ili posredstvom drugog prevoznika, u skladu sa zakonom kojim se uređuje prevoz putnika u drumskom saobraćaju.

(2) U toku obavljanja prevoza iz stava 1 ovog člana, ovlašćeni predstavnik turističke agencije mora da ima spisak korisnika usluga (putnika).

Odgovornost turističke agencije organizatora putovanja

Član 25

(1) Turistička agencija organizator putovanja odgovorna je za izvršenje usluga paket-aranžmana, povezanih paket-aranžmana, odnosno izleta, bez obzira da li usluge izvršava sama ili preko posrednika.

(2) Radi zaštite korisnika usluga iz stava 1 ovog člana, turistička agencija organizator putovanja dužna je da obezbijedi sredstvo obezbjeđenja (jemstvo, polisa osiguranja ili neopoziva bankarska garancija za dobro izvršenje usluga naplativa na prvi poziv i bez prigovora ili novčani depozit na posebnom računu kod poslovne banke).

(3) Sredstvom obezbjeđenja korisnik usluga može bez odlaganja da povрати sva uplaćena sredstva u slučaju potpunog ili djelimičnog neispunjenja ili neurednog ispunjenja obaveza turističke agencije iz ugovora o putovanju, programa putovanja, odnosno programa izleta, kao i za slučaj neizvršavanja obaveza iz ugovora o putovanju zbog insolventnosti organizatora putovanja, uključujući i troškove smještaja i povrata u mjesto polazišta.

Visina sredstava obezbjeđenja

Član 26

(1) Sredstva obezbjeđenja iz člana 25 stav 2 ovog zakona dužne su da obezbijede:

1) turističke agencije organizatori putovanja koje se bave odlaznim i dolaznim turizmom, u visini od 50.000,00 eura;

2) turističke agencije organizatori putovanja koje se bave dolaznim turizmom, u visini od 30.000,00 eura;

3) turističke agencije organizatori putovanja koje se bave odlaznim turizmom, u visini od 30.000,00 eura,

4) turističke agencije posrednici (sub-agenti), koje prodaju paket - aranžmane organizatora putovanja, koje posjeduju D licencu, u visini od 30.000,00 eura.

(2) Ugovor i potvrda ugovora o putovanju u paket-aranžmanu mora da sadrži podatke o jemstvu ili drugom sredstvu obezbjeđenja, nazivu i adresi osiguravača izdavaoca polise sa brojem polise, nazivu i adresi poslovne banke ili mikrokreditne finansijske institucije koja je izdala garanciju sa brojem garancije ili kod koje je položen depozit i druge podatke potrebne za aktiviranje sredstva obezbjeđenja.

(3) U sredstvu obezbjeđenja moraju biti jasno navedeni slučajevi obezbjeđenja korisnika usluga, koji su propisani ovim zakonom.

(4) Korisnik jemstva iz stava 1 ovog člana je putnik, odnosno lice koje zaključuje ili za čiji račun ili u čije ime se zaključuje ugovor o putovanju u paket-aranžmanu ili ugovor o putovanju u povezanom putnom aranžmanu ili kupuje izlet, ili lice na koje je ustupljeno pravo korišćenja zaključenog ugovora o putovanju u paket-aranžmanu ili ugovora o putovanju u povezanom putnom aranžmanu ili izleta.

(5) Ugovor i potvrda ugovora o putovanju u paket-aranžmanu iz čl. 33 i 34 ovog zakona, mora da sadrži podatke o jemstvu iz stava 1 ovog člana, o društvu za osiguranje, poslovnoj banci ili mikrokreditnoj finansijskoj instituciji sa matičnim brojem, adresom e - pošte i brojem telefona, broj izdate polise osiguranja, odnosno bankarske garancije i druge podatke potrebne za aktiviranje jemstva.

Jemstvo za slučaj insolventnosti turističke agencije

Član 27

(1) Insolventnost turističke agencije organizatora putovanja je nesposobnost plaćanja dospjelih obaveza u iznosu i roku dospelja, kao i nemogućnost izmirenja obaveza organizatora putovanja, kada je iznos obaveza veći od iznosa sredstava kojima raspolaže na računima kod banaka

(2) Jemstvom za slučaj insolventnosti turističke agencije organizatora putovanja obezbjeđuju se:

- naknade troškova nužnog smještaja, ishrane i povratka putnika sa putovanja u zemlji ili inostranstvu u mjesto polaska;

- potraživanja uplaćenih sredstava putnika po osnovu ugovora o putovanju koje organizator putovanja nije realizovao;

- potraživanja uplaćenih sredstava putniku u slučaju otkaza putovanja od strane putnika u skladu sa opštim uslovima putovanja.

(3) Organizator putovanja koji nema poslovno sjedište u državi potpisnici Ugovora o evropskom ekonomskom prostoru, a prodaje ili nudi na prodaju paket-aranžman, odnosno povezane putne aranžmane, odnosno izlete na tržištu Crne Gore, dužan je da obezbijedi jamstvo za slučaj insolventnosti.

(4) Turistička agencija posrednik sa poslovnim sjedištem u državi članici Evropske unije ili u drugoj državi potpisnici Ugovora o evropskom ekonomskom prostoru koji na tržištu Crne Gore prodaje paket-aranžmane organizatora putovanja koji ima poslovno sjedište van Evropskog ekonomskog prostora, dužna je da obezbijedi jamstvo za slučaj insolventnosti u skladu sa propisima te druge države potpisnice Ugovora o evropskom ekonomskom prostoru kojima se pruža zaštita u slučaju insolventnosti, osim ako pruži dokaze da organizator putovanja ima obezbijeđeno jamstvo.

(5) Jamstvo je djelotvorno i pokriva razumno predviđene troškove za paket-aranžmane, odnosno povezane putne aranžmane, odnosno izlete, uzimajući u obzir dužinu perioda između avansne uplate i krajnje uplate i završetka paket aranžmana, kao i procijenjeni trošak repatrijacije u slučaju insolventnosti organizatora putovanja.

(6) Ako insolventnost organizatora putovanja utiče na izvršenje paket-aranžmana koji se počeo realizovati, jamstvom se pokriva repatrijacija putnika i prema potrebi finansiranje smještaja prije repatrijacije.

(7) Jamstvom mora da se obezbijedi povraćaj plaćenih sredstava za usluge putovanja koje nijesu ispunjene, bez odlaganja nakon podnošenja zahtjeva putnika.

Jamstvo za slučaj štete

Član 28

(1) Jamstvom za slučaj štete zbog neispunjavanja, djelimičnog ili neurednog ispunjavanja obaveza određenih ugovorom o putovanju, programom putovanja, odnosno programom izleta obezbjeđuje se naknada za:

- potraživanja uplaćenih sredstava putnika po osnovu ugovora o putovanju, odnosno programa izleta koje organizator putovanja nije realizovao;

- potraživanja razlike između uplaćenih sredstava po osnovu ugovora o putovanju, odnosno programa izleta i umanjениh sredstava, srazmjerno neizvršenju ili nepotpunom izvršenju usluga utvrđenih programom putovanja, odnosno programom izleta.

(2) Turistička agencija koja organizuje turističke paket-aranžmane, posreduje ili povjerava trećim licima izvršenje usluga smještaja, usluga pripremanja hrane, pića i napitaka, prevoza ili drugih usluga koje se odnose na putovanje, odgovara putniku za štetu koja je nastala zbog potpunog ili djelimičnog neizvršenja tih usluga, osim ako dokaže da je postupao sa pažnjom dobrog privrednika.

(3) Putnik ima pravo da neposredno od trećeg lica odgovornog za štetu zahtijeva naknadu za pretrpljenu štetu.

(4) U mjeri u kojoj je naknadio štetu putniku, organizator putovanja stiče sva prava koja bi putnik imao prema trećem licu odgovornom za ovu štetu (pravo na regres).

(5) Putnik je dužan da ustupi organizatoru putovanja dokumenta potrebna za ostvarivanje prava regresa.

Ukidanje i prestanak važenja licence za obavljanje djelatnosti

Član 29

(1) Licenca za obavljanje turističke djelatnosti oduzima se turističkoj agenciji ako:

- se u postupku utvrdi da je imalac licence prestao da obavlja turističku djelatnost;
- imalac licence u roku od pet dana Ministarstvu ne dostavi obavještenje o promjeni podataka koji se odnose na sjedište turističke agencije, adresu podružnice i promjeni lica koje poslove poslovođe;
- je licenca izdata na osnovu neistinitih podataka ili falsifikovanih dokumenata;
- se utvrde nepravilnosti u poslovanju;
- 30 dana prije isteka perioda važenja jamstva ne dostavi Ministarstvu novo jamstvo, ne dostavi iznos jamstva u skladu sa ovim zakonom ili nakon isplate sredstava na osnovu prethodno izdatog jamstva ne dostavi novo jamstvo danom isplate sredstava;
- prestane da ispunjava uslove za izdavanje licence iz člana 15 stav 1 ovog zakona.

(2) Licenca se oduzima rješenjem Ministarstva, koje se upisuje u Centralni turistički registar.

(3) Turistička agencija kojoj je oduzeta licenca dužna je da u roku od sedam dana od dana oduzimanja licence, izvrši povraćaj uplaćenih sredstava za prethodno ugovorena putovanja.

(4) Licenca prestaje da važi:

- na zahtjev imaoца licence;
- brisanjem turističke agencije iz CRPS.

(5) U slučaju prestanka važenja licence Ministarstvo donosi rješenje o brisanju turističke agencije iz Centralnog turističkog registra.

Informacije o izletu

Član 30

(1) Turistička agencija je dužna da za svaki izlet koji organizuje, prije realizacije programa izleta informiše putnika o:

- cijeni izleta;
- odredištu (destinaciji);
- broju dnevnih obroka;
- sredstvu, karakteristikama i kategoriji prevoza;
- planu putovanja;
- iznosu avansa, ostalim uslovima i načinu plaćanja preostalog iznosa cijene;
- uslovima na graničnom prelazu i zdravstvenim uslugama tokom izleta u drugoj državi;
- najmanjem broju putnika neophodnom za organizovanje izleta, kao i o roku u kojem će biti obaviješten u slučaju otkazivanja izleta zbog nedovoljnog broja prijavljenih putnika.

(2) Informacije iz stava 1 ovog člana moraju da budu saopštene neposredno ili u pisanoj formi, na crnogorskom i drugim jezicima koji su u službenoj upotrebi u Crnoj Gori i engleskom jeziku na jasan i razumljiv način.

Informacije o paket-aranžmanima

Član 31

(1) Organizator paket-aranžmana ili pružalac turističke, odnosno ugostiteljske usluge koji omogućava povezani putni aranžman, dužan je da u informacijama koje pruža putniku navede:

- da li nudi paket-aranžman ili povezani putni aranžman;
- da u cijelosti snosi odgovornost za pravilno izvršenje paket aranžmana kao cjeline;
- da garantuje zaštitu za naknadu plaćanja;
- da garantuje repatrijaciju u slučaju da postane nesolventan.

(2) Organizator putovanja, kao i posrednik kada se paket-aranžman ili povezani putni aranžman prodaje preko posrednika, dužan je da putniku prije zaključivanja ugovora o paket-aranžmanu, pruži informacije o glavnim karakteristikama putovanja:

- planu putovanja sa periodima i datumima boravka, odredištima i noćenjima ako je uključen smještaj, vremenu i broju dnevnih obroka;
- vrstama prevoza, karakteristikama i kategorijama prevoznih sredstava, mjestima polaska i povratka sa datumima, mjestima i trajanju usputnih zadržavanja, saobraćajnim vezama na pravcu putovanja, približnom vremenu polaska i povratka, u slučaju da to vrijeme nije tačno određeno;
- lokaciji i karakteristikama smještaja, a prema potrebi i vrsti i kategoriji smještaja;
- drugim uslugama (posjete, izleti) kada su uključene u cijenu paket-aranžmana i jeziku kada se te usluge pružaju putem usmene komunikacije;

- uslugama koje se pružaju putniku u toku putovanja u okviru grupe i približnoj veličini te grupe;
- uslovima za korišćenje usluga u toku putovanja ili odmora licima sa smanjenom pokretljivošću.

(3) Organizator putovanja dužan je da, pored informacija iz stava 1 ovog člana, putnika upozna i sa sljedećim informacijama:

- o svom nazivu i sjedištu (adresa, grad, država), nazivu i sjedištu posrednika, načinu komunikacije sa brojevima telefona i e-mail;
- ukupnoj cijeni paket-aranžmana, u kojoj su iskazani porezi, dodatne naknade, takse i ostali troškovi, a u slučaju da se troškovi ne mogu iskazati prije zaključivanja ugovora, informacije o tim troškovima koji će biti uračunati u ukupnu cijenu paket-aranžmana;
- načinu plaćanja cijene, sa avansom ili bez avansa, rasporedu plaćanja kada je određeno u ratama, jemstvu ili drugom sredstvu kojim putnik obezbjeđuje plaćanje;
- najmanjem broju lica potrebnom za realizaciju paket-aranžmana, sa rokom za raskid ugovora o putovanju, u slučaju da nije dostignut odgovarajući broj lica za realizaciju paket-aranžmana;
- o uslovima u vezi putnih isprava (pasoša i viza) koji postoje u odredišnoj zemlji, okvirnom vremenu za pribavljanje viza, uključujući i informacije o uslovima i načinu korišćenja zdravstvenih usluga u odredišnoj zemlji;
- o visini naknade koju plaća putnik, u slučaju da raskida ugovor o putovanju prije početka paket-aranžmana;
- o svim vrstama osiguranja, koja se odnose na pokrivanje troškova raskida ugovora od strane putnika, troškova pružanja pomoći kada su nastali u realizaciji putovanja, uključujući repatrijaciju, kao i za slučajeve bolesti, tjelesne povrede ili smrti.

(4) Turistička agencija koja kao posrednik učestvuje u zaključivanju ugovora o paket-aranžmanu u ime organizatora putovanja koji nema sjedište u Crnoj Gori, dužna je da na crnogorskom jeziku i jeziku u službenoj upotrebi u Crnoj Gori i engleskom jeziku na jasan i razumljiv način, u promotivnim materijalima i na svojoj internet

stranici objavi podatke o organizatoru putovanja u čije ime nastupa, kao i podatke o svojim ovlašćenjima, opštim uslovima putovanja, pravima i obavezama agencije i pravima i obavezama korisnika usluga.

(5) Informacije iz st. 1, 2 i 3 ovog člana pružaju se na jasan, razumljiv i lako uočljiv način na crnogorskom jeziku ili jeziku u službenoj upotrebi u Crnoj Gori i engleskom jeziku na jasan i razumljiv način, u pisanoj formi, putem internet stranice, putem linka ili telefonom.

(6) Informacije iz st. 1 i 2 ovog člana čine sastavni dio ugovora o putovanju u paket-aranžmanu i ne smiju se mijenjati, osim ako se ugovorne strane drugačije ne dogovore.

(7) Ako organizator putovanja, odnosno posrednik nijesu prije zaključivanja ugovora o putovanju u paket-aranžmanu informisali putnika o dodatnim naknadama, taksama ili ostalim troškovima, putnik nije dužan da snosi troškove naknada, taksi i drugih troškova.

(8) Putnik se ne može odreći prava koja ima na osnovu ugovora o putovanju u paket-aranžmanu i ugovora o povezanom putnom aranžmanu.

(9) Ugovorni aranžmani ili izjave putnika koji predstavljaju direktno ili indirektno odricanje ili ograničavanje prava putnika, nemaju obavezujući karakter.

Obaveza putnika

Član 32

Putnik je dužan da na zahtjev organizatora putovanja blagovremeno dostavi podatke potrebne za organizovanje putovanja (za pribavljanje karata, rezervaciju smještaj i drugo), kao i isprave potrebne za prelazak preko granice.

Ugovor o putovanju u paket-aranžmanu

Član 33

(1) Ugovor o paket-aranžmanu zaključuje se u pisanoj formi.

(2) Ako organizator putovanja, odnosno posrednik ili drugi pružalac turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga obavljaju prodaju ili nude na prodaju paket-aranžmane na području Crne Gore, ugovor o putovanju u paket-aranžmanu mora da bude sačinjen na crnogorskom jeziku ili jeziku u službenoj upotrebi u Crnoj Gori, a može biti istovremeno sačinjen i na drugom putniku jasnom i razumljivom jeziku.

(3) Ugovor o putovanju u paket-aranžmanu mora da sadrži informacije iz člana 31 stav 2 ovog zakona kao i:

1) podatke o posebnim zahtjevima putnika koje je organizator putovanja prihvatio;

2) podatak da je organizator putovanja:

- odgovoran za pravilno izvršavanje svih usluga putovanja utvrđenih ugovorom;

- dužan da pruži pomoć ako se putnik nađe u poteškoćama u skladu sa članom 49 ovog zakona;

3) naziv društva za osiguranje ili poslovne banke kod kojih je obezbijeđeno jemstvo, podatke za kontakt uključujući adresu, grad, državu, email, broj telefona, identifikacioni broj, broj izdatog jemstva (broj polise osiguranja ili bankarske garancije) i druge podatke potrebne za aktiviranje jemstva;

4) ime, adresu, broj telefona, identifikacioni broj, email i broj telefaksa predstavnika organizatora putovanja ili drugog kontakt lica ili službe koja omogućava putniku da stupi u kontakt sa organizatorom kako bi zatražio pomoć ako se nađe u poteškoćama ili kako bi prijavio svaku neusklađenost koju utvrdi prilikom izvršenja paket-aranžmana;

5) informaciju da putnik može organizatoru putovanja da prijavi svaku neusklađenost koju utvrdi tokom izvršavanja usluge putovanja utvrđene ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu;

6) podatke o direktnom kontaktu sa maloljetnikom ili licem odgovornim za maloljetnika u mjestu boravka maloljetnika, ako maloljetnik bez pratnje roditelja ili drugog ovlašćenog lica putuje na osnovu ugovora o putovanju u paket-aranžmanu koji uključuje smještaj;

7) informaciju o načinu rješavanja prigovora i sporova u odnosu na ugovor;

8) informaciju o načinu prenošenja ugovora na drugog putnika.

(4) Pružalac usluga koje se kupuju putem online rezervisanja dužan je da obavijesti organizatora putovanja o zaključivanju ugovora i da organizatoru putovanja pruži informacije potrebne za sačinjavanje paket-aranžmana.

(5) Kada organizator putovanja ili posrednik primi obavještenje i informacije iz stava 3 ovog člana dužan je da putniku pruži informacije iz člana 31 ovog zakona e-mail-om ili na trajnom nosaču podataka i da putniku uruči primjerak ugovora u štampanoj formi ako je ugovor o putovanju u paket-aranžmanu zaključen u prisustvu ugovornih strana.

(6) Organizator putovanja i po potrebi posrednik, dužni su da putniku dostavljaju informacije iz st. 3 i 4 ovog člana na jasan, razumljiv i lako uočljiv način prije zaključivanja ugovora o paket-aranžmanu.

(7) Organizator putovanja dužan je da prije početka paket-aranžmana dostavi putniku karte, informacije o vremenima polaska, vremenima usputnog zaustavljanja, saobraćajnim vezama i vremenu dolaska.

Potvrda ugovora o putovanju u paket-aranžmanu

Član 34

(1) Organizator putovanja, odnosno posrednik ili drugi pružalac turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga prilikom zaključivanja ugovora o putovanju u paket-aranžmanu dužan je da putniku izda potvrdu ugovora o putovanju u paket-aranžmanu.

(2) Potvrda ugovora o putovanju u paket-aranžmanu treba da sadrži: mjesto i datum izdavanja, oznaku i adresu organizatora putovanja, ime putnika, mjesto i datum početka i okončanja putovanja, datume boravka, podatke o prevozu, informacije o smještaju kao i drugim uslugama koje su obuhvaćene ukupnom cijenom, najmanji broj potrebnih putnika, ukupnu cijenu za usluge predviđene ugovorom i uslove pod kojima putnik može tražiti raskid ugovora.

(3) Ako je prije izdavanja potvrde ugovora o putovanju u paket-aranžmanu, putniku uručen program putovanja koji sadrže podatke iz stava 2 ovog člana, u potvrdi ugovora o putovanju u paket-aranžmanu može se navesti da se ti podaci nalaze u programu putovanja.

(4) Organizator putovanja odgovara za štetu koju putnik pretrpi zbog netačnih podataka u potvrdi ugovora o putovanju u paket-aranžmanu ili neizdavanja potvrde ugovora o putovanju u paket-aranžmanu.

Potvrda o putovanju u paket-aranžmanu

Član 35

(1) Organizator putovanja, odnosno posrednik ili drugi pružalac turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga prilikom zaključivanja ugovora iz člana 33 ovog zakona izdaje putniku potvrdu o putovanju.

(2) Potvrda o putovanju treba da sadrži: mjesto i datum izdavanja, oznaku i adresu organizatora putovanja, ime putnika, mjesto i datum početka i okončanja putovanja, datume boravka, podatke o prevozu, informacije o smještaju kao i drugim uslugama koje su obuhvaćene ukupnom cijenom, najmanji broj potrebnih putnika, ukupnu cijenu za skup usluga predviđenih ugovorom i uslove pod kojima putnik može tražiti raskid ugovora.

(3) Ako je prije izdavanja potvrde o putovanju putniku uručen program putovanja koji sadrži podatke iz stava 2 ovog člana, u potvrdi ugovora o putovanju u paket – aranžmanu može da se navede da se ti podaci nalaze u programu putovanja.

(4) Organizator putovanja odgovara za štetu koju putnik pretrpi zbog netačnih podataka u potvrdi o ugovoru o putovanju u paket-aranžmanu ili neizdavanja potvrde ugovora o putovanju u paket-aranžmanu.

Prenos ugovora o putovanju u paket-aranžmanu na drugog putnika

Član 36

(1) Putnik može da prenese ugovor o putovanju u paket-aranžmanu na drugo lice prije početka paket-aranžmana, pod uslovom da to lice ispunjava uslove za putovanje utvrđene ugovorom, o čemu obavještava organizatora putovanja najkasnije sedam dana prije početka putovanja.

(2) Lice koje prenosi i lice na koje se prenosi ugovor o putovanju u paket-aranžmanu odgovorni su pojedinačno i solidarno za plaćanje troškova koji nastaju prenosom ugovora.

(3) Organizator putovanja dužan je da obavijesti lice koje prenosi ugovor o putovanju u paket-aranžmanu o stvarnim troškovima prenosa ugovora, koji ne smiju biti nerazumni i ne smiju da pređu stvarni trošak organizatora putovanja koji je nastao prenosom ugovora o putovanju u paket-aranžmanu i da dostavi dokaze o svim troškovima prenosa ugovora.

Izmjena ugovorene cijene paket-aranžmana

Član 37

(1) Nakon zaključivanja ugovora o paket-aranžmanu, organizator putovanja može da poveća ugovorenu cijenu samo ako je ugovorom utvrđena mogućnost povećanja cijene i pravo putnika na sniženje cijene, pod uslovom da je ugovorom utvrđen način izračunavanja korekcija cijene i ako je povećanje cijene posljedica promjene:

- cijene prevoza putnika koje proizilaze iz troškova goriva ili drugih izvora energije;
- visine poreza ili naknada za usluge putovanja obuhvaćene ugovorom koje određuju treća lica koja nijesu direktno uključena u izvršavanje paket-aranžmana, uključujući takse, odnosno naknade za slijetanje, ukrcaj ili iskrcaj u lukama i vazдушnim lukama; ili
- deviznih kurseva koji su relevantni za paket-aranžman.

(2) Ako povećanje cijene iz stava 1 ovog člana prelazi 8% ugovorene cijene paket-aranžmana, organizator putovanja ne može jednostrano da izmijeni cijenu.

(3) Povećanje cijene, bez obzira na iznos, moguće je samo ako organizator putovanja na trajnom nosaču podataka i najkasnije 20 dana prije početka paket-aranžmana o povećanju cijene na jasan i razumljiv način obavijesti putnika, uz obrazloženje tog povećanja sa obračunom.

(4) Ako su promjene iz stava 1 ovog člana uzrokovale sniženje cijene, organizator putovanja dužan je da putniku vrati razliku u cijeni.

(5) U slučaju sniženja cijene, organizator putovanja ima pravo da iznos razlike iz stava 4 ovog člana umanjí za stvarno nastale administrativne troškove. o čemu ie na zahtiev putnika dužan da pruži dokaze o nastalim troškovima

Izmjena ostalih uslova ugovora o putovanju u paket-aranžmanu

Član 38

(1) Prije početka paket-aranžmana, organizator putovanja ne može jednostrano da izmijeni uslove ugovora o putovanju u paket-aranžmanu, osim ako je to pravo utvrđeno ugovorom i ako je izmjena neznatna, pod uslovom da email-om ili na trajnom nosaču podataka obavijesti putnika o izmjeni.

(2) Ako organizator putovanja prije početka paket-aranžmana znatno izmijeni informacije o putovanju iz člana 31 stav 2 ovog zakona ili ne može da ispuni posebne zahtjeve putnika koje je prihvatio iz člana 33 stav 3 tačka 1 ovog zakona ili predloži povećanje cijene paket-aranžmana za više od 8%, putnik može da:

- prihvati predloženu izmjenu; ili
- raskine ugovor bez plaćanja naknade za raskid ugovora.

(3) Ako putnik raskine ugovor o putovanju u paket-aranžmanu u skladu sa stavom 2 ovog člana, može da prihvati zamjenski paket-aranžman, po mogućnosti jednakog ili višeg kvaliteta, koji organizator putovanja ponudi.

(4) Organizator putovanja dužan je da bez odlaganja obavijesti putnika:

- o izmjeni cijene iz stava 2 ovog člana i uticaju na cijenu paket-aranžmana;
- o roku u kojem je putnik dužan da obavijesti organizatora putovanja da li prihvata predloženu izmjenu ili raskida ugovor;
- da ako ne odgovori u ostavljenom roku nastupa posljedica raskida ugovora; i
- o ponuđenom zamjenskom paket-aranžmanu i njegovoj cijeni.

(5) Povećanje cijene paket - aranžmana ne može se vršiti 20 dana prije početka putovanja, a druge izmjene uslova ugovora ne mogu se vršiti nakon početka putovanja.

(6) Ako putnik u roku iz stava 4 alineja 2 ovog člana ne obavijesti organizatora, ugovor se smatra raskinutim.

(7) Ako je zamjenski paket-aranžman iz stava 3 ovog člana nižeg kvaliteta ili cijene, putnik ima pravo na srazmjerno sniženje cijene.

(8) Ako putnik raskine ugovor o putovanju u paket-aranžmanu i ne prihvati zamjenski paket-aranžman, organizator putovanja dužan je da bez odlaganja, a najkasnije u roku od 14 dana od dana raskida ugovora, vrati putniku uplaćena sredstva i da mu nadoknadi štetu u skladu sa ovim zakonom.

Pravo putnika na raskid ugovora o putovanju u paket-aranžmanu i pravo odustajanja prije početka paket-aranžmana

Član 39

(1) Putnik može da raskine ugovor o putovanju u paket-aranžmanu u bilo kojem trenutku prije početka paket-aranžmana.

(2) U slučaju iz stava 1 ovog člana organizator putovanja gubi pravo na ugovorenu cijenu paket-aranžmana, a može od putnika zahtijevati naknadu troškova koje može opravdati.

(3) Ako ugovorne strane nijesu ugovorom utvrdile naknadu za raskid ugovora, naknade za raskid ugovora utvrđuju se u određenom procentu ugovorene cijene paket-aranžmana koji se određuje srazmjerno vremenu preostalom do početka putovanja, iznosu uštede troškova organizatora putovanja i prihoda od pružanja usluga putovanja drugom putniku.

(4) Na zahtjev putnika organizator putovanja dužan je da obrazloži iznos naknade za raskid ugovora iz stava 3 ovog člana.

(5) Putnik može da raskine ugovor o putovanju u paket-aranžmanu prije početka paket-aranžmana bez plaćanja bilo kakve naknade za raskid ugovora u slučaju vanrednih okolnosti koje se nijesu mogle izbjeći, a koje su nastupile na odredištu ili u njegovoj neposrednoj blizini i koje znatno utiču na ispunjenje paket-aranžmana ili koje znatno utiču na prevoz putnika na odredište.

(6) U slučaju raskida ugovora iz stava 5 ovog člana putnik ima pravo na povraćaj svih plaćanja izvršenih za paket-aranžman i nema pravo na naknadu štete.

(7) Organizator putovanja dužan je da putniku vrati uplaćene iznose za paket-aranžman umanjene za naknadu za raskid ugovora najkasnije u roku od 14 dana od dana raskida ugovora o putovanju u paket-aranžmanu.

(8) Ako putnik odustane od ugovora nakon početka putovanja, a razlog za to nijesu okolnosti iz stava 6 ovog člana, organizator putovanja ima pravo na puni iznos ugovorene cijene putovanja.

Pravo organizatora na raskid ugovora o putovanju u paket-aranžmanu prije početka paket-aranžmana

Član 40

(1) Organizator putovanja može da raskine ugovor o putovanju u paket-aranžmanu prije početka paket-aranžmana i putniku u cjelosti vrati uplaćena sredstva za paket-aranžman, bez obaveze naknade štete putniku, ako je broj lica koja su prijavljena za paket-aranžman manji od broja navedenog u ugovoru i ako organizator obavijesti putnika o raskidu ugovora u roku utvrđenom u ugovoru, ali ne kasnije od:

- 20 dana prije početka paket-aranžmana za putovanja koja traju više od šest dana;
- sedam dana prije početka paket-aranžmana za putovanja koja traju između dva i šest dana;
- 48 sati prije početka paket-aranžmana za putovanja koja traju manje od dva dana.

(2) Organizator putovanja može da raskine ugovor o putovanju u paket-aranžmanu prije početka paket-aranžmana i putniku u cjelosti vrati uplaćena sredstva za paket-aranžman, bez obaveze naknade štete putniku, ako organizatora u izvršenju ugovora spriječe vanredne okolnosti koje se nijesu mogle izbjeći i ako putnika o raskidu ugovora obavijesti bez odlaganja, prije početka paket-aranžmana.

(3) U slučaju raskida ugovora iz st. 1 i 2 ovog člana, organizator putovanja dužan je da u roku od 14 dana od dana raskida ugovora o putovanju u paket-aranžmanu vrati putniku uplaćeni iznos za paket-aranžman.

(4) Ako je organizator putovanja odustao od ugovora o putovanju u paket-aranžmanu za vrijeme njegovog izvršenja, ima pravo na naknadu za ostvarene ugovorene usluge i dužan je da preduzme sve mjere za zaštitu interesa putnika.

Odgovornost za izvršenje paket-aranžmana

Član 41

Za izvršenje usluga putovanja utvrđenih ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu odgovoran je organizator, bez obzira da li te usluge vrši sam ili sa drugim pružaocima usluga putovanja.

Ispravljanje neusklađenosti u izvršenju usluga putovanja utvrđenih paket-aranžmanom

Član 42

(1) Putnik je dužan da, bez odlaganja, obavijesti organizatora putovanja o svakoj neusklađenosti usluga putovanja koje su utvrđene ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu.

(2) Ako neka od usluga putovanja nije izvršena u skladu sa ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu, organizator putovanja na zahtjev putnika, dužan je da ispravi tu neusklađenost usluga, osim ako to nije moguće ili ako bi otklanjanje neusklađenosti prouzrokovalo nesrazmjerne troškove uzimajući u obzir srazmjeru neusklađenosti i vrijednosti usluga putovanja na koje neusklađenost utiče.

(3) Ako organizator putovanja ne ispravi neusklađenost usluga, putnik ima pravo na sniženje cijene i naknadu štete u skladu sa ovim zakonom.

(4) Ako organizator putovanja ne ispravi neusklađenost usluga koju je dužan da ispravi u roku koji je odredio putnik, putnik može sam da ispravi neusklađenost usluga i da zahtijeva naknadu troškova.

Prava putnika i obaveze organizatora u slučaju nemogućnosti izvršenja dijela usluga putovanja

Član 43

(1) Ako određeni dio usluga putovanja nije moguće izvršiti u skladu sa ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu, organizator putovanja je dužan da ponudi putniku odgovarajuće alternativne aranžmane, po mogućnosti istog ili većeg kvaliteta od aranžmana utvrđenih ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu, bez dodatnih troškova za putnika i u slučaju kada putniku nije omogućen povratak u mjesto polaska u skladu sa ugovorom.

(2) Ako organizator putovanja predloži alternativni putni aranžman nižeg kvaliteta od aranžmana utvrđenog ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu, organizator putovanja dužan je putniku da snizi cijenu putovanja.

(3) Putnik može da odbije predložene alternativne putne aranžmane samo ako nijesu istog ili većeg kvaliteta sa aranžmanima utvrđenim u ugovoru o putovanju u paket-aranžmanu ili ako je sniženje cijene neodgovarajuće.

(4) Ako neusklađenost znatno utiče na izvršenje paket-aranžmana i ako organizator putovanja nije ispravio neusklađenost u roku koji je odredio putnik, putnik može da raskine ugovor o putovanju u paket-aranžmanu bez plaćanja naknade za raskid i da zahtijeva sniženje cijene ili naknadu štete u skladu sa ovim zakonom.

(5) Ako organizator putovanja nije u mogućnosti da obezbijedi alternativni aranžman ili ako putnik odbije predložene alternativne aranžmane u slučajevima iz stava 3 ovog člana, putnik ima pravo na sniženje cijene, odnosno naknadu štete u skladu sa ovim zakonom, bez raskidanja ugovora o putovanju u paket-aranžmanu.

(6) Ako paket-aranžman uključuje prevoz putnika, organizator putovanja dužan je da u slučaju iz st. 4 i 5 ovog člana obezbijedi bez odlaganja repatrijaciju putnika odgovarajućim prevozom, bez dodatnih troškova za putnika.

Troškovi nužnog smještaja

Član 44

Kada zbog vanrednih okolnosti koje se nijesu mogle izbjeći organizator putovanja nije u mogućnosti da obezbijedi povratak putnika u skladu sa ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu, dužan je da snosi troškove nužnog smještaja najviše do tri noćenja po putniku, po mogućnosti u smještaju iste kategorije.

Sniženje cijene

Član 45

(1) Putnik ima pravo na odgovarajuće sniženje cijene za svaki period tokom kojeg je postojala neusklađenost u vezi sa ugovorenim putovanjem u paket-aranžmanu pod uslovom da je blagovremeno i uredno po završetku putovanja podnio zahtjev organizatoru putovanja, osim ako organizator putovanja dokaže da je neusklađenost prouzrokovao putnik.

(2) Zahtjev za sniženje cijene ne utiče na pravo putnika da zahtijeva naknadu štete.

Naknada štete i ograničenje i isključenje odgovornosti

Član 46

(1) Putnik ima pravo, pored sniženja cijene ili raskida ugovora, da zahtijeva od organizatora putovanja naknadu štete koju pretrpi kao rezultat neusklađenosti, a organizator putovanja dužan je da putniku nadoknadi tu štetu bez odlaganja.

(2) Organizator putovanja oslobađa se od odgovornosti za štetu ako dokaže da je:

- neusklađenost prouzrokovao putnik;
- neusklađenost prouzrokovalo treće lice koje nije povezano sa pružanjem usluga putovanja utvrđenih ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu i da je nepredvidiva ili neizbježna; ili
- do neusklađenosti došlo zbog vanrednih okolnosti.

(3) Odredbe ugovora o putovanju u paket-aranžmanu kojima se ograničava ili isključuje odgovornost organizatora putovanja za štetu ništave su.

(4) Ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu može se ograničiti iznos naknade štete za štete koje nijesu posljedica tjelesne povrede ili za štete koje organizator putovanja nije prouzrokovao namjerno ili nepažnjom na iznos koji nije manji od trostruke ukupne cijene paket-aranžmana.

Pravo putnika na naknadu štete i zastarjelost

Član 47

(1) Putnik ima pravo da podnese zahtjev za naknadu štete, odnosno sniženje cijene u skladu sa ovim zakonom i zakonima kojima se uređuju prava putnika u vazdušnom, željezničkom, pomorskom i drumskom saobraćaju.

(2) Pravo putnika da zahtijeva sniženje cijene u skladu sa ovim zakonom zastarijeva u roku od dvije godine.

(3) Zastarjelost počinje da teče prvog dana poslije dana na koji bi paket-aranžman prema ugovoru trebalo da se završi.

Stupanje u kontakt, prigovori i zahtjevi u vezi sa ispunjenjem paket-aranžmana

Član 48

(1) Prigovore i zahtjeve u vezi sa ispunjenjem paket-aranžmana putnik dostavlja organizatoru putovanja.

(2) Prigovore iz stava 1 ovog člana, putnik može da uputi direktno posredniku kod kojeg je kupio paket-aranžman, a posrednik je dužan da ih bez odlaganja dostavi organizatoru putovanja.

(3) Dan prijema prigovora i zahtjeva od strane posrednika smatra se danom prijema od strane organizatora putovanja.

Obaveza pružanja pomoći

Član 49

(1) Organizator putovanja dužan je da putniku u poteškoćama bez odlaganja pruži odgovarajuću pomoć, a naročito:

- informacije o zdravstvenim službama, lokalnim organima i konzularnoj pomoći; i
- pomoć pri uspostavljanju komunikacije i pronalaženju alternativnih putnih aranžmana.

(2) Ako je putnik poteškoću prouzrokovao namjerno ili nepažnjom, organizator putovanja može za pruženu pomoć da traži naknadu stvarnih troškova.

Obaveza ponude dodatnih osiguranja

Član 50

Turistička agencija - organizator putovanja dužna je da prije zaključivanja ugovora o putovanju ponudi putniku osiguranja: od rizika nastanka nesrećnog slučaja, bolesti na putovanju, oštećenja i gubitka prtljaga, za slučaj otkaza putovanja, kao i osiguranje kojim se obezbjeđuju troškovi pomoći i povratka putnika u mjesto polazišta u slučaju nesreće ili bolesti i u potpunosti informiše o bitnim elementima ovih osiguranja i o uslovima za zaključivanje ugovora.

Informacije o povezanim putnim aranžmanima

Član 51

(1) Pružalac turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga koji pruža povezane putne aranžmane, dužan je da putniku prije zaključivanja ugovora pruži sljedeće informacije:

- da putnik ne može iskoristiti prava koja se primjenjuju isključivo na paket-aranžmane i da je svaki pružalac usluga povezanog putnog aranžmana odgovoran za pravilno izvršenje svojih usluga u skladu sa ugovorom; i

- da putnik ima pravo na zaštitu u slučaju insolventnosti u skladu sa članom 49 ovog zakona.

(2) Ako pružalac turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga koji omogućava povezane putne aranžmane ne obezbijedi zaštitu iz člana 52 ovog zakona u odnosu na usluge putovanja utvrđene povezanim putnim aranžmanom, primjenjuju se odredbe člana 33 i čl. 39 do 47 ovog zakona.

(3) Ako je zaključen ugovor za povezani paket-aranžman između putnika i drugog pružaoca turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga koji ne omogućava povezani putni aranžman, drugi pružalac turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga dužan je da obavijesti pružaoca turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga koji omogućava povezani putni aranžman o zaključenom ugovoru.

(4) Pružalac turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga koji omogućava povezane putne aranžmane dužan je da pruža informacije iz stava 1 ovog člana putniku na obrascu koji propisuje Ministarstvo.

Zaštita u slučaju insolventnosti za povezane putne aranžmane

Član 52

(1) Pružalac turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga koji pruža povezane putne aranžmane, dužan je da obezbijedi jemstvo za vraćanje svih uplaćenih sredstava koje je primio od putnika, ako usluga putovanja koja je dio povezanog putnog aranžmana nije izvršena zbog njegove insolventnosti, a u slučaju da pružalac turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga vrši prevoz putnika, jemstvo mora da uključuje i repatrijaciju putnika.

(2) Na pružaoca turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga iz stava 1 ovog člana primjenjuju se odredbe čl. 26, 27 i 28 ovog zakona.

Odgovornost za greške prilikom rezervacije

Član 53

(1) Pružalac turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga odgovoran je za greške do kojih je došlo zbog tehničkih kvarova na sistemu rezervacija koje se mogu pripisati njemu, i za greške u toku postupka rezervisanja, ako organizuje rezervisanje paket-aranžmana, ili usluga putovanja koje su dio povezanog putnog aranžmana.

(2) Pružalac turističkih, odnosno ugostiteljskih usluga nije odgovoran za greške prilikom rezervacije koje se mogu pripisati putniku ili koje su prouzrokovane vanrednim okolnostima koje se nijesu mogle izbjeći.

Pravo na regresnu naknadu

Član 54

Organizator putovanja ili posrednik koji je isplatio naknadu štete, odobrio sniženje cijene ili ispunio drugu obavezu u skladu sa ovim zakonom, ima pravo na naknadu štete od lica koje je doprinijelo nastanku štete iz koje je proizašla obaveza naknade štete, sniženja cijene ili druga obaveza.

Turistički vodič

Član 55

(1) Turistički vodič je fizičko lice koje po unaprijed utvrđenom programu, pruža turistima usluge obilazaka, pokazivanja i stručnog objašnjavanja: prirodnih ljepota i rijetkosti, kulturno-istorijskih spomenika, umjetničkih djela, etnografskih i drugih znamenitosti, istorijskih događaja i legendi o tim događajima i ličnostima, kao i pojedinih mjesta i područja.

(2) Lice iz stava 1 ovog člana može pružati usluge turističkog vodiča, ako je upisano u CRPS kao preduzetnik ili ako je radno ili po drugom pravnom osnovu angažovano od strane turističke agencije koja ima licencu u skladu sa ovim zakonom.

(3) Poslove iz stava 1 ovog člana, može da obavlja samo turistički vodič koji ima legitimaciju turističkog vodiča.

(4) Poslove turističkog vodiča može da obavlja i strano fizičko lice koje ispunjava uslove propisane ovim zakonom.

(5) Turistički vodič prilikom pružanja usluga mora da ima vidno istaknutu legitimaciju turističkog vodiča, kao i oznaku turističke agencije i dokaz o angažovanju u svojstvu turističkog vodiča.

Počasni turistički vodič

Član 56

(1) Istaknutim naučnicima i stručnjacima može se na njihov zahtjev priznati svojstvo počasnog turističkog vodiča iz područja za koje su stručno specijalizovani.

(2) Počasni turistički vodič može obavljati poslove vodiča samo povremeno.

(3) Uslove i način sticanja zvanja počasnog turističkog vodiča utvrđuje Ministarstvo.

Uslovi i postupak izdavanja legitimacije turističkog vodiča

Član 57

- (1) Usluge turističkog vodiča može da pruža lice kojem je izdata legitimacija turističkog vodiča.
- (2) Uslovi za izdavanje Legitimacija turističkog vodiča izdaje se lice koje posjeduje:
 - sertifikat o stečenoj nacionalnoj stručnoj kvalifikaciji za turističkog vodiča;
 - dokaz o poznavanju jednog ili više stranih jezika na kojem će pružati usluge turističkog vodiča.
- (3) Legitimaciju turističkog vodiča izdaje Ministarstvo na period od pet godina, na osnovu podnijetog zahtjeva.
- (4) Uz zahtjev iz stava 3 ovog člana podnosi se sljedeća dokumentacija:
 - sertifikat o stečenoj nacionalnoj stručnoj kvalifikaciji za turističkog vodiča, u skladu sa zakonom;
 - dokaz o poznavanju jezika na kojem će pružati usluge turističkog vodiča.
- (5) Usluge turističkog vodiča može pružati i strani državljanin kojem je odobren privremeni ili stalni boravak i koji dostavi dokaz o poznavanju crnogorskog jezika ili jednog od jezika koji su u službenoj upotrebi u Crnoj Gori.
- (6) Podatke o izdatim legitimacijama turističkog vodiča Ministarstvo upisuje u Centralni turistički registar.
- (7) Obrazac legitimacije turističkog vodiča propisuje Ministarstvo.

Ukidanje legitimacije turističkog vodiča

Član 58

- (1) Legitimacija turističkog vodiča ukida se rješenjem:
 - na zahtjev imaoca legitimacije turističkog vodiča;
 - ako se utvrdi da je turistička legitimacija izdata na osnovu neistinitih podataka u ispravama;
 - ako se utvrdi da turistički vodič ne pruža usluge u skladu sa ovim zakonom.
- (2) Rješenje iz stava 1 ovog člana upisuje se u Centralni turistički registar.

Evidencija vodiča

Član 59

- (1) Turistička agencija dužna je da vodi evidenciju o angažovanim turističkim vodičima.
- (2) Evidencija iz stava 1 ovog člana sadrži podatke:
 - o turističkom vodiču, sa podacima o ličnim ili putnim ispravama koje posjeduje;
 - iz legitimacije turističkog vodiča (broj i datum izdavanja i jeziku na kojem se pružaju usluge);
 - o vremenu, odnosno periodu angažovanja; i
 - o nazivu turističkog lokaliteta na kojem je turistički vodič angažovan.

Turistički pratilac

Član 60

- (1) Turistički pratilac je lice koje prati turističku grupu i obavlja operativno-tehničke poslove od početka putovanja do odredišta i nazad.
- (2) Angažovanje turističkog pratioca obavezno je u realizaciji paket-aranžmana ili izleta za praćenje turističkih grupa od najmanje 15 putnika.
- (2) Usluge iz stava 1 ovog člana može da vrši lice koje je turistička agencija odredila i ovlastila kao turističkog pratioca turističke grupe.
- (3) Turističkim pratiocem smatra se i strani državljanin koji prati organizovanu grupu stranog organizatora, za putovanja koja su započela u stranoj državi i završavaju se povratkom u stranu državu.
- (4) Turistički pratilac prilikom pružanja usluga, mora da ima pisano ovlašćenje turističke agencije kojim je određen za turističkog pratioca turističke grupe.

Turistički animator

Član 61

- (1) Turistički animator je fizičko lice koje planira i realizuje zabavne, kulturne, sportsko-rekreativne i druge programe kojima organizuje slobodno vrijeme turista.
- (2) Usluge iz stava 1 ovog člana može da pruža lice koje ima sertifikat o stečenoj nacionalnoj stručnoj kvalifikaciji za turističkog animatora i ima aktivno znanje stranog jezika, odnosno jezika na kojem se pružaju usluge.
- (3) Usluge animatora može da pruža strani državljanin sa privremenim ili stalnim boravkom, ako ima i dokaz o poznavanju crnogorskog jezika ili jednog od jezika u službenoj upotrebi u Crnoj Gori.
- (4) Turistički animator pruža usluge po osnovu radnog ili angažovanja po drugom pravnom osnovu od strane privrednog subjekta kome je odobreno obavljanje turističke, odnosno ugostiteljske djelatnosti.
- (5) Turistički animator prilikom pružanja usluga, mora da ima dokaz o radnom ili angažovanju po drugom osnovu.

Turistički zastupnik

Član 62

(1) Turistički zastupnik je turistička agencija koja na osnovu zaključenog ugovora zastupa domaću ili stranu turističku agenciju u odredištima putovanja.

(2) U slučaju iz stava 1 ovog člana korisnik usluga mora da bude obaviješten o bitnim podacima turističkog zastupnika, o njegovim ovlašćenjima, obavezama i odgovornostima.

(3) Ugovor o zastupanju turistički zastupnik dužan je da dostavi Ministarstvu u roku od osam dana od dana zaključivanja ugovora o zastupanju.

(4) Poslove turističkog zastupanja i prodaju i realizaciju turističkih paket – aranžmana stranog organizatora putovanja mogu obavljati isključivo domaće turističke agencije – organizatori putovanja koji imaju A ili B licencu, koji imaju oznaku DMC, koje imaju najmanje tri zaposlena crnogorska državljanina.

(5) Podatke iz ugovora o zastupanju Ministarstvo upisuje u Centralni turistički registar.

Obaveze turističkog zastupnika

Član 63

Turistički zastupnik u izvršenju ugovora o zastupanju, dužan je da vodi računa o pravima i interesima putnika, kao i turističke agencije organizatora putovanja i da ih obavještava o svim sprovedenim aktivnostima iz programa putovanja i dodatnih usluga.

III. VRSTE TURISTIČKIH USLUGA

Turističke usluge na kupalištima i način pružanja turističkih usluga

Član 64

(1) Kupališta na moru, rijekama i jezerima na kojima se pružaju turističke usluge moraju da ispunjavaju uslove u pogledu uređenosti i opremljenosti u skladu sa zakonom.

(2) Uređena kupališta su posebno označene plaže ili djelovi plaža uz obalu mora, jezera i rijeka, kao i prostor u okviru otvorenih ili zatvorenih bazena, sa odgovarajućom opremom i sadržajima radi pružanja usluga korisnicima.

(3) Na uređenim kupalištima pružaju se usluge iznajmljivanja: plažnog mobilijara (suncobrana, ležaljki), skutera na vodi, sandolina, pedalina, jedrilica, čamaca, dasaka za jedrenje, opreme za skijanje na vodi, ronilačke i ribolovne opreme, kao i usluge obuke skijanja na vodi, ronjenja i jedrenja, u skladu sa zakonom.

(4) Usluge iznajmljivanja rekreativnih plovih objekata na motorni pogon (skuteri na vodi, čamac) i jedrilica mogu se pružati na prostorima posebno određenim za tu namjenu u okviru uređenih kupališta.

(5) Uslove u pogledu uređenosti i opremljenosti kupališta, kao i bliže uslove za određivanje prostora iz stava 4 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Uslovi za izdavanje odobrenja za pružanje usluga na uređenim kupalištima

Član 65

(1) Usluge na uređenim kupalištima mogu da pružaju privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici na osnovu odobrenja koje izdaje nadležni organ lokalne uprave.

(2) Odobrenje za pružanje usluga na uređenim kupalištima izdaje se na zahtjev lica iz stava 1 ovog člana, ako:

- su upisani u CRPS;
- imaju dokaz o zakupu, odnosno pravu korišćenja kupališta; i
- imaju dokaz o osiguranju korisnika usluga za slučaj nezgoda na kupalištu.

(3) Podaci iz odobrenja iz stava 1 ovog člana upisuju se u Centralni turistički registar.

Zabrane na uređenim kupalištima

Član 66

(1) Na uređenim kupalištima zabranjeno je:

- 1) naplaćivanje ulaza, izuzev na otvorenim i zatvorenim bazenima;
- 2) uslovljavanje obaveznog korišćenja plažnog mobilijara, izuzev na otvorenim i zatvorenim bazenima;
- 3) izdavanje skutera i drugih plovih objekata na motorni pogon, osim na za to posebno određenim mjestima;
- 4) držanje skutera i drugih plovih objekata na motorni pogon na plaži;
- 5) kretanje plovila na motorni i mehanički pogon u pripadajućem akvatorijumu kupališta;
- 6) prisustvo domaćih životinja i kućnih ljubimaca, osim na za to predviđenim lokacijama;
- 7) kretanje i parkiranje vozila;
- 8) ograničavanje pristupa.

(2) Pristup plažama posebne namjene može se ograničiti ako je to predviđeno zakonom.

Turističke usluge u nautičkom turizmu

Član 67

(1) Turističke usluge u nautičkom turizmu su usluge koje se pružaju turistima-nautičarima radi odmora, rekreacije i boravka na plovnom objektima (čamac, brod, jahta) na moru, jezerima i rijekama, odnosno lukama nautičkog turizma-marinama i drugim prihvatnim objektima na obali, kao i usluge iznajmljivanja plovniha objekata sa posadom ili bez posade, sa pružanjem ili bez pružanja ugostiteljskih usluga - smještaja, pripremanja i usluživanje hrane, pića i napitaka radi izletničkih tura ili u toku boravka turista - nautičara na plovilu.

(2) Usluge iz stava 1 ovog člana korisnicima mogu da se pružaju neposredno na plovnom objektu, posredstvom turističke agencije ili na organizovanim mjestima određenim od nadležnog organa lokalne uprave, odnosno privrednog subjekta koji upravlja lukama.

Prijava i rješenje za pružanje usluga u nautičkom turizmu

Član 68

(1) Turističke usluge u nautičkom turizmu može da pruža privredno društvo, drugo pravno lice i preduzetnik, koji je upisan u Centralni turistički registar.

(2) Lice iz stava 1 ovog člana podnosi prijavu nadležnom organu lokalne uprave za upis u Centralni turistički registar.

(3) Prijava iz stava 2 ovog člana sadrži:

- naziv organa kojem se podnosi prijava;
- broj i datum rješenja o upisu u CRPS za obavljanje djelatnosti pružanja usluga u nautičkom turizmu;
- mjesto i adresu objekta u kojem se pruža usluga u nautičkom turizmu;
- vrstu usluge u nautičkom turizmu;
- mjesto i datum podnošenja prijave; i
- potpis i pečat podnosioca prijave.

(4) Podnosilac prijave dužan je da uz prijavu iz stava 3 ovog člana dostavi:

- dokaz da je plovilo upisano u upisnik brodova, jahti i čamaca u Crnoj Gori;
- ugovor o pravu korišćenja operativne infrastrukture - vez;
- dokaz o osiguranju korisnika usluga od posljedica nesrećnog slučaja.

(4) Dokaz o upisu u CRPS nadležni organ lokalne uprave pribavlja po službenoj dužnosti.

(5) Upis u Centralni turistički registar vrši nadležni organ lokalne uprave rješenjem.

(6) Turističke usluge iz stava 1 ovog člana mogu se obavljati od dana upisa u Centralni turistički registar.

Obaveze pružaoca usluga u nautičkom turizmu

Član 69

Pružalac usluga u nautičkom turizmu dužan je da u plovnom objektu:

- 1) ima rješenje o upisu u Centralni turistički registar;
- 2) istakne cijene usluga koje pruža;
- 3) ima dokaz o sposobnosti plovila za plovidbu;
- 4) na vidnom mjestu istakne podatke o nazivu, sjedištu i vremenu pružanja usluga;
- 5) izda račun za pruženu uslugu;
- 6) vodi evidencije o poslovanju i podatke dostavlja nadležnim organima, u skladu sa zakonom.

Turističke usluge u kongresnom turizmu

Član 70

(1) Turističke usluge u kongresnom turizmu su usluge planiranja, promocije, registracije učesnika, sadržajne i tehničke organizacije i realizacije skupova i događaja, koje istovremeno mogu uključivati ponudu smještaja, prevoza, turističkog transfera, izleta i drugih usluga u turizmu učesnicima skupova i događaja, kao i licima u njihovoj pratnji.

(2) Turističke usluge u kongresnom turizmu mogu da pružaju turističke agencije, odnosno ugostitelji u svom ugostiteljskom objektu.

Sportsko-rekreativne i avanturističke aktivnosti

Član 71

(1) Turističke usluge koje uključuju sportsko-rekreativne i avanturističke aktivnosti su: kretanje u planinskim predjelima (planinarenje), korišćenje kajaka, kanua i sličnih plovila na brzim i mirnim vodama, ronjenje, jedrenje i jedrenje na dasci (windsurfing, kitesurfing), jahanje, skakanje padobranom, prolaz kanjonom (canyoning), skakanje elastičnim konopom (bungee jumping), vožnja žičarom ili na sajli (zip line), penjanje na vještačkim alpinističkim stijenama, stazama sa preprekama na visini na postojećim ili vještačkim stablima, odnosno stubovima, sa različitim nivoima težine u zavisnosti od konfiguracije terena, prostora i od uzrasta i sposobnosti korisnika, uz korišćenje alpinističke i zaštitne opreme (avanturistički park), vožnja motornih sanki i terenskim vozilom nekategorisnim putovima ili van putova (jeeping off road vehicles), snalažljive aktivnosti i druge aktivnosti koje pružaju stručno

osposobljena lica (vodiči, spasioci, instruktori, treneri i druga lica obučena za pružanje pojedinih usluga, koja imaju domaću ili međunarodnu licencu, odnosno sertifikat o osposobljenosti ili obučenosti).

(2) Sredstva i oprema koji se koriste za pružanje usluga iz stava 1 ovog člana moraju da imaju atest, odnosno sertifikat proizvođača ili drugog ovlašćenog subjekta.

(3) Uslove i način pružanja usluga iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Prijava i rješenje za vršenje usluga koje uključuju sportsko-rekreativne i avanturističke aktivnosti

Član 72

(1) Turističke usluge iz člana 71 ovog zakona može da pruža privredno društvo, drugo pravno lice i preduzetnik, koji je upisan u Centralni turistički registar.

(2) Lice iz stava 1 ovog člana podnosi prijavu nadležnom organu lokalne uprave za upis u Centralni turistički registar.

(3) Prijava iz stava 2 ovog člana sadrži:

- naziv organa kojem se podnosi prijava;
- broj i datum rješenja o upisu u CRPS za obavljanje djelatnosti pružanja usluga iz člana 71 ovog zakona;
- mjesto i adresu objekta u kojem se pruža usluga;
- vrstu usluge;
- mjesto i datum podnošenja prijave; i
- potpis i pečat podnosioca prijave.

(4) Podnosilac je dužan da uz prijavu iz stava 3 ovog člana dostavi dokaz o:

- radnom ili po drugom pravnom osnovu angažovanog stručnog lica, sa dokazom o osposobljenosti ili obučenosti tog lica za sprovođenje određene sportsko-rekreativne ili avanturističke aktivnosti;

- pravu korišćenja prostora i ateste, odnosno sertifikate za sredstva i opremu, koja su neophodna u sprovođenju aktivnosti;

- osiguranju korisnika usluga od posljedica nesrećnog slučaja.

(5) Dokaz o upisu u CRPS nadležni organ lokalne uprave pribavlja po službenoj dužnosti.

(6) Upis u Centralni turistički registar vrši nadležni organ lokalne uprave rješenjem.

(7) Turističke usluge iz člana 71 ovog zakona mogu se obavljati od dana upisa u Centralni turistički registar.

Obaveze pružaoca usluga koje uključuju sportsko-rekreativne i avanturističke aktivnosti

Član 73

(1) Pružalac usluga iz člana 72 ovog zakona, prije otpočinjanja aktivnosti dužan je da:

- na vidnom mjestu istakne obavještenje i usmeno upozori korisnika o svim rizicima tokom odvijanja aktivnosti;

- za aktivnosti većih rizika obezbijedi pisanu saglasnost korisnika o prihvatanju rizika na sopstvenu odgovornost;

- licu mlađem od 18 godina ne dozvoli učešće u aktivnostima većeg rizika, a za ostale aktivnosti ne dozvoli učešće bez pisane saglasnosti roditelja, odnosno staratelja.

(2) Stručno lice pružaoca usluga kod sebe mora da ima dokaz o radnom ili angažovanju po drugom pravnom osnovu.

Turističke usluge u zdravstvenom turizmu

Član 74

(1) Turističke usluge u zdravstvenom turizmu su usluge koje se pružaju korisnicima radi ostvarivanja odgovarajuće zdravstvene zaštite u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje organizacija, sprovođenje i pružanje zdravstvene zaštite.

(2) Turističke usluge iz stava 1 ovog člana mogu da pružaju zdravstvene ustanove i privredna društva koja su registrovana za pružanje tih usluga i koja posjeduju odobrenje nadležnog organa.

(3) Zdravstvene ustanove i privredna društva iz stava 2 ovog člana korisnicima zdravstvenih usluga mogu da pružaju i ugostiteljske usluge smještaja, pripremanja i usluživanja hrane, pića i napitaka, organizovanja prevoza i turističkog transfera kao pojedinačne usluge ili kao organizovano putovanje.

(4) Zdravstvene ustanove i privredna društva iz stava 2 ovog člana podnose Ministarstvu zahtjev za upis u Centralni turistički registar.

(5) Zahtjev iz stava 4 ovog člana sadrži:

- naziv organa kojem se podnosi prijava;
- broj i datum rješenja o upisu u CRPS za obavljanje djelatnosti pružanja usluga iz stava 1 ovog člana;
- broj i datum rješenja o ispunjenosti uslova u pogledu prostora, kadra i opreme u skladu sa zakonom kojim se uređuje organizacija, sprovođenje i pružanje zdravstvene zaštite;
- mjesto i adresu objekta u kojem se pruža usluga;
- vrstu usluge;

- mjesto i datum podnošenja zahtjeva; i
- potpis i pečat podnosioca zahtjeva.

Uslovi za pružanje turističkih usluga u zdravstvenom turizmu

Član 75

(1) U ugostiteljskim objektima u kojima se pružaju usluge zdravstvene zaštite mogu da se pružaju turističke usluge u zdravstvenom turizmu ako su ispunjeni uslovi u pogledu:

- 1) kadra;
- 2) objekata za smještaj i boravak korisnika usluga, a naročito pacijenata sa tjelesnim oštećenjima.

(2) Ispunjenost uslova iz stava 1 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

(3) Upis objekata iz stava 1 ovog člana u Centralni turistički registar vrši Ministarstvo, odnosno organ organ lokalne uprave.

(4) Bliže uslove za pružanje turističkih usluga iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Turistička usluga iznajmljivanja vozila (rent-a-car)

Član 76

(1) Usluga iznajmljivanja vozila (rent-a-car) je davanje na privremeno korišćenje putničkog motornog vozila bez vozača, uz nadoknadu na osnovu zaključenog ugovora o iznajmljivanju vozila.

(2) Ugovor iz stava 1 ovog člana sadrži podatke o korisniku, osposobljenosti korisnika za upravljanje putničkim motornim vozilom, marki, tipu (modelu) i registarskoj oznaci putničkog motornog vozila, kao i podatke o međusobnim pravima i obavezama ugovornih strana.

(3) Iznajmljenim vozilom može upravljati samo lice navedeno u ugovoru kao korisnik i za vrijeme korišćenja vozila kod sebe mora imati ugovor i saobraćajnu dozvolu izdatu za registrovano vozilo.

Prijava i rješenje za pružanje usluga iznajmljivanja vozila (rent-a-car)

Član 77

(1) Usluge iznajmljivanja vozila (rent-a-car) može da pruža privredno društvo, drugo pravno lice i preduzetnik na osnovu odobrenja izdatog od organa lokalne uprave nadležnog prema mjestu pružanja usluga.

(2) Odobrenje iz stava 1 ovog člana izdaje se licu koje:

- je registrovano u CRPS za pružanje rent-a-car usluga;
- ima u svojini ili pravo korišćenja poslovnice, odnosno podružnice, u poslovnom prostoru koji ispunjava uslove iz člana 16 ovog zakona;
- ima u svojini, zakupu ili lizingu najmanje pet putničkih motornih vozila registrovanih u Crnoj Gori, koja ispunjavaju uslove propisane zakonom kojim se uređuje bezbjednost saobraćaja na putevima i zakonom kojim se uređuje prevoz putnika u drumskom saobraćaju;
- ima obezbijedena parking mjesta za primopredaju vozila.

(3) Odobrenje iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu podnijetog zahtjeva koji sadrži sljedeće podatke:

- naziv i sjedište, odnosno ime, adresu i matični broj podnosioca zahtjeva;
- naziv i adresu poslovnice, odnosno podružnice;
- vrstu, model (marku) i registarske oznake vozila;
- broj saobraćajne dozvole i datum važenja za sva vozila; i
- broj i datum izdavanja polise obaveznog osiguranja sa nazivom i sjedištem osiguravajućeg društva.

(4) Uz zahtjev iz stava 3 ovog člana podnose se i dokazi o:

- svojini ili pravu korišćenja poslovnog prostora (poslovnice, odnosno podružnice);
- svojini ili pravu korišćenja vozila koja su predmet iznajmljivanja;
- obezbijedenim parking mjestima za primopredaju vozila; i
- polisi osiguranja u slučaju nezgode u saobraćaju.

(5) Dokaz o upisu u CRPS po službenoj dužnosti pribavlja nadležni organ lokalne uprave.

(6) Podaci iz odobrenja iz stava 1 ovog člana upisuju se u Centralni turistički registar.

Iznajmljivanje motocikala i drugih vozila

Član 78

(1) Usluge iznajmljivanja drugih vozila na motorni pogon ili bez motornog pogona (motocikl, moped, tricikl, četvorotočkaš, skuter, bicikl), mogu da pružaju privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici na osnovu odobrenja za pružanje tih usluga, koje na njihov zahtjev izdaje nadležni organ lokalne uprave.

(2) Lokaciju za iznajmljivanje vozila iz stava 1 ovog člana, određuje nadležni organ lokalne uprave.

(3) Postupak izdavanja odobrenja iz stava 1 ovog člana vrši se u skladu sa članom 77 ovog zakona.

Član 79

(1) Turističke usluge mogu da se pružaju tokom cijele godine ili u određenom vremenskom periodu u toku godine (sezonski) ili povremeno u toku trajanja manifestacija, sajмова i priredbi.

(2) Pružalac turističkih usluga dužan je da o potrebi privremenog, odnosno trajnog prestanka pružanja turističkih usluga, pisanim putem obavijesti nadležni organ koji je izdao licencu, odnosno odobrenje za rad, tri dana prije, a najkasnije na dan privremenog, odnosno trajnog obustavljanja pružanja turističkih usluga.

(3) Pružalac usluga koji je privremeno prestao pružanje turističkih usluga dužan je da o početku ponovnog pružanja tih usluga obavijesti nadležni organ koji je izdao licencu, odnosno odobrenje za rad, na način i u rokovima iz stava 2 ovog člana.

(4) Podaci o privremenom, odnosno trajnom prestanku pružanja turističkih usluga upisuju se u Centralni turistički registar.

(5) U slučaju trajnog prestanka obavljanja turističke djelatnosti nadležni organ donosi rješenje o ukidanju licence za obavljanje turističke djelatnosti.

IV. UGOSTITELJSKA DJELATNOST

Obavljanje ugostiteljske djelatnosti

Član 80

(1) Privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici mogu da obavljaju ugostiteljsku djelatnost na osnovu izdatog odobrenja (u daljem tekstu: ugostitelji).

(2) Ugostiteljska usluge iz člana 3 ovog zakona pružaju se u ugostiteljskom objektu, a mogu da se pružaju i van ugostiteljskog objekta, u skladu sa ovim zakonom.

(3) Ugostitelj može da vrši prevoz za potrebe svojih gostiju vozilom, u skladu sa zakonom kojim se uređuje prevoz u drumskom saobraćaju.

(4) Pojedine ugostiteljske usluge mogu pružati i fizička lica, u skladu sa ovim zakonom.

(5) Ugostiteljsku djelatnost mogu obavljati i:

- privredna društva ili druga pravna lica koja upravljaju zaštićenim prirodnim dobrom,
- obrazovne ustanove, učenički i studentski domovi u svojim objektima;
- vjerske i humanitarne organizacije;
- organizacije i udruženja penzionera isključivo za svoje članove;
- planinarski savez i članovi planinarskog saveza za svoje članove i članove međunarodnih udruženja/organizacija planinara u svojim objektima;
- lovačke organizacije za svoje članove i druge lovce u svojim objektima;
- ribolovačka udruženja za svoje članove i druge registrovane ribolovce u svojim objektima;
- udruženja pripadnika nacionalnih manjina za potrebe svojih članova i drugih pripadnika u svojim objektima;
- ustanove koje obavljaju muzičku i pozorišnu djelatnost za potrebe svojih posjetilaca u svojim objektima;
- ustanove koje obavljaju muzejsku i galerijsku djelatnost za potrebe svojih posjetilaca u svojim objektima;
- amaterske sportske organizacije za svoje potrebe u svojim objektima;
- lokalne turističke organizacije u uređenom dijelu prostora za degustaciju i prodaju domaćih proizvoda individualnih proizvođača u svrhu prezentacije turistima, odnosno posjetiocima.

Izuzeće u obavljanju ugostiteljske djelatnosti

Član 81

(1) Ovaj zakon ne primjenjuje se na pružanje usluga smještaja, pripremanja, usluživanja i prodaje hrane, bezalkoholnih pića i napitaka koje se po netržišnim cijenama, ili bez naknade pružaju u objektima ustanova kulture, socijalne pomoći, zdravlja, vaspitanja i obrazovanja, objektima organizacije Crvenog krsta i drugih sličnih ustanova i pripremanje i usluživanje toplih i hladnih napitaka, bezalkoholnih pića i jednostavnih jela, koje državni organi, privredni subjekti i druga pravna i fizička lica pružaju svojim zaposlenima u sopstvenim prostorijama u toku procesa rada.

(2) Usluge u objektima iz stava 1 ovog člana mogu pružati samo lica zaposlena u tim objektima.

(3) Objekti, odnosno prostorije u kojima se pružaju usluge iz stava 1 ovog člana, moraju ispunjavati uslove u pogledu bezbjednosti hrane.

Ugostiteljski objekat

Član 82

(1) Ugostiteljski objekat je poslovni objekat ili prostorija, koji ispunjava uslove za obavljanje ugostiteljske djelatnosti u skladu sa ovim zakonom.

(2) Ugostiteljskim objektom može biti i privremeni objekat postavljen ili izgrađen za ugostiteljsku namjenu u skladu sa zakonom.

(3) Izuzetno od stava 1 ovog člana, ugostiteljska djelatnost može se obavljati u objektima stambene namjene u okviru usluga koje se pružaju u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu, u zajedničkoj prostoriji stambene zgrade koja predstavlja zasebnu cjelinu i u nestambenim dijelovima stambenih zgrada koji su u funkciji poslovanja ugostiteljskog objekta, u skladu sa ovim zakonom.

Vrste ugostiteljskih objekata

Član 83

Prema vrstama ugostiteljskih usluga koje se pružaju u objektu, ugostiteljski objekti mogu biti za:

- smještaj, pripremanje i usluživanje hrane, pića i napitaka;
- smještaj;
- pripremanje i usluživanje hrane, pića i napitaka;
- pripremanje i dostavu hrane, pića i napitaka (catering).

Pružanje ugostiteljskih usluga van ugostiteljskog objekta

Član 84

(1) Van ugostiteljskog objekta može da se vrši isporuka jela u zaštitnoj ambalaži, bezalkoholnih pića, napitaka i poslastica (jednostavne ugostiteljske usluge) na prostoru koje odredi nadležni organ lokalne uprave.

(2) Prilikom pružanja usluga iz stava 1 ovog člana moraju da budu ispunjeni uslovi u pogledu bezbjednosti hrane.

Usluge u pokretnom objektu

Član 85

(1) Pojedine ugostiteljske usluge (pripremanje i usluživanje hrane, pića i napitaka) mogu se pružati i u pokretnom ili drugom prikladnom objektu namjenski uređenom i opremljenom za pružanje tih usluga.

(2) Usluge iz stava 1 ovog člana pružaju se na lokaciji koju odobri nadležni organ lokalne uprave.

Poslovanje u objektima

Član 86

(1) Ugostiteljski objekti za pružanje usluga smještaja, pripremanja i usluživanja hrane, pića i napitaka, mogu poslovati kao:

- hotel i slični objekti (difuzni smještaj, turističko naselje, motel, pansion, eco lodge, glamping, wild beauty resort);

- kamp;
- hostel, etno selo;
- gostionica, odmaralište, planinarski dom, lovački dom;
- seosko domaćinstvo.

(2) Ugostiteljski objekti za smještaj mogu poslovati kao:

- turistički apartman;

- studio apartman;

- turistički apartmanski blok (deset i više turističkih apartmana u okviru istog građevinskog objekta, odnosno kompleksa);

- porodična kuća i stan u stambenoj zgradi ili dio kuće i stana (soba) za iznajmljivanje.

(3) Ugostiteljski objekti za pripremanje i usluživanje hrane, pića i napitaka, mogu poslovati kao:

- restoran (nacionalni, klasični i specijalizovani);

- bar, picerija, konoba, noćni klub, disko klub, odnosno bar, plažni bar i objekti brze hrane;

- poslastičarnica, pečenjara, pekara, vinarija, pivnica i degustaonica;

- posebni objekti ili prostori koji se koriste na komercijalnoj osnovi za održavanje raznih svečanih skupova (proslave, svadbe).

(4) Ugostiteljski objekti za pripremanje i dostavu hrane, pića i napitaka sa ili bez usluživanja posluju kao catering objekti.

Odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti

Član 87

(1) Ugostitelj ne može otpočeti obavljanje ugostiteljske djelatnosti prije izdavanja odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti, odnosno donošenja rješenja o upisu u Centralni turistički registar.

(2) Odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti izdaje Ministarstvo za objekte iz člana 86 stav 1 al. 1 i 5 ovog zakona, za kamp koji ima 16 i više kamp parcela (mjesta), za objekte iz člana 86 stav 1 alineja 3 i stav 2 alineja 3 ovog zakona i za nacionalni restoran.

(3) Odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti izdaje organ lokalne uprave za objekte iz člana 86 stav 1

(4) Za usluge koje se pružaju u kampu koji ima najviše 15 kamp parcela (mjesta) i objektima iz člana 86 stav 2 al. 1, 2 i 4 i stav 3 ovog zakona, osim za nacionalni restoran podnosi se prijava, na osnovu koje nadležni organ lokalne uprave donosi rješenje o upisu u Centralni turistički registar, u roku od osam dana od dana podnijete prijave.

(5) Izuzetno od st. 2 i 3 ovog člana nadležni organ može izdati privremeno odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti na period od godinu dana, sa mogućnošću produženja na isti period, u slučajevima legalizacije bespravnog objekta, odnosno pretvaranja stambenog objekta i zajedničkih dijelova stambene zgrade u poslovni, do okončanja tih postupaka.

(6) Naziv ugostiteljskog objekta mora da sadrži naziv vrste ugostiteljskog objekta za koju mu je izdato odobrenje.

(7) Podatke o izdatim odobrenjima nadležni organ upisuje u Centralni turistički registar.

Uslovi za izdavanje odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti

Član 88

(1) Odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti izdaje se privrednom društvu, drugom pravnom licu i preduzetniku ako:

- je upisan u CRPS za obavljanje ugostiteljske djelatnosti;
- posjeduje odgovarajući poslovni prostor u svojini ili sa pravom korišćenja (zakup), koji ispunjava uslove u pogledu prostora i opreme;

- ima zaposleno lice koje vrši poslove poslovođe ugostiteljskog objekta.

(2) Odobrenje iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu podnijetog zahtjeva.

(3) Uz zahtjev iz stava 2 ovog člana podnose se i:

- dokaz o svojini ili zakupu ugostiteljskog objekta;
- ugovor o radu za poslovođu ugostiteljskog objekta.

(4) Dokaz o registraciji u CRPS pribavlja Ministarstvo, odnosno nadležni organ lokalne uprave po službenoj dužnosti.

Nepostupanje organa po zahtjevu

Član 89

(1) Ako nadležni organ u propisanom roku ne odluči po uredno podnesenom zahtjevu za izdavanje odobrenja, podnosilac zahtjeva za obavljanje ugostiteljske djelatnosti može istekom tog roka otpočeti sa obavljanjem ugostiteljske djelatnosti.

(2) U slučaju iz stava 1 ovog člana, podnosilac zahtjeva je dužan da pisanim putem, bez odlaganja, a najkasnije tri dana prije, obavijesti nadležni organ o danu otpočinjanja obavljanja djelatnosti.

Podnošenje prijave za obavljanje ugostiteljske djelatnosti

Član 90

(1) Prijavu za obavljanje ugostiteljske djelatnosti nadležnom organu lokalne uprave podnosi privredno društvo, drugo pravno lice i preduzetnik, odnosno fizičko lice za ugostiteljske objekte iz člana 86 stav 1 alineja 4, stav 2 al. 1, 2 i 4 i stav 3 ovog zakona, osim za nacionalni restoran.

(2) Prijava iz stava 1 ovog člana sadrži:

1) podatke o podnosiocu prijave (naziv i sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu, broj lične karte ili putne isprave sa rokom važenja i nazivom organa koji je izdao);

2) broj i datum rješenja o upisu u CRPS za obavljanje ugostiteljske djelatnosti;

3) mjesto i adresu objekta u kojem se pruža usluga;

4) vrstu ugostiteljske usluge i strukturu smještajnih kapaciteta sa ukupnim brojem ležaja;

5) mjesto i datum podnošenja prijave; i

6) potpis i pečat podnosioca prijave.

(3) Uz prijavu iz stava 1 ovog člana podnosi se:

1) dokaz o svojini ili zakupu ili pravu korišćenja ugostiteljskog objekta, odnosno zemljišta za kamp;

2) fotokopija lične karte ili putne isprave za stranca ako je podnosilac prijave fizičko lice;

3) dokaze o ispunjenosti uslova za obavljanje ugostiteljske djelatnosti iz člana 88 stav 1 ovog zakona.

(4) Dokaz o upisu u CRPS pribavlja nadležni organ lokalne uprave po službenoj dužnosti.

Rješenje o upisu u Centralni turistički registar

Član 91

(1) Rješenje o upisu u Centralni turistički registar donosi nadležni organ lokalne uprave na osnovu prijave iz člana 90 ovog zakona u roku od osam dana od dana podnošenja prijave.

(2) Rješenje iz stava 1 ovog člana sadrži:

- 1) naziv i sjedište, matični broj, odnosno ime, adresu i jedinstveni matični broj podnosioca prijave ili putne isprave sa rokom važenja i nazivom organa koji je izdao;
- 2) mjesto i adresu objekta u kojem se pruža usluga;
- 3) naziv i vrstu objekta ili ugostiteljske usluge, sa opisom usluge, odnosno djelatnosti i šifrom djelatnosti u skladu sa zakonom kojim se uređuje klasifikacija djelatnosti;
- 4) strukturu smještajnih jedinica sa ukupnim brojem ležaja;
- 5) datum početka obavljanja djelatnosti;
- 6) broj i datum rješenja.

(3) Ako dođe do promjene podataka iz Centralnog turističkog registra, ugostitelj je dužan da o promjeni podataka u pisanoj formi obavijesti nadležni organ, u roku od osam dana od dana nastanka promjene.

(4) Promjene podataka u Centralni turistički registar unosi nadležni organ.

Uslovi za ugostiteljske objekte

Član 92

(1) Objekti, posebni djelovi objekta, prostori i lokacije za pružanje ugostiteljskih usluga iz člana 86 ovog zakona moraju da ispunjavaju uslove u pogledu prostora, uređaja i opreme.

(2) Ispunjenost uslova iz stava 1 ovog člana utvrđuje organ koji izdaje odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti.

(3) Pored uslova iz stava 1 ovog člana ugostiteljski objekti moraju da ispunjavaju i uslove koji se odnose na bezbjednost hrane, izgradnju objekata, zaštitu i zdravlje na radu, protivpožarnu zaštitu i zaštitu od buke, u skladu sa zakonom.

(4) Ugostitelj je dužan da u ugostiteljskom objektu obezbijedi pružanje usluga licima sa invaliditetom u skladu sa zakonom kojim se uređuje zabrana diskriminacije lica sa invaliditetom.

(5) Kontrolu ispunjenosti uslova iz stava 3 ovog člana vrši nadležni inspektor.

(6) Uslove iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Zaštita od buke od elektroakustičnih, odnosno akustičnih uređaja

Član 93

(1) Ugostiteljski objekat u kojem se emituje muzika ili izvodi zabavni program, odnosno upotrebljavaju elektroakustični i akustični uređaji mora da ispunjava uslove za zaštitu od buke:

- da ima zvučnu izolaciju kojom se obezbjeđuje da nivo buke van objekta ne prelazi graničnu vrijednost buke propisanu zakonom kojim se uređuju mjere za sprječavanje ili smanjivanje štetnog uticaja buke u životnoj sredini;
- da na uređaju preko kojeg se emituje muzika ima instaliran limitator jačine zvuka;
- elektroakustični uređaji sa kojih se emituje muzika moraju imati podatke o zvučnoj snazi i moraju biti u skladu sa tehničkim standardima.

(2) Ispunjenost uslova za limitator jačine zvuka u skladu sa ovim zakonom, provjerava pravno lice akreditovano za mjerenje buke i o tome sačinjava izvještaj o ispunjenosti uslova za limitatore u skladu sa ovim zakonom, koji dostavlja ugostitelju i turističkom inspektoru.

(3) Kontrolu i mjerenje nivoa buke u ugostiteljskom objektu (unutar objekta) vrši komunalna policija uređajem za mjerenje buke.

(4) Način mjerenja buke unutar ugostiteljskih objekata propisuje Ministarstvo.

Vrijeme upotrebe elektroakustičkih i akustičkih uređaja

Član 94

(1) Upotreba elektroakustičnih i akustičnih uređaja na otvorenom i u ugostiteljskim objektima dozvoljena je u periodu od 9:00 do 01:00 časa, pod uslovom da ne prelazi propisane granične vrijednosti nivoa buke.

(2) Akustični uređaji bez upotrebe električnih uređaja za pojačavanje zvuka, mogu se koristiti do 03:00 časa, uz saglasnost nadležnog organa lokalne uprave.

(3) Za održavanje javnih skupova, zabavnih i sportskih priredbi i drugih aktivnosti na otvorenom prostoru, koji mogu dovesti do prekoračenja graničnih vrijednosti buke, organ lokalne uprave određuje ulice, djelove ulica i naselja i druge lokacije namijenjene za te svrhe, kao i vrijeme održavanja.

Kategorizacija ugostiteljskih objekata

Član 95

(1) U postupku kategorizacije nadležni organ za izdavanje odobrenja na zahtjev ugostitelja utvrđuje ispunjenost uslova za dodjelu kategorije određenom ugostiteljskom objektu, za koje je ovim zakonom propisana obavezna kategorizacija.

(2) U zavisnosti od ispunjenosti uslova ugostiteljskom objektu koji se kategoriše, nadležni organ rješenjem dodjeljuje kategoriju iskazivanjem broja zvijezdica od jedan do pet

(3) Ugostiteljskim objektima vrste hotel, kategorije tri ili više zvjezdica, može se dodijeliti specijalizacija. Zahtjev iz stava 1 ovog člana ugostitelj je dužan da podnese najkasnije u roku od pet dana od dana prijema odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti.

(4) Ugostiteljski objekat kategoriše se na period od četiri godine.

(5) Objekti iz člana 86 stav 1 al. 1, 2 i 5, stav 2 i stav 3 alineja 1 ovog zakona podliježu kategorizaciji.

(6) Obavezi kategorizacije podliježu i objekti u sastavu integralnog (udruženog) modela poslovanja i turističkog rizorta, pojedinačno prema vrsti, osim turističke vile.

(7) Podatke iz rješenja o dodjeli kategorije nadležni organ unosi u Centralni turistički registar.

(8) Bliže uslove, postupak i način kategorizacije i specijalizacije pojedinog ugostiteljskog objekta propisuje Ministarstvo.

Postupak kategorizacije

Član 96

(1) Ispunjenost uslova za dodjelu kategorije određenom ugostiteljskom objektu utvrđuje komisija za kategorizaciju (u daljem tekstu: komisija), na zahtjev ugostitelja.

(2) Komisiju rješenjem obrazuje starješina nadležnog organa i čine je predsjednik i dva člana.

(3) Komisija sprovodi postupak kategorizacije uvidom na licu mjesta, o čemu sačinjava zapisnik i određuje kategoriju ugostiteljskog objekta većinom glasova, nakon čega donosi rješenje o dodijeljenoj kategoriji.

Ponovna kategorizacija i promjena kategorije

Član 97

(1) Nakon isteka perioda važenja rješenja o dodjeli kategorije za objekte iz člana 86 stav 1 al. 1, 2 i 5, stav 2 i stav 3 alineja 1 ovog zakona Ministarstvo, odnosno nadležni organ lokalne uprave vrši ponovnu kategorizaciju ugostiteljskog objekta na zahtjev ugostitelja.

(2) Za ugostiteljske objekte zaključno sa tri zvjezdice, ugostitelj uz zahtjev za ponovnu kategorizaciju podnosi izvještaj o ispunjavanju uslova za istu kategoriju (samokategorizacija) Ministarstvu, odnosno nadležnom organu lokalne uprave, radi izdavanja rješenja o ponovnoj kategorizaciji ugostiteljskog objekta.

(3) Zahtjev za ponovnu kategorizaciju mora da se podnese najmanje 15 dana prije isteka perioda važenja rješenja o dodjeli kategorije objekta.

(4) Ponovna kategorizacija ugostiteljskih objekata vrši se na način propisan za kategorizaciju ugostiteljskih objekata.

(5) Podaci iz rješenja o ponovnoj kategorizaciji upisuju se u Centralni turistički registar.

Označavanje i isticanje kategorije

Član 98

(1) Ugostitelj je dužan da na osnovu rješenja o dodjeli kategorije na vidnom mjestu, pored glavnog ulaza u objekat, istakne tablu sa oznakom kategorije (broj zvjezdica) i vrste ugostiteljskog objekta.

(2) Oblik, izgled i materijal za izradu table iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Posebni standardi ugostiteljskog objekta

Član 99

(1) Za pojedine ugostiteljske objekte mogu se propisati i posebni standardi za kvalitet, kao i za pojedine vrste usluga (bed & bike standard, wild beauty standard itd.).

(2) Poseban standard na zahtjev ugostitelja, rješenjem određuje Ministarstvo odnosno nadležni organ lokalne uprave zavisno od vrste ugostiteljskog objekta.

(3) Podaci iz rješenja iz stava 2 ovog člana upisuju se u Centralni turistički registar.

(4) Kontrolu ispunjenosti uslova za posebni standard iz stava 1 ovog člana vrši nadležni inspektor.

(5) Ako ugostiteljski objekat prestane da ispunjava uslove za poseban standard, ukinuće se rješenje o određivanju posebnog standarda.

(6) Vrste ugostiteljskih objekata iz stava 1 ovog člana za koje se može utvrditi poseban standard, vrste posebnih standarda, uslove i elemente koji moraju biti ispunjeni za pojedini standard, način utvrđivanja posebnih standarda, izgled oznake i način označavanja posebnog standarda propisuje Ministarstvo.

Tajni gost

Član 100

(1) Tajni gost je jedno ili više fizičkih lica koje odredi Ministarstvo radi vršenja kontrole ispunjenosti uslova za dodijeljenu kategoriju nivoa četiri i pet zvjezdica, uslova za posebni standard kvaliteta, koje ocjenjuje kvalitet usluge boraveći u ugostiteljskom objektu bez najave najmanje 24 časa.

(2) Tajni gost prije, tokom i nakon boravka u ugostiteljskom objektu, ne smije odati cilj posjete.

(3) Tajni gost nakon boravka u ugostiteljskom objektu, sačinjava zapisnik sa ocjenom i stručnim mišljenjem o ispunjavanju uslova koji dostavlja Ministarstvu.

(4) Ako se na osnovu zapisnika iz stava 3 ovog člana utvrde odstupanja u pogledu nivoa dodijeljene kategorije i standarda kvaliteta, zapisnik se dostavlja nadležnoj inspekciji, radi provjere navoda iz zapisnika i preduzimanja mjera.

Obaveze ugostitelja

Član 101

(1) Ugostitelj je dužan da:

- na vidnom mjestu ugostiteljskog objekta, istakne naziv sa vrstom objekta u skladu sa izdatim odobrenjem, a u objektima namijenjenim samo za naturizam naznači da se usluge pružaju samo tim korisnicima;
- na ulazu u objekat vidno istakne obavještenje o radnom vremenu;
- u ugostiteljskom objektu drži odobrenje za pružanje usluga i rješenje o dodjeli kategorije, ukoliko objekat podliježe kategorizaciji;
- u ugostiteljskom objektu za smještaj, na recepciji istakne kućni red objekta, a izvod iz kućnog reda u svim sobama i apartmanima;
- utvrdi normative i vrste hrane, pića i napitaka koji se uslužuju i korisniku usluge, po njegovom zahtjevu, omogućiti uvid u normative;
- obezbijedi gostima na svakom stolu u objektu jelovnike i karte pića sa istaknutim cijenama, težinom hrane, odnosno zapreminom pića i napitaka;
- cjenovnike svih usluga koje pruža učini dostupnim korisnicima, a u cjenovniku usluga smještaja naznači i iznos boravišne takse i osiguranja;
- korisniku na način utvrđen posebnim propisom izda račun za svaku pruženu uslugu;
- u elektronskoj ili pisanoj formi na dnevnom nivou vodi knjigu gostiju u objektima za smještaj;
- u svim ugostiteljskim objektima, na mjestu dostupnom korisniku usluga vodi evidenciju prigovora i postupaka po prigovorima u skladu sa posebnim propisom;
- u pružanju usluga obezbijedi jednakost korisnika bez uslovljavanja i diskriminacije;
- usluge pruža kvalitetno, poštujući sve preuzete obaveze po rezervacijama ili ugovorima, u skladu sa raspoloživim kapacitetima – prebukiranje (over-booking);
- održava prostorije, uređaje i opremu u ispravnom i čistom stanju;
- na uređaju za emitovanje muzike instalira limitator jačine zvuka;
- podatke o popunjenim kapacitetima za smještaj, odnosno o ostvarenom broju noćenja, dostavlja lokalnoj turističkoj organizaciji i organu uprave nadležnom za poslove statistike, najkasnije do desetog u mjesecu za prethodni mjesec.

(2) Sadržaj i način vođenja knjige gostiju propisuje Ministarstvo.

Zabrana točenja alkoholnih pića

Član 102

(1) Zabranjeno je usluživanje alkoholnih pića, drugih pića ili napitaka koji sadrže alkohol u ugostiteljskom objektu licima mlađim od 18 godina.

(2) U ugostiteljskom objektu u kojem se uslužuju alkoholna pića, druga pića ili napici koji sadrže alkohol, ugostitelj je dužan da na vidnom mjestu istakne obavještenje o zabrani usluživanja tih pića licima mlađim od 18 godina.

Period obavljanja ugostiteljske djelatnosti

Član 103

(1) Usluge u ugostiteljstvu mogu se pružati tokom cijele godine, u određenom godišnjem vremenskom periodu (sezonski) ili povremeno (u toku trajanja manifestacija, sajmovi, priredbi).

(2) Ugostitelj je dužan da u slučaju privremenog ili trajnog prestanka pružanja usluga, pisanim putem obavijesti nadležni organ koji je izdao odobrenje, najkasnije tri dana prije dana privremenog ili trajnog prestanka obavljanja djelatnosti.

(3) Podaci o privremenom, odnosno trajnom prestanku obavljanja ugostiteljske djelatnosti Ministarstvo, odnosno organ lokalne uprave upise u Centralni turistički registar.

Modeli poslovanja ugostiteljskih objekata

Član 104

(1) Modeli poslovanja ugostiteljskih objekata su:

- 1) kondo model poslovanja,
- 2) mješoviti model poslovanja;

- 3) integralni (udruženi) model poslovanja;
- 4) turistički rizort.

Kondo model poslovanja

Član 105

(1) Kondo model poslovanja je poslovanje, upravljanje i održavanje hotela kao komercijalne jedinice, koji se, kao jedinstveni turistički proizvod, na tržištu nudi isključivo preko upravljača, odnosno hotelskog operatora koji upravlja hotelom, a nad čijim pojedinačnim neto površinama smještajnih jedinica pravo svojine imaju fizička ili pravna lica, sa ograničenim pravom korišćenja smještajnih jedinica u skladu sa ovim zakonom.

(2) Kondo model poslovanja može da se obavlja u hotelu kategorije minimum pet zvjezdica u primorskom regionu i Glavnom gradu i kategorije minimum četiri zvjezdice u sjevernom i središnjem regionu, osim u Glavnom gradu, i koji je u funkciji 12 mjeseci.

(3) Smještajne jedinice u hotelu iz stava 1 ovog člana mogu biti predmet pojedinačne prodaje i moraju da budu u komercijalnoj funkciji najmanje deset mjeseci u toku godine.

(4) Zajednički djelovi hotela iz stava 1 ovog člana ne mogu da budu predmet prodaje.

(5) Jedinice iz stava 3 ovog člana pojedinačno se upisuju u katastar nepokretnosti sa teretom komercijalne upotrebe u skladu sa zakonom.

(6) Na osnovu ugovora o kupoprodaji jedinica iz stava 3 ovog člana upisuje se zabilježba kupoprodajnog ugovora u skladu sa zakonom.

(7) Prodajom jedinica iz stava 3 ovog člana ne smije da se mijenja model poslovanja.

Upravljanje i održavanje hotela po kondo modelu poslovanja

Član 106

(1) Upravljanje i održavanje hotela po kondo modelu poslovanja vrši se na osnovu ugovora o kupoprodaji smještajne jedinice i ugovora o upravljanju i održavanju.

(2) Ugovor o upravljanju i održavanju smještajnih jedinica potpisuje se istovremeno sa ugovorom o kupoprodaji smještajne jedinice.

Način upravljanja i održavanja smještajnih jedinica

Član 107

Ugovorom o upravljanju i održavanju smještajnih jedinica uređuju se međusobna prava i obaveze vlasnika smještajne jedinice i upravljača u pogledu:

- projekta izgradnje, opremanja, otvaranja i planova poslovanja;
- roka trajanja operativnog rada, produženja, prestanka i raskida;
- načina rada i upravljanja hotelom;
- odobrenja za rad i kategorije ugostiteljskog objekta;
- naknade za upravljanje, održavanje, korišćenje brenda i druge naknade;
- osiguranja i naknade štete;
- neizvršenja poslova;
- prava i obaveza upravljača u odnosu na poslovanje i održavanje funkcionalnosti hotela;
- tekućeg i investicionog održavanja hotela;
- odgovornosti za pričinjenu štetu i popravke;
- vrste i oblika garancija i obezbeđenja;
- hotelskog kućnog reda;
- komunikacije, izvještavanja i informisanja vlasnika i upravljača;
- neispunjavanja ugovornih obaveza i pravne zaštite (stečaj, insolventnost, prinudna uprava ili imenovanje stečajnog upravnika);
- prava i obaveze vlasnika smještajne jedinice na zajedničkim prostorijama i drugim sadržajima;
- obaveze upravljača u pogledu funkcionalnosti, upravljanja, održavanja i opremanja radi ispunjavanja uslova za dodijeljenu kategoriju tokom perioda trajanja ugovora, a naročito obaveze pružanja usluga pod istim uslovima svim korisnicima.
- prava vlasnika smještajne jedinice na naknadu određenu na osnovu procenta prosječnog zakupa i prosječne popunjenosti iste vrste smještajnih jedinica koje posluju na nivou čitavog hotela za vrijeme za koje je njegova smještajna jedinica u komercijalnoj funkciji i koja ne može biti niža od 10% tog iznosa;
- trajanja ugovora, uz preciziranje perioda od najmanje deset mjeseci tokom kojih je jedinica u komercijalnoj funkciji uz uslov da van komercijalne funkcije može da bude najduže 15 dana u kontinuitetu odnosno deset dana mjesečno;

- obaveze zaključivanja ugovora između vlasnika smještajne jedinice i upravljača najkasnije do 31. januara za tekuću godinu.

Mješoviti model poslovanja

Član 108

(1) Mješoviti model poslovanja je poslovanje, upravljanje i održavanje hotela kategorije minimum pet zvjezdica, kapaciteta minimum 120 smještajnih jedinica u primorskom regionu i Glavnom gradu i kategorije minimum četiri zvjezdice kapaciteta minimum 60 smještajnih jedinica u središnjem i sjevernom regionu, osim u Glavnom gradu, koji je u funkciji 12 mjeseci i predstavlja jedinstvenu cjelinu.

(2) Neto površine smještajnih jedinica hotela iz stava 1 ovog člana mogu biti predmet pojedinačne prodaje i mogu da se izdaju.

(3) Procenat smještajnih jedinica u hotelu iz stava 1 ovog člana namijenjenih prodaji ne može da bude veći od 30% od ukupnog smještajnog kapaciteta hotela.

(4) Izuzetno od stava 3 ovog člana, u hotelu kategorije minimum pet zvjezdica kapaciteta minimum 240 smještajnih jedinica u primorskom regionu i Glavnom gradu i kategorije minimum četiri zvjezdice kapaciteta minimum 120 smještajnih jedinica u središnjem i sjevernom regionu osim Glavnog grada, procenat smještajnih jedinica namijenjenih prodaji ne može da bude veći od 40% od ukupnog broja smještajnih jedinica.

(3) Upravljač može ugovorom povjeriti poslove upravljanja hotelom iz stava 1 ovog člana hotelskom operatoru.

(4) Upravljanje i održavanje hotela u mješovitom modelu poslovanja, kao i način upravljanja i održavanja smještajnih jedinica vrši se u skladu sa čl. 106 i 107 ovog zakona.

(5) Prodajom jedinica iz stava 1 ovog člana ne smije se da mijenja model poslovanja.

(6) Bliže uslove i način poslovanja mješovitog modela poslovanja propisuje Ministarstvo.

Integralni (udruženi) model poslovanja

Član 109

(1) Integralni (udruženi) model poslovanja je poslovanje tri ili više hotela i/ili drugih objekata, koji su udruženi radi ponude jedinstvenog turističkog proizvoda na tržištu i predstavljaju jedinstvenu funkcionalnu cjelinu.

(2) Prava i obaveze između upravljača pojedinačnih objekata iz stava 1 ovog člana uređuje se ugovorom, koji se zaključuje u pisanoj formi i ovjerava.

(3) Bliže uslove i način poslovanja integralnog (udruženog) modela poslovanja propisuje Ministarstvo.

Turistički rizort

Član 110

(1) Turistički rizort je model poslovanja koji može da se obavlja u ugostiteljskom objektu, izgrađenom na zemljištu minimalne površine od 5ha, a maksimalne površine od 150ha, koji predstavlja funkcionalnu i poslovnu cjelinu, sa minimum jednim hotelom kapaciteta minimum 60 smještajnih jedinica kategorije najmanje četiri zvjezdice u sjevernom i središnjem regionu, osim u Glavnom gradu, odnosno kapaciteta minimum 120 smještajnih jedinica kategorije najmanje pet zvjezdica u primorskom regionu i Glavnom gradu, koji u svom sastavu može da ima više različitih sadržaja (turističke vile, wellness centre, restorane, golf igrališta, marine, sportski tereni, skijališta i/ili druge sadržaje kojim upravlja jedno ili više privrednih društava ili drugih pravnih lica) i mora da bude u funkciji 12 mjeseci godišnje.

(2) Upravljanje i održavanje hotela u turističkom rezortu, kao i način upravljanja i održavanja smještajnih jedinica vrši se u skladu sa čl. 106 i 107 ovog zakona.

(3) Bliže uslove i način poslovanja turističkog rizorta propisuje Ministarstvo.

Ugostiteljske usluge u domaćinstvu

Član 111

(1) Ugostiteljske usluge u domaćinstvu obuhvataju usluge smještaja koje se pružaju turistima u:

1) turističkim apartmanima;

2) porodičnoj kući i stanu kao posebnom dijelu stambene zgrade za iznajmljivanje ili dijelu kuće i stana (soba);

3) kampu do 15 kamp parcela i sa kapacitetom smještaja do 30 osoba.

(2) Usluge smještaja u domaćinstvu mogu pružati fizička lica koja imaju u svojini ili u susvojini uz pisanu saglasnost suvlasnika, do 20 ležajeva, kao i kampu do 15 kamp parcela sa kapacitetom smještaja do 30 osoba.

(3) Izuzetno od stava 2 ovog člana, usluge smještaja u domaćinstvu mogu pružati članovi uže porodice lica iz stava 2, uz pisanu saglasnost vlasnika/suvlasnika za obavljanje ove vrste ugostiteljske usluge ili na osnovu ugovora o zakupu.

(4) Ugostiteljske usluge u domaćinstvu mogu da pružaju privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici u smještajnim kapacitetima koji imaju u svojinu ili zakupu smještajne jedinice sa više od 20 ležajeva.

Obaveze pružaoca ugostiteljskih usluga u domaćinstvu

Član 112

Pružalac ugostiteljskih usluga u domaćinstvu dužan je da:

- na vidnom mjestu objekta istakne naziv i vrstu sa oznakom kategorije, u skladu sa izdatim rješenjima;
- na vidnom mjestu u objektu istakne cijene usluga smještaja sa iznosom boravišne takse i osiguranja;
- izda račun za pružene usluge, u skladu sa posebnim propisima;
- na propisan način vodi knjigu gostiju u objektima za smještaj;
- vodi evidenciju prigovora i postupa po prigovorima u skladu sa posebnim propisima;
- podatke o popunjenim kapacitetima za smještaj, odnosno o ostvarenom broju noćenja dostavlja lokalnoj turističkoj organizaciji i organu uprave nadležnom za poslove statistike, najkasnije do desetog u mjesecu za prethodni mjesec.
- u objektu drži rješenje o upisu u Centralni turistički registar.

Ponuda i prodaja ugostiteljskih usluga u domaćinstvu

Član 113

(1) Ponudu i prodaju ugostiteljskih usluga smještaja u domaćinstvu, može da vrši samo imalac odobrenja putem neposredne pogodbe, reklamiranja i javnog oglašavanja ili ovlašćenog posrednika - turističke agencije.

(2) Neposrednu pogodbu imalac odobrenja može da vrši isključivo u objektima za smještaj ili na prostoru koji za to odredi nadležni organ lokalne uprave.

Ugostiteljske usluge u seoskom domaćinstvu (agroturizam)

Član 114

(1) Ugostiteljske usluge u seoskom domaćinstvu (agroturizam) obuhvataju usluge u ruralnim područjima, koje se pružaju u objektima ili prostoru poljoprivrednog gazdinstva.

(2) Ugostiteljske usluge u seoskom domaćinstvu može pružati privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnik, kao i fizičko lice, koji su registrovani kao nosioci poljoprivrednog gazdinstva.

(3) Ugostiteljske usluge iz stava 1 ovog člana obuhvataju:

- smještaj u kućama (soba, apartman) i drugim objektima na seoskom domaćinstvu (bungalov), smještaj na katunima (koliba) i smještaj u kampu do 15 kamp parcela;
- pripremanje i usluživanje hrane, pića i napitaka, pretežno od proizvoda iz sopstvene proizvodnje;
- zanatske i umjetničke radionice i radionice za pripremu domaćih proizvoda.

(4) Konzumiranje ili degustacija hrane, pića i napitaka vrši se u za to uređenom dijelu objekta ili otvorenog prostora.

(5) Pružanje usluga u seoskom domaćinstvu vrši se u skladu sa članom 111 ovog zakona.

Ugostiteljske usluge na plovnom objektu

Član 115

(1) Pružanje usluga pripremanja i usluživanja hrane, pića i napitaka može da vrši privredno društvo, drugo pravno lice i preduzetnik na plovnom objektu u toku plovidbe ili sidrišta uz obalu.

(2) Odobrenje za pružanje usluga iz stava 1 ovog člana, nadležni organ lokalne uprave izdaje na osnovu podnjetog zahtjeva, ako je podnosilac zahtjeva:

- registrovan u CRPS za pružanje usluga pripremanja i usluživanja hrane, pića i napitaka;
- ima pravo svojine ili korišćenja na plovnom objektu;
- ima pravo korišćenja vodenog prostora, u skladu sa zakonom;
- ima zaposleno lice odgovorno za pružanje tih usluga.

(4) Na pružaoca usluga iz stava 1 ovog člana, shodno se primjenjuju odredbe člana 86 ovog zakona.

(5) Podatke iz odobrenja iz stava 2 ovog člana nadležni organ upisuje u Centralni turistički registar.

Ugostiteljske usluge na uzgajalištu morskih organizama

član 116

(1) Ugostiteljske usluge na uzgajalištu morskih organizama obuhvataju usluge koje se pružaju u objektima i prostoru uzgajališta marikulture ili u objektima i prostoru u neposrednoj blizini koji sa uzgajalištem predstavljaju funkcionalnu i jedinstvenu cjelinu.

(2) Ugostiteljske usluge na uzgajalištu morskih organizama može pružati privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnik, kao i fizičko lice, koji su registrovani kao nosioci dozvole za marikulturu u skladu sa zakonom

- (3) Ugostiteljske usluge iz stava 1 ovog člana obuhvataju:
- smještaj u kućama (soba, apartman), turističkim apartmanima i drugim objektima na uzgajalištu morskih organizama (bungalov) i smještaj u kampu do 15 kamp parcela; i/ili
 - pripremanje i usluživanje hrane, pića i napitaka, pretežno od proizvoda koji se uzgajaju na uzgajalištu i koji su predmet izdate dozvole za marikulturu.
- (4) Konzumiranje ili degustacija hrane, pića i napitaka vrši se u za to uređenom dijelu objekta ili otvorenog prostora.
- (5) U pogledu obaveza pružaoca usluga na uzgajalištu morskih organizama, shodno se primjenjuju odredbe člana 86 ovog zakona.

Usluge kampovanja

Član 117

- (1) Kamp je određena površina koja je planskim dokumentom ili programom privremenih objekata državnog organa u zoni zaštićenih područja i zoni morskog dobra ili programom privremenih objekata organa lokalne samouprave predviđena za tu namjenu i u kojoj se pružaju usluge obezbjeđenjem i iznajmljivanjem gostu dijela prostora (kamp mjesto, kamp parcela) za smještaj sredstava i opreme za kampovanje u njegovom posjedu (šator, kamp prikolica, pokretna kućica - mobilhome) ili se gostu obezbjeđuje smještaj u sredstvu i opremi pružaoca usluga, odnosno u postavljenom ili izgrađenom objektu (pokretna kuća – mobil home, glamping, pokretna glamping kuća).
- (2) U kampu se mogu pružati i usluge pripremanja i usluživanja hrane, pića i napitaka.
- (3) Usluge u kampu mogu pružati privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici, kao i fizičko lice na osnovu odobrenja izdatog od nadležnog organa.
- (4) Na zemljišnom prostoru, koje planskim dokumentom ili programom organa državne uprave nadležnog za poslove urbanizma u zoni zaštićenih područja ili programom organa lokalne uprave nije predviđeno za namjenu kampovanja, nadležni organ može na period od godinu dana izdati privremeno odobrenje, uz mogućnost produženja, u skladu sa programom postavljanja privremenih objekata, uz saglasnost upravljača zaštićenog područja.
- (5) Podatke iz izdatih odobrenja nadležni organ upisuje u Centralni turistički registar.
- (6) Način i uslove pružanja usluga u kampovima, kao i uslove u pogledu namjene, uređaja i opreme za boravak turista u kampu propisuje Ministarstvo.

V. CENTRALNI TURISTIČKI REGISTAR I PLANIRANJE I PODSTICANJE RAZVOJA TURIZMA

Centralni turistički registar

Član 118

- (1) Centralni turistički registar je elektronski sistem u koji se upisuju podaci iz:
- licenci, odnosno odobrenja za obavljanje turističke djelatnosti koje izdaje Ministarstvo, odnosno nadležni organ lokalne uprave;
 - odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti koje izdaje Ministarstvo i nadležni organ lokalne uprave;
 - rješenja o dodjeli kategorije;
 - rješenja o upisu u Centralni turistički registar koja izdaje nadležni organ lokalne uprave;
- (2) Centralni turistički registar vodi Ministarstvo u elektronskoj formi.
- (3) Podaci iz Centralnog turističkog registra su javni.
- (4) Ministarstvo i nadležni organ lokalne uprave dužni su da podatke iz stava 1 ovog člana upisuju u Centralni turistički registar najkasnije danom izdavanja odobrenja za obavljanje turističke, odnosno ugostiteljske djelatnosti, odnosno rješenja o upisu u Centralni turistički registar.
- (5) Ako dođe do promjene podataka upisanih u Centralni turistički registar, privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koja obavljaju turističku i ugostiteljsku djelatnost, dužna su da o promjeni podataka u pisanoj formi obavijeste nadležni organ, u roku od osam dana od dana nastanka promjene.
- (6) Bliži sadržaj i način vođenja Centralnog turističkog registra i obrazac za upis u Centralni turistički registar u zavisnosti od vrste djelatnosti i usluga propisuje Ministarstvo.

Jedinstvena evidencija turističkog prometa

Član 119

- (1) Jedinstvena evidencija turističkog prometa je evidencija koju vode ugostitelji koji pružaju usluge smještaja o: broju turista i njihovoj strukturi i broju ostvarenih noćenja u objektima za pružanje usluga smještaja i plovnim objektima nautičkog turizma.
- (2) Podaci iz jedinstvene evidencije turističkog prometa mogu se koristiti u statističke svrhe i radi praćenja turističkog prometa.
- (3) Način vođenja, sadržaj i upotrebu jedinstvene evidencije turističkog prometa propisuje Ministarstvo.

Strategija razvoja turizma

Član 120

- (1) Razvoj turizma planira se Strategijom razvoja turizma.
- (2) Strategiju razvoja turizma donosi Vlada na period od deset godina.
- (3) Strategija iz stava 2 ovog člana sadrži:
 - analizu postojećeg stanja i dostignutog stepena razvoja turizma;
 - uporednu analizu turizma konkurentskih zemalja;
 - prednosti i nedostatke turizma Crne Gore;
 - ciljeve razvoja turizma;
 - viziju razvoja turizma;
 - izbor prioriteta turističkih proizvoda;
 - predlog politike razvoja turizma;
 - akcioni plan za sprovođenje Strategije.
- (4) Realizaciju Strategije razvoja turizma prati Ministarstvo i podnosi izvještaj o sprovođenju Strategije Vladi svake treće godine.

Program podsticajnih mjera

Član 121

- (1) Radi unapređenja konkurentnosti i razvoja turizma u skladu sa strateškim dokumentima donosi se Program podsticajnih mjera za:
 - podsticanje izgradnje turističke infrastrukture, turističke suprastrukture, sportsko-rekreativnih i drugih pratećih sadržaja značajnih za unapređenje kvaliteta turističke ponude;
 - unapređenje postojećeg turističkog proizvoda i intenziviranje njegovog korišćenja;
 - unapređenje znanja i vještina u turizmu;
 - podsticanje turističkog prometa;
 - efikasniju promociju turističke destinacije.
- (2) Program iz stava 1 ovog člana na predlog Ministarstva donosi Vlada.
- (3) Sredstva za finansiranje podsticajnih mjera iz stava 1 ovog člana, obezbjeđuju se iz sredstava opredijeljenih Budžetom Crne Gore.
- (4) Program podsticajnih mjera u oblasti turizma, može donijeti i organ jedinice lokalne samouprave iz sredstava opredijeljenih Budžetom jedinice lokalne samouprave.
- (5) Program iz st. 2 i 4 ovog člana sadrži:
 - mjere koje će se sprovoditi;
 - korisnike sredstava;
 - uslove za dodjelu sredstava;
 - iznos sredstava;
 - kriterijume i postupak za dodjelu sredstava.
- (6) Sredstva za podsticajne mjere iz stava 1 ovog člana dodjeljuju se putem javnog oglasa koji sprovodi Ministarstvo, Nacionalna turistička organizacija Crne Gore odnosno jedinica lokalne samouprave.
- (7) Bliže uslove i način dodjele i korišćenja sredstava iz st. 1, 2, 4 i 6 ovog člana propisuje Vlada, odnosno jedinice lokalne samouprave.

Korisnici podsticajnih mjera

Član 122

- Korisnici podsticajnih mjera mogu biti:
- privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koja obavljaju turističku i ugostiteljsku djelatnost;
 - privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koja obavljaju djelatnost povezanu sa turizmom i ugostiteljstvom.

VI. NADZOR

Vršenje nadzora i inspeksijski nadzor

Član 123

- (1) Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo.
- (2) Inspeksijski nadzor nad primjenom ovog zakona vrše turistički i komunalni inspektori, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim je uređen postupak inspeksijskog nadzora.

- za obavljanje turističke djelatnosti (turističke agencije, turističkog vodiča, turističkog pratioca, turističkog animatora, turističkog zastupnika, turističke usluge na kupalištima i turističke usluge u nautičkom turizmu);
 - za obavljanje ugostiteljske djelatnosti (za objekte iz člana 86 stav 1 al. 1, 3, 4 i 5 ovog zakona, za kamp koji ima 16 i više kamp parcela, za objekte iz člana 86 stav 2 alineja 3 ovog zakona i za nacionalni restoran i plažni bar);
 - za obavljanje ugostiteljskih usluga na plovnom objektu;
 - za obavljanje ugostiteljskih usluga na uzgajalištu morskih organizama;
- (4) Komunalni inspektor kontroliše ispunjenost propisanih uslova:
- za obavljanje turističke djelatnosti (sportsko-rekreativne i avanturističke aktivnosti, turističke usluge iznajmljivanja vozila, turističke usluge iznajmljivanja motocikala i drugih vozila);
 - za obavljanje ugostiteljske djelatnosti (za objekte iz člana 86 stav 2 al. 1, 2 i 4 ovog zakona, za kamp do 15 kamp parcela, za objekte iz člana 86 stav 3 alineja 2 osim za plažni bar, alineja 3 i 4 ovog zakona i za klasični i specijalizovani restoran);
 - za obavljanje ugostiteljskih usluga u pokretnom objektu;
 - za obavljanje ugostiteljskih usluga van ugostiteljskog objekta;
 - u pogledu zaštite od buke;
 - upotrebe alektroakustičkih i akustičkih uređaja;

Dužnosti turističkog i komunalnog inspektora

Član 124

(1) U postupku inspeksijskog nadzora turistički inspektor je ovlašćen da pregleda objekte, prostorije ili prostore u kojima subjekat nadzora pruža usluge, uređaje i opremu u tim objektima, evidencije, ugovore i drugu obaveznu dokumentaciju u pružanju usluga u skladu sa ovim zakonom.

(2) U postupku inspeksijskog nadzora turistički inspektor utvrđuje tačno i potpuno činjenično stanje i ocjenjuje da li subjekat nadzora pruža usluge u skladu sa izdatim odobrenjem i sa ovim zakonom, kao i da li su u toku poslovanja izmijenjeni uslovi u pogledu prostora, uređaja i opreme.

(3) Ukoliko turistički inspektor utvrdi postojanje nepravilnosti, dužan je da o tome upozna subjekta nadzora i ostavi mu razuman rok u kojem je dužan da otkloni utvrđene nepravilnosti, u skladu sa zakonom kojim je uređen inspeksijski nadzor.

Upravne mjere i radnje inspektora

Član 125

(1) Ukoliko u toku inspeksijskog nadzora turistički inspektor utvrdi postojanje nepravilnosti, dužan je da preduzme upravne mjere i radnje propisane ovim zakonom i zakonima kojima su uređeni inspeksijski nadzor i upravni postupak.

(2) Ukoliko turistički inspektor utvrdi da subjekat nadzora pruža usluge bez odobrenja ili u suprotnosti sa izdatim odobrenjem, dužan je da bez odlaganja podnese krivičnu prijavu za krivično djelo.

(3) Ukoliko turistički inspektor u postupku inspeksijskog nadzora utvrdi nepravilnost koja je ovim zakonom predviđena kao prekršaj, dužan je izdati prekršajni nalog, odnosno podnijeti zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka na način i u skladu sa zakonom kojim je uređen prekršajni postupak.

(4) U slučaju iz stava 2 ovog člana, ukoliko se u objektu ili prostoru poslovne namjene obavlja djelatnost bez izdatog odobrenja, turistički inspektor je dužan da preduzme mjeru zabrane korišćenja tog objekta ili prostora pečaćenjem objekta odnosno prostora.

(5) Turistički inspektor, pored ovlašćenja iz st. 2, 3 i 4 ovog člana, posebno je ovlašćen da preduzima i sljedeće upravne mjere i radnje:

- da zabrani rad subjektu nadzora koji obavlja turističku odnosno ugostiteljsku djelatnost bez licence odnosno odobrenja, ili prestane da ispunjava uslove na osnovu kojih je izdata licenca odnosno odobrenje;
- da zabrani rad korisniku uređenog kupališta, ukoliko isto nije uređeno u skladu sa ovim zakonom;
- da zabrani rad u ugostiteljskom objektu u kojem se uslužuju alkoholna pića ili napici koji sadrže alkohol licima mlađim od 18 godina;

- da oduzme sredstva za rad ili predmete u slučaju obavljanja djelatnosti bez odobrenja odnosno bez prijave za upis u Centralni turistički registar, kada su upotrijebljeni za izvršenje prekršaja;

(6) Komunalni inspektor, pored ovlašćenja iz st. 2, 3 i 4 ovog člana, posebno je ovlašćen da preduzima i sljedeće upravne mjere i radnje:

- da zabrani rad subjektu nadzora koji obavlja turističku odnosno ugostiteljsku djelatnost bez odobrenja, odnosno prijave za upis u Centralni turistički registar, ili prestane da ispunjava uslove na osnovu kojih je izdato odobrenje;

- da zabrani upotrebu prostorije ili prostora ako nijesu ispunjeni uslovi u pogledu zaštite od buke u skladu sa ovim zakonom;

- da zabrani upotrebu elektroakustičkih i akustičkih uređaja u ugostiteljskom objektu dok ne budu ispunjeni uslovi u pogledu zaštite od buke, u skladu sa ovim zakonom;
 - da zabrani upotrebu elektroakustičkih i akustičkih uređaja za održavanje javnih skupova, zabavnih i sportskih priredbi i drugih aktivnosti na otvorenom prostoru, dok ne budu ispunjeni uslovi u pogledu zaštite od buke, u skladu sa ovim zakonom;
 - da zabrani upotrebu elektroakustičkih i akustičkih uređaja za održavanje javnih skupova, zabavnih i sportskih priredbi i drugih aktivnosti na otvorenom prostoru, ako su takvi skupovi organizovani suprotno odluci organa lokalne uprave u pogledu lokacije i vremenu održavanja;
 - da zabrani obavljanje ugostiteljske djelatnosti u privremenom ugostiteljskom objektu koji je postavljen na javnim površinama i na drugom prostoru suprotno odredbama ovog zakona;
 - da oduzme sredstva za rad ili predmete u slučaju obavljanja djelatnosti bez odobrenja odnosno bez podnesene prijave za upis u Centralni turistički registar, kada su upotrijebljeni za izvršenje prekršaja;
- (7) Za upravne mjere i radnje iz st. 5 i 6 ovog člana turistički odnosno komunalni inspektor donosi rješenje.

Shodna primjena

Član 126

Komunalni inspektori u okviru svojih nadležnosti i ovlaštenja, postupak inspeksijskog nadzora iz oblasti turizma i ugostiteljstva vrše shodnom primjenom odredaba čl. 124 i 125 ovog zakona.

VII. KAZNE NE ODREDBE

Član 127

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 1.000 do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice ako:
- 1) na poslovnici, odnosno podružnici turističke agencije vidno ne istakne naziv iz odobrenja sa nazivom i oznakom licence turističke agencije (čl. 20 stav 1 tačka 1);
 - 2) u poslovnici, odnosno podružnici ne posjeduje i vidno ne istakne odobrenje i licencu za obavljanje djelatnosti, sredstvo obezbjeđenja, radno vrijeme, uslove, sadržaj i cijenu usluga (član 20 stav 1 tačka 2);
 - 3) ne vodi evidenciju o prigovorima korisnika, u skladu sa propisom kojim je uređena zaštita potrošača (čl. 20 stav 1 tačka 3);
 - 4) ne vodi evidenciju turističkih vodiča (čl. 59);
 - 5) postupi suprotno članu 66 ovog zakona;
 - 6) postupi suprotno članu 69 ovog zakona;
 - 7) u pružanju sportsko-rekreativnih i avanturističkih usluga koristi sredstva i opremu koja neimaju atest, odnosno sertifikat proizvođača ili drugog ovlaštenog subjekta (čl. 71 stav 2);
 - 8) pruža sportsko-rekreativne i avanturističke usluge postupi suprotno članu 73 ovog zakona;
 - 9) pruža turističke usluge iznajmljivanja vozila suprotno članu 76 stav 3 ovog zakona;
 - 10) postupi suprotno članu 79 stav 3 ovog zakona;
 - 11) pruža usluge u pokretnom objektu na lokaciji koju nije odobrio nadležni organ lokalne uprave (čl. 85);
 - 12) elektroakustični i akustični uređaji ne ispunjavaju uslove za zaštitu od buke iz člana 93 stav 1 ovog zakona;
 - 13) postupi suprotno članu 101 stav 1 alineja 2 ovog zakona;
 - 14) postupi suprotno članu 101 stav 1 alineja 4 ovog zakona;
 - 15) postupi suprotno članu 101 stav 1 alineja 10 ovog zakona;
 - 16) postupi suprotno članu 101 stav 1 alineja 13 ovog zakona;
 - 17) postupi suprotno članu 101 stav 1 alineja 14 ovog zakona;
- (2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 200 do 2000 eura.
- (3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 400 do 6000 eura.
- (4) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 200 do 2000 eura.
- (5) Za prekršaje iz stava 1 ovog člana učiniocu će se izreći i zaštitna mjera zabrana obavljanja djelatnosti u trajanju do šest mjeseci.

Član 128

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 1.000 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:
- 1) vrši oglašavanje ili reklamiranje turističkih ili ugostiteljskih usluga suprotno članu 6 ovog zakona;
 - 2) koristi oznaku DMC suprotno članu 13 ovog zakona;

- 3) u poslovnici i podružnici turističke agencije, nema obezbijeđen odgovarajući poslovni prostor dostupan korisnicima usluga (čl. 14 stav 1);
- 4) ne obavijesti Ministarstvo o svim promjenama podataka na osnovu kojih je izdata licenca, u roku od pet dana od dana nastanka promjene (čl. 17 stav 1)
- 5) pruža usluge za koje ne posjeduje odgovarajuću licencu (čl. 19 st. 2,3,4 i 5);
- 6) kao turistička agencija – posrednik pruža usluge suprotno članu 19 stav 7 ovog zakona;
- 7) korisnika usluge ne upozna da li nastupa u svojstvu organizatora, posrednika ili zastupnika, kao i obimom ovlašćenja (čl. 20 stav 1 tačka 4);
- 8) organizuje ili nudi paket aranžmane, a nema program putovanja i uslove putovanja za svaki turistički paket aranžman koji organizuje ili nudi (čl. 20 stav 1 tačka 5);
- 9) organizuje ili nudi paket aranžmane, a putnika u potpunosti ne informiše u pisanoj formi ili elektronskim putem o svim pojedinostima paket aranžmana, a licima sa invaliditetom na njihov zahtjev ne da precizne informacije o prikladnosti putovanja ili odmora u odnosu na njihove potrebe i mogućnosti (čl. 20 stav 1 tačka 5);
- 10) putnika ne informiše u pisanoj formi ili elektronskim putem o svojoj odgovornosti, sredstvima obezbjeđenja za slučaj djelimičnog ili potpunog neizvršenja paket aranžmana i zaštite za slučaj nesolventnosti, kao i svim vrstama osiguranja od rizika koji mogu nastati tokom realizacije paket aranžmana (čl. 20 stav 1 tačka 6);
- 11) sa korisnikom usluga ne zaključi ugovor o organizovanju putovanja, ili ne izda potvrdu o putovanju, odnosno kartu, račun ili drugi odgovarajući dokument u elektronskoj ili pisanoj formi kojim se potvrđuje prijem uplate (čl. 20 stav 1 tač. 7 i 8);
- 12) putniku ne pruži usluge utvrđene programom putovanja ili ugovorom o putovanju (čl. 20 stav 1 tačka 9);
- 13) nema program izleta koji organizuje sa podacima o cijeni izleta, karakteristikama prevoznog sredstva, mjestu i lokaciji izleta, trajanju izleta i drugim bitnim podacima (čl. 20 stav 1 tačka 10);
- 14) ne zaključi ugovor ili ne vodi evidenciju o zaključenim ugovorima kada drugom povjerava izvršavanje usluga iz programa putovanja, odnosno, izleta (čl. 20 stav 1 tačka 11);
- 15) radi suprotno članu 20 stav 1 tačka 12 ovog zakona;
- 16) nema dokaz o sredstvima obezbjeđenja paket aranžmana, odnosno izleta, kao i svim vrstama osiguranja od rizika koji eventualno mogu nastati tokom vremena realizacije paket aranžmana odnosno izleta (čl. 20 stav 1 tačka 13);
- 17) radi suprotno članu 20 stav 1 tačka 14 ovog zakona;
- 18) putniku ne uruči neposredno, ili elektronskim putem, prije zaključivanja ugovora o putovanju i izdavanja potvrde o putovanju, ne dostavi program putovanja iz člana 22 stav 2 ovog zakona;
- 19) turističkoj agenciji ne dostavi program putovanja iz člana 22 stav 3 ovog zakona;
- 20) ako nema spisak učenika, odnosno studenata (čl. 22 stav 5);
- 21) radi suprotno članu 22 stav 6 ovog zakona;
- 22) nudi ili prodaje paket aranžmane turističke agencije - organizatora putovanja, sa kojom nema zaključen ugovor o posredovanju (čl. 23 stav 1);
- 23) prije realizacije programa izleta, putniku ne pruži informacije iz člana 30 ovog zakona;
- 24) u informacijama koja pruža putniku ne navede da li nudi paket-aranžman ili povezani putni aranžman (čl. 31 stav 1);
- 25) putniku ne pruži sve informacije iz člana 31 stav 2 i 3 ovog zakona;
- 26) bez saglasnosti druge ugovorne strane promijeni informacije iz čl. 31 stav 1 i 2 ovog zakona (čl. 31 stav 6);
- 27) ne zaključi ugovor o putovanju u paket – aranžmanu u pisanoj formi (čl. 33 stav 1);
- 28) ne zaključi ugovor o putovanju u paket – aranžmanu u skladu sa članom 33 stav 3 ovog zakona;
- 29) ne obavijesti organizatora putovanja o zaključivanju ugovora i ako mu ne pruži informacije potrebne za sačinjavanje paket – aranžmana (čl. 33 stav 4);
- 30) postupi suprotno članu 33 stav 8 ovog zakona;
- 31) putniku ne izda potvrdu ugovora o putovanju (čl. 34 stav 1);
- 32) potvrda ugovora o putovanju ne sadrži elemente iz člana 34 stav 2 ovog zakona;

- 33) jednostrano izmijeni cijenu (čl. 37 stav 2);
- 34) postupi suprotno članu 37 stav 3 ovog zakona;
- 35) putniku ne vrati razliku u cijeni (čl. 37 stav 4);
- 36) postupi suprotno članu 38 stav 1 ovog zakona;
- 37) postupi suprotno članu 38 stav 4 ovog zakona;
- 38) postupi suprotno članu 38 stav 5 ovog zakona;
- 39) postupi suprotno članu 38 stav 8 ovog zakona;
- 40) postupi suprotno članu 39 stav 4 ovog zakona;
- 41) postupi suprotno članu 39 stav 7 ovog zakona;
- 42) postupi suprotno članu 40 stav 3 ovog zakona;
- 43) na zahtjev putnika, ne ispravi neusklađenost usluga (čl. 42 stav 2);
- 44) postupi suprotno članu 43 stav 1 ovog zakona;
- 45) ne snizi ciju putovanja (čl. 43 stav 1);
- 46) bez odlaganja ne obezbijedi repatrijaciju (čl. 43 stav 6);
- 47) postupi suprotno članu 44 ovog zakona;
- 48) putniku u poteškoćama bez odlaganja ne pruži odgovarajuću pomoć (čl. 49);
- 49) prije zaključivanja ugovora o putovanju putniku ne ponudi dodatna osiguranjima ili ga ne informiše o bitnim elementima ovih osiguranja i uslovima za zaključivanje ugovora (čl. 50);
- 50) postupi suprotno članu 50 stav 1 ovog zakona;
- 51) ne obezbijedi jamstvo za vraćanje svih uplaćenih sredstava koje je primio od putnika u skladu sa članom 52 ovog zakona;
- 52) postupi suprotno članu 62 stav 2 ovog zakona;
- 53) ne dostavi Ministarstvu ugovor o zastupanju u roku od osam dana od dana zaključivanja ugovora o zastupanju (čl. 62 stav 3);
- 54) postupi suprotno članu 62 stav 4 ovog zakona;
- 55) postupi suprotno članu 64 stav 4 ovog zakona;
- 56) otpočne obavljanje ugostiteljske djelatnosti prije izdavanja odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti, odnosno donošenja rješenja o upisu u Centralni turistički registar (čl. 87 stav 1);
- 57) postupi suprotno članu 89 stav 2 ovog zakona;
- 58) o promjeni podataka u pisanoj formi ne obavijesti nadležni organ u roku od osam dana od dana nastanka promjene (čl. 91 stav 3);
- 59) ne podnese zahtjev za kategorizaciju u roku od pet dana u skladu sa članom 95 stav 3 ovog zakona;
- 60) ne podnese zahtjev za ponovnu kategorizaciju u skladu sa članom 97 stav 3 ovog zakona;
- 61) na vidnom mjestu, pored glavnog ulaza u objekat, ne istakne tablu sa oznakom kategorije i vrste ugostiteljskog objekta (čl. 98);
- 62) postupi suprotno članu 101 stav 1 alineja 1 ovog zakona;
- 63) postupi suprotno članu 101 stav 1 alineja 3 ovog zakona;
- 64) postupi suprotno članu 101 stav 1 alineja 5 ovog zakona;
- 65) postupi suprotno članu 101 stav 1 alineja 6 ovog zakona;
- 66) postupi suprotno članu 101 stav 1 alineja 7 ovog zakona;
- 67) postupi suprotno članu 101 stav 1 alineja 8 ovog zakona;
- 68) postupi suprotno članu 101 stav 1 alineja 9 ovog zakona;
- 69) postupi suprotno članu 101 stav 1 alineja 11 ovog zakona;
- 70) postupi suprotno članu 101 stav 1 alineja 12 ovog zakona;
- 71) postupi suprotno članu 101 stav 1 alineja 15 ovog zakona;
- 72) uslužuje alkoholna pića, druga pića ili napitke koji sadrže alkohol, licima mlađim od 18 godina (čl. 102);
- 73) smještajne jedinice u okviru kondo modela poslovanja nijesu u komercijalnoj funkciji najmanje deset mjeseci u toku godine (član 105 stav 3);

- 74) upravljanje i održavanje hotela ne vrši na osnovu ugovora o kupoprodaji smještajne jedinice i ugovora o upravljanju i održavanju (čl. 106);
- 75) hotel u okviru mješovitog modela poslovanja nije u funkciji 12 mjeseci (čl. 108 stav 1);
- 76) procenat smještajnih jedinica u hotelu koji posluje po mješovitom modelu poslovanja namijenjenih prodaji prelazi 30%, odnosno 40% od ukupnog smještajnog kapaciteta hotela (čl. 108 st. 3 i 4);
- 77) objekat u okviru turističkog rizorta nije u funkciji 12 mjeseci (čl. 110 stav 1);
- 78) u pružanju usluga u domaćinstvu postupa suprotno članu 112 ovog zakona;
- 79) vrši neposrednu pogodbu suprotno članu 113 stav 2 ovog zakona;
- 80) u pružanju usluga u seoskom domaćinstvu postupa suprotno članu 114 ovog zakona;
- 81) pruža usluge konzumiranja ili degustacija hrane, pića i napitaka na uzgajalištu morskih organizama suprotno članu 116 stav 4 ovog zakona;
- 82) pruža usluge kampovanja suprotno članu 117 stav 1 ovog zakona.

- (2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 300 eura do 2.000 eura.
- (3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 800 eura do 6.000 eura.
- (4) Za prekršaje iz stava 1 ovog člana učiniocu se može izreći i zaštitna mjera zabrana obavljanja djelatnosti u trajanju do šest mjeseci.

Član 129

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 600 eura do 2.000 eura kazniće se fizičko lice ako:

- 1) vrši reklamiranje i javno objavljivanje punuda turističkih ili ugostiteljskih usluga u suprotnosti sa članom 6 ovog zakona;
- 2) u svojstvu ovlašćenog predstavnika turističke agencije nema spisak korisnika usluga (putnika) tokom realizacije paket aranžmana, odnosno izleta kojim je predviđen prevoz korisnika usluga (čl. 24 stav 2);
- 3) pruža usluge turističkog vodiča suprotno članu 55 stav 2 i 3 ovog zakona;
- 4) pruža usluge turističkog pratioca bez pisanog ovlašćenja turističke agencije (čl. 60 stav 5);
- 5) pruža usluge turističkog animatora, a ne posjeduje sertifikat o stečenoj nacionalnoj stručnoj kvalifikaciji za turističkog animatora (čl. 61 stav 2);
- 6) pruža usluge turističkog animatora suprotno članu 61 stav 4 ovog zakona;
- 7) u pružanju usluga koje uključuju sportsko-rekreativne i avanturističke aktivnosti, a ne posjeduje dokaz o radnom ili po drugom osnovu angažovanog stručnog lica (čl. 73 stav 3);
- 8) otpočne ili nastavi obavljanje ugostiteljske djelatnosti prije izdavanja odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti, odnosno donošenja rješenja o upisu u Centralni turistički registar (čl. 80 stav 1);
- 9) vrši neposrednu pogodbu suprotno članu 113 stav 2 ovog zakona;
- 10) u pružanju usluga u domaćinstvu postupa suprotno članu 112 ovog zakona;
- 11) u pružanju usluga u seoskom domaćinstvu postupa suprotno članu 114 ovog zakona;
- 12) pruža usluge konzumiranja ili degustacija hrane, pića i napitaka na uzgajalištu morskih organizama suprotno članu 116 stav 4 ovog zakona;
- 13) pruža usluge kampovanja suprotno članu 117 stav 1 ovog zakona.

- (2) Za prekršaje iz stava 1 ovog člana učiniocu se može izreći i zaštitna mjera zabrana obavljanja djelatnosti u trajanju do šest mjeseci.

VIII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

(1) Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(2) Do donošenja akata iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se podzakonski akti donijeti na osnovu Zakona o turizmu i ugostiteljstvu ("Službeni list CG", br. 2/18, 13/18, 25/19, 76/20 i 130/21).

Obavljanje turističke i ugostiteljske djelatnosti

Član 131

Turističku i ugostiteljsku djelatnost u Crnoj Gori od dana pristupanja Evropskoj uniji mogu obavljati privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koja su upisana u odgovarajući registar za obavljanje turističke i ugostiteljske djelatnosti u državama potpisnicama Ugovora o evropskom ekonomskom prostoru u skladu sa zakonom kojim se uređuje pružanje usluga.

Usklađivanje poslovanja

Član 132

Privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koji su do dana stupanja na snagu ovog zakona obavljali turističku i ugostiteljsku djelatnost, dužni su da usklade svoje poslovanje u skladu sa ovim zakonom u roku od 24 mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Važenje odobrenja, licence i legitimacija

Član 133

Privredna društva i drugi subjekti koji obavljaju djelatnosti iz čl. 12, 55, 62, 64, 67, 70, 71, 74, 76, 78, 80, 84, 85, 105, čl. 108 do 111 i čl. 114 do 117 ovog zakona kojima je do stupanja na snagu ovog zakona izdata licenca, odobrenje, odnosno rješenje o upisu u Centralni turistički registar ili legitimacija dužni su da podnesu zahtjev, odnosno prijavu za izdavanje licence, odobrenja, rješenja o upisu u Centralni turistički registar ili legitimacije u skladu sa ovim zakonom u roku od 24 mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do izdavanja licenci, odobrenja, rješenja o upisu u Centralni turistički registar, odnosno legitimacija po zahtjevu iz stave 1 ovog člana važe licence, odobrenja, rješenja o upisu u Centralni turistički registar i legitimacije izdate do stupanja na snagu ovog zakona, ako prije tog roka ne nastupe drugi razlozi za prestanak njihovog važenja, njihovo oduzimanje ili ukidanje.

Započeti postupci

Član 134

Postupci po zahtjevima i prijavama za izdavanje odobrenja, licenci i legitimacija, kao i dodjelu kategorije, koji su započeti po Zakonu o turizmu i ugostiteljstvu ("Službeni list CG", br. 2/18, 13/18, 25/19, 76/20 i 130/21), do stupanja na snagu ovog zakona okončaće se po tom zakonu.

Prestanak važenja

Član 135

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o turizmu i ugostiteljstvu ("Službeni list CG", br. 2/18, 13/18, 25/19, 76/20 i 130/21).

Stupanje na snagu

Član 136

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o turizmu i ugostiteljstvu sadržan je u članu 16 tačka 5 Ustava Crne Gore, kojim je propisano da se zakonom u skladu sa Ustavom uređuju pitanja od interesa za Crnu Goru.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Usluge u turizmu i ugostiteljstvu podložne su promjenama koje nameću interesovanja i zahtjevi korisnika, a posebno inostranih gostiju, koji su prirodni ambijent obalnog i planinskog područja Crne Gore, prepoznali kao interesantnu turističku destinaciju za odmor i rekreaciju.

Za unaprjeđenje usluga kako po vrstama, tako i kvalitetu, nezaobilazni su pružaoci usluga – privredna društva i drugi oblici obavljanja privrednih djelatnosti kao i fizička lica, koja su svoju poslovnu djelatnost i politiku značajnim investicijama orijentisali na pružanje usluga u turizmu i ugostiteljstvu ne samo u urbanim već i ruralnim područjima Crne Gore. Nesumnjivo je da su brojna dokumenta, planovi i programi državnih organa usmjereni na podsticanje i razvoj turizma, a neophodno je da takva opredjeljenja budu na odgovarajući način iskazana u zakonskim i podzakonskim aktima.

Važeći Zakon o turizmu i ugostiteljstvu ("Službeni list Crne Gore", br.2/18, 4/18, 13/18, 25/19, 67/19, 76/20, 130/21 i 84/24), više puta je mijenjan i dopunjavao. Bez obzira što su u tom zakonu sadržane Direktive (EU) 2015/2302 Evropskog parlamenta i Savjeta od 25.11.2015. godine o putovanjima u paket-aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima (sa primjenom od 01.07.2019. godine), izmijenjena Uredbom (EZ) br.2006/2004 i Direktiva 2011/83/EU, tokom perioda njegove primjene pokazala se potreba da se novim zakonskim aktom jasnije iskaže ne samo opšte društveni interes u ovim oblastima, nego i interesi kako pružaoca usluga, tako i korisnika tih usluga.

Važeći Zakon o turizmu i ugostiteljstvu, u znatnom dijelu sadrži određena rješenja koja su u praksi zbog nejasnoća imala nejednaku primjenu, dok su druga proizvodila suvišna i nepotrebna administriranja, na štetu efikasnosti i ekonomičnosti. Takva pojedina određena važećeg Zakona onemogućavala su privredna društva i druge oblike obavljanja privrednih djelatnosti, kao i fizička lica, u smislu određenja načela iz čl. 8 Zakona o upravnom postupku, da što lakše, efikasnije i ekonomičnije ostvare i zaštite svoja prava i pravne interese, posebno u postupcima pribavljanja odobrenja za obavljanje djelatnosti u turizmu i ugostiteljstvu. Pored navedenog, važeći Zakon sadrži značajan broj odredaba o pitanjima koja su po prirodi predmet podzakonskih akata, dok se druge odnose na pitanja koja su uređena posebnim zakonima, ili su materija drugih zakona.

Prilikom sačinjavanja teksta novog zakona, koji se predlaže, vodilo se računa da se prioritarno uklone biznis barijere i suvišna administriranja, kao i da se nadležnost organa državne i lokalne vlasti u preduzimanju upravnih aktivnosti i spovođenju postupaka dovede u vezu sa načelima cjelishodnosti, efikasnosti i ekonomičnosti. Shodno navedenom, novi zakon sadrži sve zahtjeve iz Direktiva (EU) 2015/2302 o putovanjima u paket-aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima, i omogućava unaprjeđenje poslovanja u turizmu i ugostiteljstvu na način da bude efikasnije, transparentnije i jednostavnije, uz značajno sužavanje mogućnosti „rada na crno“.

Predlogom novog zakona, unaprijediće se pravni okvir za dalji razvoj sektora turizma i ugostiteljstva uz eliminisanje nejasnoća i pravnih dilema u dijelu upućujućih normi na djelatnosti koje se uređene drugim zakonima (prevoz u pomorskom saobraćaju, bezbjednost saobraćaja na putevima, prevoz putnika u drumskom saobraćaju, bezbjednost hrane, zaštita na radu, komunalne djelatnosti i sl.), sa jasnom podjelom nadležnosti između organa koji izdaju odobrenja za obavljanje turističke i ugostiteljske djelatnosti.

Predlogom zakona propisana je podjela nadležnosti inspekcija na državnom i lokalnom nivou, uz poštovanje principa da je turistička inspekcija nadležna za nadzor nad uslugama i objektima za koje rješenja o obavljanju djelatnosti donosi Ministarstvo, a ovlašćeni inspektori u organima lokalne uprave za usluge i objekte za rješenja o

obavljanju djelatnosti i rješenja o upisu u Centralni turistički registar donose organi lokalne uprave. Ovakav pristup nameću i načela cjelishodnosti, efikasnosti i ekonomičnosti.

III. USAGLAŠENOST SA PRAVNOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM UGOVORIMA

Shodno aktivnostima u okviru pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji a koje se odnose na usaglašavanje sa EU pravnom tekovinom, predlog zakona usaglašen je sa Direktivama (EU) 2015/2302 Evropskog parlamenta i Savjeta Evrope od 25. novembra 2015. godine o putovanjima u paket-aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima, izmijenjenom Uredbom (EZ) br.2006/2004 i Direktivom 2011/83/EU. Ova usaglašavanja posebno se odnose na zaštitu korisnika usluga, na način da se obezbjeđuje veća transparentnost i pravna sigurnost za putnike, kao korisnike usluga turističkih agencija, kroz jasno precizirane obaveze pružaoca turističko-ugostiteljskih usluga.

U predloženom tekstu zakona izostavljena je obaveza vođenja knjige prigovora od strane pružalaca usluga u turizmu i ugostiteljstvu, s obzirom da je postupak po prigovorima korisnika usluga, kao potrošača, i vođenje evidencije, u potpunosti uređeno Zakonom o zaštiti potrošača, u skladu sa kojim su dužni da postupaju pružaoci usluga.

IV. OBJAŠNJENJE POJEDINIH PRAVNIH INSTITUTA

OSNOVNE ODREDBE

U poglavlju I - Osnovne odredbe (čl. 1 - 9) određuje se da se zakonom uređuju usluge u turizmu i ugostiteljstvu, način i uslovi za pružanje usluga u turističkoj i ugostiteljskoj djelatnost, kao i druga pitanja od značaja za turizam i ugostiteljstvo. U ovom dijelu su utvrđeni subjekti koji mogu obavljati turističku i ugostiteljsku djelatnost, načela, kao i upućujuće norme na primjenu drugih zakona u odnosima između pružaoca i korisnika turističkih i/ili ugostiteljskih usluga, u pogledu njihovih prava i obaveza, (kojim se uređuju: obligacioni odnosi, prevoz putnika, bezbjednost hrane, zaštita potrošača, zaštita i zdravlje na radu i dr.).

Pravo na reklamiranje i javno objavljivanje ponuda turističkih ili ugostiteljskih usluga propisano je isključivo za subjekte kojima je izdato odbrenje za obavljanje djelatnosti u turizmu i ugostiteljstvu.

TURISTIČKA DJELATNOST

U poglavlju II - Turistička djelatnost (čl. 10 - 63) definisano je da turističku djelatnost podrazumijeva pružanje usluga putem poslovanja turističkih agencija, vodiča, pratioca, animatora, i zastupnika u skladu sa zakonom.

Definisan je pojam turističke agencije (poslovnice i podružnice), usluge koje mogu pružati turističke agencije, vrste turističkih agencija, obim usluga i obaveze turističke agencije, kao i uslovi za izdavanje licence za obavljanje djelatnosti turističke agencije. U odnosu na važeći Zakon pojam „ekspoziture” turističke agencije zamijenjen je pojmom podružnice, u cilju usaglašavanja sa Zakonom o privrednim društvima koji podružnicu definiše kao posebnu organizacionu jedinicu društva, bez svojstva pravnog lica, koja obavlja djelatnost van sjedišta privrednog društva. Predlogom zakona propisani su uslovi koje se odnose na visinu sredstava obezbjeđenja, zatim jemstvo za slučaj štete, za slučaj insolventnosti, njegov obim i efikasnost. Jedna od značajnijih novina u Predlogu zakona je jasna diverzifikacija turističkih agencija, shodno vrsti usluga koju pružaju, i to na sledeći način:

Prema vrsti usluga koje pruža, turistička agencija može biti turistička agencija koja pruža usluge:

- iz oblasti odlaznog i dolaznog turizma (organizator putovanja za odlazni i dolazni turizam), koja mora da ima A licencu;

- iz oblasti dolaznog turizma (organizator putovanja za dolazni turizam), koja mora da ima B licencu;

- iz oblasti odlaznog turizma (organizator putovanja za odlazni turizam), koja mora da ima C licencu;

- posrednika (sub-agent), odnosno prodaje paket aranžmana, koja mora da ima D licencu;

U smislu Direktiva EU Predlogom zakona obezbjeđuje se zaštita korisnika usluga kroz detaljno razrađena prava putnika o informisanju iz ugovora o putovanju u paket aranžmanu i povezanom putnom aranžmanu, zatim kroz obaveze turističke agencije u smislu pružanja i drugih osnovnih informacija prije početka putovanja, kao i kroz zaključivanje ugovora o turističkom paket-aranžmanu.

Definisan je i pojam turističkog vodiča, uslovi za sticanje i postupak izdavanja legitimacije turističkog vodiča, obaveze turističkog vodiča i turističke agencije kao i razlozi za ukidanje legitimacije i brisanje podataka iz evidencije. Predlogom Zakona je uveden pojam "počasni turistički vodič"), koje svojstvo se može priznati istaknutim naučnicima i stručnjacima za područja za koja su stručno specijalizovani. Takođe, definisani su i pojmovi turističkog pratioca i animatora, uslovi za pružanje tih usluga, kao i poslovi turističkog zastupnika i njegove obaveze.

VRSTE TURISTIČKIH USLUGA

U poglavlju III – Vrste turističkih usluga (čl. 64 – 79) definisane su: turističke usluge na kupalištima, vrste, postupak izdavanja odobrenja, kao i ograničenja u pružanju ovih usluga. Dalje, definisane su turističke usluge u nautičkom turizmu kao usluge koje se pružaju turistima-nautičarima radi odmora, rekreacije i boravka na plovnim objektima na moru, jezerima i rijekama, kao i lukama nautičkog turizma-marinama i drugim prihvatnim objektima na obali, zatim način podnošenja i sadržaj prijave za vršenje usluga u nautičkom turizmu, kao i obaveze pružalaca tih turističkih usluga. Turističke usluge u kongresnom turizmu definisane kao usluge koje podrazumijevaju usluge planiranja, promocije, registracije učesnika, sadržajne i tehničke organizacije i realizacije skupova i događaja, koje istovremeno mogu uključivati ponudu smještaja, prevoza, turističkog transfera, izleta i drugih usluga u turizmu učesnicima skupova i događaja, kao i licima u njihovoj pratnji. U ovom poglavlju se prepoznate i sportsko - rekreativne i avanturističke aktivnosti, turističke usluge u zdravstvenom turizmu i druge turističke usluge, poput usluga iznajmljivanja vozila (rent-a car).

UGOSTITELJSKA DJELATNOST

U poglavlju IV – Ugostiteljska djelatnost (čl. 80 – 117) definisan je pojam i način obavljanja ugostiteljske djelatnosti, subjekti koji obavljaju djelatnost, minimalno tehnički uslovi za objekte i prostore u kojima se pružaju ugostiteljske usluge, vrste ugostiteljskih objekata, postupak po podnesenim zahtjevima i prijavama, vođenje evidencije, obaveze i prava ugostitelja u pružanju usluga, postupak kategorizacije ugostiteljskih objekata, zaštita od buke od elektroakustičnih i akustičnih uređaja, kao i modeli poslovanja.

Predlogom Zakona se propisuje obaveza za ugostiteljske objekte u kojima se emituje muzika i/ili izvodi zabavni program, da upotrebljavaju elektroakustične i akustične uređaje koji ispunjavaju uslove za zaštitu od buke. U tom smislu dužni su da imaju zvučnu izolaciju, odnosno da na uređaju preko kojeg se emituje muzika imaju instaliran limitator jačine zvuka. Predlogom je definisan i postupak ponovne kategorizacije za ugostiteljske objekte kategorije, zaključno sa tri zvjezdice (samo za obnavljanje kategorizacije za isti nivo kategorije objekta). Definisane su ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu, obaveze pružalaca ugostiteljskih usluga na plovnom objektu, kao i pružanje usluga kampovanja.

Predlogom su definisani modeli poslovanja ugostiteljskih objekata i to: Kondo i Mješoviti i Integralni (udruženi) model poslovanja i Turistički rizort. Takođe, propisano je da će bliže uslove i način poslovanja navedenih modela poslovanja propisati Ministarstvo podzakonskim aktom.

U ovom poglavlju definisane su ostale ugostiteljske usluge poput ugostiteljskih usluga na plovnom objektu, ugostiteljske usluge na uzgajalištu morskih organizama, usluge kampovanja, ko može biti pružalac navedenih usluga i uslovi za odobrenje. Takođe, propisano je da će bliže uslove i način pružanja usluga propisati Ministarstvo podzakonskim aktom.

CENTRALNI TURISTIČKI REGISTAR I PLANIRANJE I PODSTICANJE RAZVOJA TURIZMA

U poglavlju V - Centralni turistički registar i planiranje i podsticanje razvoja turizma (čl. 118 – 122) definisan je Centralni turistički registar, koji je predviđen i važećim Zakonom u koji se upisuju podaci iz licenci, odnosno odobrenja za obavljanje turističke djelatnosti, odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti, rješenja o dodjeli kategorije. Centralni turistički registar vodi Ministarstvo u elektronskoj formi, a podaci iz Centralnog turističkog registra su javni. Dalje, u članu 119 propisana je jedinstvena evidencija turističkog prometa, koju evidenciju vode ugostitelji koji pružaju usluge smještaja o: broju turista i njihovoj strukturi i broju ostvarenih noćenja u objektima za pružanje usluga smještaja i plovnim objektima nautičkog turizma. Predviđena digitalizacija procesa rada dovešće do

- olakšane komunikacije građana i turističke privrede i resornog ministarstva. Zatim će se građanima i turističkoj privredi, kao i državnim organima i javnim ustanovama omogućiti brže, efikasnije i ekonomičnije upravno postupanje, te lakši i sigurniji pristup informacijama i uslugama. Digitalizacija procesa rada dovešće do sigurne i jednostavne interakcije između građana i turističke privrede i nadležnih organa i značajno će doprinijeti smanjenju troškova.

U istom poglavlju poglavlju definisano je da se radi unapređenja konkurentnosti i razvoja turizma u skladu sa strateškim dokumentima donosi Program podsticajnih mjera za: podsticanje izgradnje turističke infrastrukture, turističke suprastrukture, sportsko-rekreativnih i drugih pratećih sadržaja značajnih za unaprjeđenje kvaliteta turističke ponude; unapređenje postojećeg turističkog proizvoda i intenziviranje njegovog korišćenja; unapređenje znanja i vještina u turizmu; podsticanje turističkog prometa i efikasniju promociju turističke destinacije.

NADZOR

U poglavlju VI – Nadzor (čl.123 – 126) definisan je nadzor kojim se utvrđuju nadležnosti i ovlašćenja u vršenju inspeksijskog nadzora od strane turističkih i komunalnih inspektora. Definisana je jasna podjela nadležnosti i ovlašćenja inspektora na državnom i lokalnom nivou, u smislu da turistički inspektor kontroliše ispunjenost propisanih uslova:

- za obavljanje turističke djelatnosti (turističke agencije, turističkog vodiča, turističkog pratioca, turističkog animatora, turističkog zastupnika, turističke usluge na kupalištima i turističke usluge u nautičkom turizmu);
 - za obavljanje ugostiteljske djelatnosti (za objekte iz člana 86 stav 1 al. 1, 3, 4 i 5 ovog zakona, za kamp koji ima 16 i više kamp parcela, za objekte iz člana 86 stav 2 alineja 3 ovog zakona i za nacionalni restoran i plažni bar);
 - za obavljanje ugostiteljskih usluga na plovnom objektu;
 - za obavljanje ugostiteljskih usluga na uzgajalištu morskih organizama;
- Komunalni inspektor kontroliše ispunjenost propisanih uslova:
- za obavljanje turističke djelatnosti (sportsko-rekreativne i avanturističke aktivnosti, turističke usluge iznajmljivanja vozila, turističke usluge iznajmljivanja motocikala i drugih vozila);
 - za obavljanje ugostiteljske djelatnosti (za objekte iz člana 86 stav 2 al. 1, 2 i 4 ovog zakona, za kamp do 15 kamp parcela, za objekte iz člana 86 stav 3 alineja 2 osim za plažni bar, alineja 3 i 4 ovog zakona i za klasični i specijalizovani restoran);
 - za obavljanje ugostiteljskih usluga u pokretnom objektu;
 - za obavljanje ugostiteljskih usluga van ugostiteljskog objekta;
 - u pogledu zaštite od buke;
 - upotrebe alektroakustičkih i akustičkih uređaja.

KAZNENE ODREDBE

U poglavlju VII – Kaznene odredbe (čl.127 – 129) propisani su prekršaji i novčane kazne za prekršaje. Ukupno je propisano 112 prekršaja. Odgovornost za prekršaje postavljena je u odnosu na privredno društvo, preduzetnika i fizičko lice, koje ne obavlja djelatnost u svojstvu preduzetnika, te za odgovorno lice u pravnom licu. Zakon o privrednim društvima („Sl. list Crne Gore“ br. 65/20), u članu 2 određuje da su privredna društva pravna lica, koja obavljaju privrednu djelatnost u skladu sa zakonom i to: ortačko društvo („OD“), komanditno društvo („KD“), akcionarsko društvo („AD“) i društvo sa ograničenom odgovornošću („DOO“). Takođe je određeno da privrednu djelatnost mogu obavljati i preduzetnik i dio stranog društva, ali ovi oblici obavljanja privredne djelatnosti nemaju svojstvo pravnog lica (čl. 5 stav 4 i čl. 62 stav 2). Polazeći od navedenih odredbi Zakona o privrednim društvima, odgovornost za prekršaje postavljena je u odnosu na privredno društvo, preduzetnika i fizičko lice, koje ne obavlja djelatnost u svojstvu preduzetnika. Takođe, zaštitne mjere za pojedine prekršaje su propisane imperativno, dok su za pojedine prekršaje propisane dispozitivno.

U važećem Zakonu (čl. 129) propisani su prekršaji za „odgovorno lice“ u državnom organu i organu lokalne uprave, za propuštanje unosa podataka u Centralni turistički registar. Ovakav pristup problematičan je sa stanovišta lica koje je ovlašćeno da na jedan od dva načina, preduzme gonjenje u prekršajnom postupku protiv državnog ili lokalnog službenika, a sa druge strane propuštanje službene radnje, u smislu Zakona o državnim službenicima i namještenicima, može se podvesti pod lakšu ili težu povredu radne dužnosti, a ne i prekršaj. Zbog toga su u tekstu ovog zakona izostavljeni prekršaji koji se odnose na prekršaje odgovornog lica u državnom i organu lokalne uprave.

U važećem Zakonu, u dijelu kaznenih odredbi, propisan je znatan broj prekršaja za slučajeve obavljanja turističke i ugostiteljske djelatnosti bez odobrenja ili protivno odobrenju. Nije razumljivo zašto je takvo opredeljenje prihvaćeno u važećem Zakonu, budući da je bilo protivno odredbama Glave XXIII Krivičnog zakonika (Krivična djela protiv platnog prometa i privrednog poslovanja), odnosno člana 266 („Ko se bez registracije ili odobrenja ili protivno uslovima pod kojima je ono dato bavi privrednom ili drugom djelatnošću ...”). Činjenicom da je Predlogu zakona propisano da se privredna djelatnost u turizmu i ugostiteljstvu može obavljati samo na osnovu prethodno izdatog odobrenja, znači da svako suprotno postupanje ima obilježje krivičnog djela, a ne prekršaja. Otklanjanje nesklada važećeg Zakona sa Krivičnim zakonikom, u ovom pogledu, zasigurno će doprinijeti značajnom suzbijanju „rada na crno” u pružanju usluga u oblasti turizma i ugostiteljstva, posebno ako postupanje ovlašćenih inspektora bude usmjereno u otkrivanju takvih slučajeva.

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

U poglavlju VII, u prelaznim i završnim odredbama (čl. 130 – 136) utvrđeno je da će se podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeti u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, a da će se do njihovog donošenja primjenjivati dosadašnji podzakonski akti.

Turističku i ugostiteljsku djelatnost u Crnoj Gori od dana pristupanja Evropskoj uniji mogu obavljati privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koja su upisana u odgovarajući registar za obavljanje turističke i ugostiteljske djelatnosti u državama potpisnicama Ugovora o evropskom ekonomskom prostoru u skladu sa zakonom kojim se uređuje pružanje usluga.

Privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koji su do dana stupanja na snagu ovog zakona obavljali turističku i ugostiteljsku djelatnost, dužni su da usklade svoje poslovanje u skladu sa ovim zakonom u roku od 24 mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Privredna društva i drugi subjekti koji obavljaju djelatnosti iz čl. 12, 55, 62, 64, 67, 70, 71, 74, 76, 78, 80, 84, 85, 105, čl. 108 do 111 i čl. 114 do 117 ovog zakona kojima je do stupanja na snagu ovog zakona izdata licenca, odobrenje, odnosno rješenje o upisu u Centralni turistički registar ili legitimacija dužni su da podnesu zahtjev, odnosno prijavu za izdavanje licence, odobrenja, rješenja o upisu u Centralni turistički registar ili legitimacije u skladu sa ovim zakonom u roku od 24 mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona. Do izdavanja licenci, odobrenja, rješenja o upisu u Centralni turistički registar, odnosno legitimacija po zahtjevu iz stave 1 ovog člana važe licence, odobrenja, rješenja o upisu u Centralni turistički registar i legitimacije izdate do stupanja na snagu ovog zakona, ako prije tog roka ne nastupe drugi razlozi za prestanak njihovog važenja, njihovo oduzimanje ili ukidanje.

Postupci po zahtjevima i prijavama za izdavanje odobrenja, licenci i legitimacija, kao i dodjelu kategorije, koji su započeti po Zakonu o turizmu i ugostiteljstvu (“Službeni list CG”, br. 2/18, 13/18, 25/19, 76/20 i 130/21), do stupanja na snagu ovog zakona okončaću se po tom zakonu.

V. PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Sprovođenje ovog Zakona ne zahtijeva značajna finansijska sredstva u državnom i budžetima jedinica lokalne samouprave.